هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

46

ساڵی/ 2008 – بەرگی چل و شەش

چاپی یەکەم/ ساڵی 2008

پێرست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/2/10 ل5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (2)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/2/26 ل13

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/10 ل51

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/17 ل69

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/3/30 ل83

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/31 ل145

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/2 ل197

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/7 ل257

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/4/13 ل297

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/14 ل317

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/16 ل373

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/21 ل443

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/4/22 ل515

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/23 ل561

دەچینە سەر خاڵی دووهەم: خستنەروو وگفتوگۆکردنی یاسای ئەنجومەنی راویژکاری باڵا کەلەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشکەش کراتوە، داوا لەلیژنەی یاسایی دەکەم خاڵ بەخاڵ پڕۆژەکەو راپۆرتەکە بخوێننەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق.

بابەت راپۆرتی لیژنەی یاسایی

لیژنەی یاسا بەیانی رۆژی شەممە ریکەوتی 24 ی رێبەندانی 2707 کوردی، رێکەوتی 2008/2/17 بۆ لیکوڵینەوەی پڕوژەی یاسای راویژکاری باڵا کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانەوە پێشکەش کراوە و دوای خوێندنەوەی یەکەمی لەپەرلەمان لەدانیشتنی نائاسایی ژمارە یەکی رۆژی 2007/7/10 دا هەواڵەی لیژنەکەمان کراوە، پاش گفتوگۆو را گۆڕینەوە بەئامادەبوونی وەزیری دادو راوێژکارەکانی ودەسەڵاتی دادوەری و سەرۆکی دیوانی دادوری هەرێم لیژنەکەمان راپورت و راسپەردەکانی خۆی لەبارەی پڕۆژەکەوە وەك ئەمەی خوارەوە پێش کەش دەکات.

لیژنەکەمان لەسەرەتاوە تەئییدی پڕۆژەکە دەکات، چونکە ئەو یاسایانەی لەهەرێمدا کاریان پێ دەکرێت چ لەلدوای نووسینی یاسایی و چ لەبارەی راویژکاری یاسایی و چ لەبارەی دادوەری و ئێداری و ناکۆکی ئیداری و چ لە بارەی یەك بوون و یەك خستنی یاسایی و داروشتنەوەی یاساییەوە روون نین، جا لەبەر ئەوەش کەئەم دەزگایە دەزگایەکە لەدەزگا جێ بەجێ کارەکانی وەزارەتی دادو ئێشوکارەکانیشی بەیەك جاری دەسەڵاتی دادوەری جیاکراوەتەوە، هەروەها بۆ ئەومەبەستەش کەدادگای ئێداری بۆ یەکەم جارە کەلەهەرێمدا دابمەزرێت و ئەنجومەنی بەزەبتی فەرمانبەرانی هەرێمیش بێتە کایەوەو هەل بۆ فەرمانبەرانی هەرێم برەخسیت لەبردەمیدا تانە لەبڕیارگەرلێ بگرن کەسەرۆکەکانیان دەرهەحقیان دریان دەکەن، لیژنەکەمان پاش لەچاوکەوتنی هەموو ئەوانە پێش نیازدەکات دیباجەیەکی نوێ بۆ پڕوژەکە دابڕێژرێت و ناوی پڕۆژەکە بکرێت بەیاسای ئەنجومەنی راوێژکاری هەرێمی کوردستان – عێراق، هەر وەها زنجیرەی ریخسونەکانیش بەهەمان شێوازو یاساو بڕیارەکانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەنوسین بنووسرین و زنجیرەی مادەکانیش کەلە مادەی 31 وە بە هەڵە لە پڕوژەکدا هاتووە بخرێتەوە سەربان، یەك: لەبارەی مادەی یەکەمی پڕوژەکە، لیژنەکە پیشنیاز دەکات وەك ئەوەی خوارەوە دابڕێژیتەوە، مادەی یەکەم: مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە لەم یاسایەدا مەعناکانی برامبەریانە.

یەکەم: هەرێم، هەرێمی کوردستان – عێراق.

دووەم: ئەنجومەن، ئەنجومەنی راویژکاری هەرێم.

سێیەم: سەرۆك،سەرۆکی ئەنجومەنی راویژکاری هەرێم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەصلی مادەکە بخوێنەوە، مادەی یەکەم دوایش رەئێتان لەسەری بدەن.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یاسای ئەنجومەنی راوژکاری باڵای هەرێمی کوردستان – عێراق.

دەروازەی یەکەم

دامەزراندن و ئامانجەکان

مادەی یەکەم: ئەو دەستە واژانەی لە خوارەوە هاتوون ئەم واتانەی بەرامبەریان دەگەیەنن، یەك هەرێم، هەرێمی کوردستانی عێراق.

دوو: ئەنجومەن، ئەنجومەنی راوێژکاری هەرێمی کوردستانی – عێراق.

سێ: سەرۆك، سەرۆکی ئەنجومەنی راوێژکای هەرێمی کوردستان – عێراق.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قانون المجلس الاستشاري الاعلى لاقليم كوردستان - العراق.

الباب الاول

التأسيس والاهداف

المادة الاولى: يقصد بالتعابير الاتية المعاني المبينة ازائها.

اولا: الاقليم، اقليم كوردستان - العراق.

ثانيا: المجلس، المجلس الاستشاري لاقليم كوردستان العراق.

ثالثا: الرئيس، رئيس المجلس الاستشاري لاقليم كوردستان - العراق.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە بەنیسبەت ناوی یاساکە، بەراستی لەئەنجومەنی وەزیران هاتووە بەقانونی: المجلس الاستشاري الاعلى لاقليم كوردستان - العراق، دوای ئەوەی، ئێمە لەگەڵ جەنابی وەزیرو لەگەڵ دادوەرە بەڕێزەکان دانیشتین، هاتینە ئەو قەناعەتە کە پێویستە ناوی ئەم یاسایە بگۆڕێ بەیاسای، مجلس الشورى للاقليم، بۆ ئەوەی نیزیك بێتەوە یەکەم: لەیاسای عێراق، دوهەمینیش: بەراستی ئەو ئێختیساسانەی کە هاتووە لەیاساکە لەخۆ بگرێت، ئەمە پێشنیاری ئێمە بووە و جەنابی وەزیریش موافەقەتی کردووە، دوا ڕەئیش ڕەئی ئێوەی بەڕێزو ئەندامانی پەرلەمانە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر، توزیك ئەگەر روونی بکەیتەوە بۆ ئەندامانی پەرلەمان ئەم ناوە تازەیەو مەجلیسەکە.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەن، زۆر سوپاس بۆ دەعوەتمان بۆ ئەم دانیشتنە، ئێمە لەگەڵ لیژنەی قانونی وەختی خۆی دانیشتین و ئەو ئیتیفاقەی کە ئێستا کاك شێروان خوێندیەوە، گەیشتینە ئەو ئیتیفاقەی کە ناوەکەی بگۆڕین و ببێتە مەجلیسی شوورا، ئەوەش پێم وابێ بەئیتیفاقی ئێمەو لیژنەی قانونی بوو و ئێمەیش ڕەزامەندین لەسەر ئەو مەسەلەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر کەس قسەی نیە، ئەوە مادەی یەکەم موستەلەحاتە وناوەکەیشی کەوەکو لیژنەی یاسایی ئیقتیراحی کرد و جەنابی وەزیریش موافەقەتی لەسەر کردووە، ئێستا دەبێتە مەجلیس شوورای هەرێم، بەعەرەبییەکەی: مجلس الشورى لاقليم كوردستان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، ئێمە ئەگەر ناوی یاساکە بەو شێوەی کەپەسەند کرا، پێویستە ئیعادەی نەزەر لەبڕگە دوویش بکرێتەوە، لەمادە یەك و لەهەمان کاتدا ئێعادەی نەزەر لەبڕگە سێیش بکرێتەوە بەهەمان شێوە هەر وەکو ناوی یاساکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن د. روژان فەرموو:

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنها پرسیارێکم لە لیژنەی قانونی هەیا، ئایە ئەو ئەنجومەنە هەمان ئەنجومەنە کە لەمادەی چواری یاسای وەزارەتی عەدلا هاتووە، ئەگەر هەمان ئەنجومەن بێ، ئێمە دەنگمان لەوێ بۆی دایە بەناوی مەجلیسی ئیستیشاریە، وەهەر وا دەنگمان دا کە سەر بەوەزارەتی داد بێ بۆیە لێرە پێویست بە گفتوگۆناکات، ئەوە پرسیارەکەم بوو.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پرسیارەکەت بەجێیە، فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە کە گفتوگۆمان لەسەر یاسای وەزارەتی عەدل کرد کە بەو ناوە ئەو یاسایەمان پەسەند کردووە کەلەتەنزیمی وەزارەتی عەدل هاتووە، بەڵام ئێمە لێرە ئیشارەتمان بەو مەسەلەیە دایە، ئەگەر لەمادەکانی داهاتوو بخۆینینەوە یان لە ڕاپۆرتی لیژنەی قانونی ئیشاراتمان بەوە دایە، وە لەبەر ئەوەی ئەو یاسایە لاحیق لەبۆ یاسای ەزارەتی عەدلیە ئیعتیادیەن ئەبێ ناوی ئەم یاسایە لەیاسای وەزارەتی عەدلیش بگۆڕێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پیر خدر سلیمان فەرموو.

بەڕێز خضر سليمان خليل:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سەرەنجی ئەم بارە زمانەوانیە بەڵكو ئەو پیشنیاریە كە هاتووە كە بەعەرەبی ئەبێتە مەجلیس شورا، بە كوردیش وشەی راوێژكار وە شیوەتدار هەیە، كارش نیشانە زەعیفیە، یەعنی ناجاری كاری پێ كەن لەگەڵ پەیڤی شێوەتدارم هەیەد كوردیدا هەم ئەركی ئیوە نیزیكترەدكا، چونكە ئەڤە ئەركی لیژنەی یاسایە، نەیە تەنها راوێژكاریە، بەڵكو جابنە زیادە تریش بڕیاربدەت، گەلەك بابەتە یەك لایەت بكات، ئینجا شیوەتدار هەم نیزیكی ناڤ نیشانی عەرەبیش بێت وە هەم نیزیكی ئەركی ئێوەش بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك ئارێز رەئیت چیە بەو موستەلەحەی؟

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من رەئییكم هەیە حەزەكەم لەبەر چاوی بگری، ئیمە هەموو جارێ ئەو كێشانەمان ڕوو بەڕوو دەبێتەوە، بەڕێزتان بڕیاردەن، ئێمە سێ و چوار كەس پێش ئەوەی یاساكان سیاغە بكرێت وە پێیدا بچینەوە و مەسئولییەتەكەش ئەگرینە ئەستۆ، یان ئەوەتا لیژنەیەكی زمانەوانی دابمەزرێ لێرە ئیشەكانمان بۆ بكات، جا من بۆ هەمووی قسە ئەكەم، ئەكرێ لێرە هەموو كێشەكانمان لەكۆڵ بێتەوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

موقتەرەحەكە باشە، كاك شوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

نازانم مادەی دوو حەقمان هەیە موناقەشەی لەسەر بكەین یان مادەی یەكە ئەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

مادەی یەك وەكو وتوومانە جار جار ئیختیلاف مان هەیە لەسەر زمانی كوردی، بۆیە ئەسەلەكە لەسەر زمانی عەرەبی دەنگەكەی بۆ دەدەین و چ ئیختیلافێك هەبێ لەناحیەی زمانی كوردی دوایی دەكرێت ئەوانەی پسپۆرن و شارەزان لەزمانی كوردیدا دوایی رێك كەون لەسەری و تەسبیتی بكەن، جمال محمد قادر فەرموو.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تەبیعی من پڕاو پڕ پشتیوانی ئەو تێبینیەو ئەو پیشنیازەی لیژنەی یاسایی دەكەم، چونكە ئیشی ئەو لیژنەیە بەحەقیقەت ئیستیشاری نیە، تێداچوونەوەیە، بە بڕیارەكانی دەسەڵات، ئیتر لە هەرچی مەجالیك

هەبوو بێ و ئەو نارەزاییەی تەقدیم ئەکرێ و ئەمە لەدەریشەوە هەر عەینی تەقریبەن ناوی هەیە پێی دەڵێن (گران جوری) مەجلیسی حولەفا، بۆیە من پشتیوانی لیژنەی یاسایی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەعەرەبییەکەی بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بخرێتە دەنگ دانەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فيما يتعلق بالمادة الاولى من المشروع تقترح اللجنة القانونية اعادة صياغتها كالاتي:

المادة الاولى: يقصد بالمصطلحات الاتية المعاني المبينة ازائها لغراض هذا القانون.

اولا: الاقليم، اقليم كوردستان — العراق.

ثانيا: المجلس، مجلس شورى الاقليم.

ثالثا: الرئيس، رئيس مجلس شورى الاقليم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عونی، المجلس تەعریفەکەی مجلس الشوری للاقلیم دەبێت، ئەوە چاك بکەن، دەیخەمە دەنگەوە، کێ لە گەڵێتیدەست بڵندکات؟ فەرموون، کێ لەگەڵێدا نیە؟.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر، ئاخر لەمادە دوودا ئیمە دێین باسی دەکەین کەسەر بەوەزارەتی دادە، کەسەر بەخۆ نەبێ، ئیتر مەجلسی شورای چی؟ پێشتریش، پێش چەند مانگ یاسای وەزارەتی عەدلمان دەرکرد، هەموو دەنگمان بۆ مەجلیسی ئیستیشاری دا، باش چوار مانگ ناوی ئەو ئەنجومەنە بۆ بگورین؟.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەرچەند دەنگمان بۆ دایە، بەڵام کاك عونی شەرحێکی بکە، فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت پرسیارەکانی دکتورە روژان، لێرە تەنها ناوەکەمان گۆڕی، مەجلیس شورا للاقلیم لەجیاتی مەجلیسی ئیستیشاری سەر بەوەزارەتی دادە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی دووهەم بخۆێنەوە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم: لە هەرێمدا ئەنجومەنێك بەناوی ئەنجومەنی شورای هەرێمی كوردستان دادەمەزرێت، لەلایەنی كارگێڕیەوە، پەیوەندی بەوەزیری دادەوە دەبێ و پێك دێت لە سەرۆك و جێگری سەرۆك و راویژكاران كەژمارەیان لەحەوت كەس كەمتر نەبێ ولەیاریدەدەرێ راوێژكاران كە ژمارەیان لەنیوەی ژمارەی راوێژكارن كەمتر نەبێ.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثانية: يؤسس في الاقليم مجلس يسمى بمجلس الاستشاري الاعلى لاقليم كوردستان - العراق، يرتبط اداريا بوزير العدل ويتألف من رئيس ونائب للرئيس ومستشارين لايقل عددهم عن سبعة اشخاص ومستشارين مساعدين لايزيد عددهم عن نصف عدد المستشارين.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەكەیداین و لەسەر رۆشنایی ئەو گۆڕانكارییەی كەلەناوی یاساكدا دەر كرا، ئێستا ئیعادەی سیاغەمان كردوەتەوە، بەمەبەست مادە دوو بەم شێوەیە: يؤسس في الاقليم مجلس شورى يسمى مجلس شورى اقليم كوردستان – العراق، يرتبط اداريا بوزير العدل ويتالف من رئيس ونائب للرئيس ومستشارين لايقل عددهم عن سبعة ومستشارين مساعدين لايزيد عددهم على اربعة.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو مولاحەزەی كەلیژنەی قانونی دایەتی، كە نصفەكەی كردوەتە اربعە، زۆر راستە، چونكە بۆ ئەوێ ئەبێ تەحدید بكرێت، نابێ بەو شێوە بێت.

كێ ئەیەوێ قسە بكات؟ با دەست بڵندبكات، بۆ ئەوەی ناوی بنووسم, كاك د. نوری جمیل طالبانی فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەپێی ئەم قانونە كەناوی ئەنجومەنی شورای هەرێمی كوردستانە، دەسەڵاتەكانی لەراستیدا دەسەڵاتێكی فراوانە، بەپێی ئەم قانونە دادگایەك دروست دەكرێت بەناوی دادگای ئێداری لەپاڵ دەزگای دیوانی تەدوینی قانونی، ئەویش هەر ئەكەوێتە سەر ئەركی ئەم ئەنجومەنە، بەڵام لە رووی ئیداریەوە پەیوەندی دار ئەبێت بەوەزارەتی دادەوە لەبەر ئەوەی كەوا بەشیك لەئەركەكانی ئەم ئەنجومەنە كاری دادگەییە، واتەزام كەوا بەپێچەوانەی قانونی دەسەڵاتێ داوەری ژمارە 13ی ساڵی 2007 كە ئێمە لێرە لەم پەرلەمانە دەنگمان بۆی دا، بۆیە من پێشنیازی ئەوە ئەكەم كەوا ئەم ئەنجومەنە كارەكانی دابەش بكرێت بەسەر دوو لایەندا، لایەنێك وەكو دیوانی تەدوینی قانونی دەزگایەكی راویژكاربێت بۆ وەزارەتی دادو حكومەتی هەرێمی كوردستان لەپاڵ ئەوەی كەوا مەحكەمەی ئێداری، بەڵام مەحكەمە ئێداریەكە سەر بە مەجلیسی قەزای ئەعلا بێت و سەربەخو بێت لەوەزارەتی دادەوە و لەمادەكانی دیكەیشادا زیاتر روونی ئەكەینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك غفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعيد مخموری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتگیری رەئیەكەی دكتور نوری دەكەم ئەوە یەك، دوویش: بەباوەڕی من دەبوا ئێمە یاسای وەزارەتی دادمان هەموار بكرادایە لەبەر ئەو گوڕانكارییەی دواجار ئەومان لێرە موناقەشە بكردایە و دەنگمان لەسەر دابوایە، پێش هەمواركردنەكە، باوەڕناكەم ئێمە شتێك بكەین پاشتر لەسەر ئەساسی ئەوە بێینەوە یاساكە هەموار بكەین، دەبوا هەمواركردنەكەمان پێشتر بكردایەو دواجا گفتوگۆمان لەسەر بكردایە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی ئەو مەجلیسە، بەشێك لەكارەكانی لەمەسەلەی قەزایە، بەپێی دستوری عێراق كە ئێستا ئێمە كاری پێ دەكەین، لەمادەی 19 هاتووە كە دەسەڵاتی دادوەری سەر بەخۆیە، ئەوەش لەبەر ئەوەی كاری دادوەریە، بەشێك لە كارەكانی بابڵێین ئەو مەجلیسە، بۆیە من بەپەسەندی دەزانم كەئەوە ئەو ئێستیقلالیەتەی قەزا بپارێزی، دەكری ئەوە وەكو بەڕێز د. نوری ئاماژەی پێدا چۆن لەیەكتری جیا دەكرێتەوە، ئەوە رەنگە كارێكی فەنی بێت، بەڵام من بەش بە حاڵی خۆم لەگەڵ ئەوەم كەبە هێچ شیوەیەك بوارە دادوەرێەكەی ئێداریەنێش سەر بەوەزارەتی عەدل نەبێ، بۆ ئەوەی كە فیعلەن ئێمە لەژێر زەوئی ئەو مەبادیئە دستوریەی كە هەیە، ئێمە پارێزگاری لەدەسەڵاتی دادوەری بكەین لەكوردستان و لەعێراقیش، بۆیە من تەئكید لەسەر ئەوە دەكەمەوە كە پێویستە ئەوە هەیئەیەكی موستەقیل دەبێ، مەجلیسی موستەقیل دەبێ... وە ئیلا ئاخیریە، ئەوە رەنگە كاریكی فەنی بێ، بەڵام ئەو ئێستقلالیەتەی خۆی بپارێزێ، ئەگەر موتەعارزیش بێ لەگەڵ قانونی وەزارەتی عەدل ئەوە ئێمە دەتوانین فەقەرەیەك زیاد بكەین بۆ ئەوەی كە عیلاجی ئەو مەسەلەیەش بكەین كەپێشوو تر تێپەڕیوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ملاسعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

فەرق هەیە لەبەین ئەو مەجلیسی ئیستیشاریەی كەئێستا هەیە وەلەبەین ئەو مەجلیس ئیستیشاریەی وەزارەتی عەدل، ئەو مەجلیس ئیستیشاریە یەعنی ئەو مەجلیس شورایە كەتازە ناومان لێنا، ئەوە بەمەرسومی ئیقلیمی دەبێت، یەعنی حەتا رەئیس و موستەشارین بەمەرسومی ئیقلیمی دادەنرێن و لە مادەكانی ئاخیردێت، لەباشان من هەندێك مولاحەزەم هەیە لەسەر مادەی دووهەم، وەزیری عەدل بكرێتە

وەزارەی العدل، یەعنی: ویرتبط اداریا بوزارة العدل، لەپاشان ویتألف من رئیس ونائب للرئیس ومستشارین لایقل عددهم عن سبعە، یەعنی ئەگەر لایقل عددهم عن سبعە، یەعنی ئەگەر بەکەیفی خۆی 12 یان 15 موستەشاریش دابنی هەر ئیعتیادیە، نابێت عەدەدی زیاد دابنرێت، یەعنی لایزید، چۆنکە لەحەسمی قەراراتەکان لەناو داخیلی مەجلیس دەبی بە حزوری نصفی موستەشارین بێت، ئەو موستەشارانەی کە حەقی تەسویتیان هەیە کە مەوجودن لەناو مەجلیس، کەواتە دەبێ ئێستا او (لایقل) بگۆڕێت و بڵێین لایزید عددهم، یەعنی ئەو موستشارینەی کە حەقی تەسویتیان نیە لە تەسویت، دەبێ نصفی موستەشارین کەحەقی تەسویتیان هەیە مەوجودبن هەتا من جانب الرئیس، ئەنجا تەرشیحی ئەصوات دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مادەی دووەم، ئاماژە بە تەئسیس کردن و دامەزراندنی مەجلیسێکی شورای باڵا دەکات لە هەرێم کوردستان، دیارە تەئکید لەسەرۆك و جیگری و عەدەدی موستەشارینیش ئەوەی کە کاك سعدالدین باسی کرد، من پێم وایە کە ئەم مادەیە پێویستە ئێستا بکرێتە دوو بەش، ئەو بەشەی کەئاماژە بەئەوە دەدا کەرەبتی هەیە لەناحییەی ئیداریەوە بەوەزیری عەدل و ئەمە لەمادەیەکی تر بێ سەر بەخۆ، لەبەر ئەوەی مادەی دووهەم تەنها تەعریفی تائسیسی ئەو مەجلیسە دەکات وە ئەو بەشەی کەرەبتی دەکاتەوە لەڕووی ئیداریەوە بەوەزارەتی عەدل لەو مادەیە جێی نابێتەوە، من پێشنیار دەکەم ئەمە مادەیەکی تری سەر بەخۆبێت، بۆ ئەوەی ئەمە لەتەعریفی ئەو مەجلیسە شورایە کەم نەکاتەوە کە لەوەسەتیدا هاتووە کەدەڵی لەرووی ئیداریەوە رەبتی بەوەزارەتی عەدل دەبێ، ئەمە لەمادەیەکی سەر بەخۆبێت، پێم وایە بەقەوەت ترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتور کمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کمال کرکوکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرە هەر وەکو کاك سعدالدین ئاماژەی پێ کرد کەئەڵی راوێژکاران ژمارەیان لەحەوت کەمتر نەبێت، واتا کەدەلێت دەتوانن زیاتر ئیزافە بکەن، بەڵام یاریدەرەکانی راوێژکار لێرە ئیشارەی پی نەدراوە کەلەنیوەی زیاتر نەبێت بۆ ئەوەی هاوکاری راوێژکارەکان بکەن، بەڵام لێرە ئەڵێ نابێت زیاتر بێت، ئەگەر راوێژکار بووە 10، یان بووە 15 یان بووە 20 ئەم هەر لەچوار نابێت تێپەڕ بێت، بۆیە نەصی مادەکە وەکو خۆی بمێنێت، من تەئییدی ئەوە دەکەم وئەوە دروست ترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر بۆ ئەو مولاحەزانەی کەلەسەر زاری ئەندامانی پەرلەمان هات، ئەگەر جەنابت تەوزیح بدەی یان وەڵام بدەیتەوە.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەبیعی برادەران دوو مولاحەزەیاندا، رەئیشیان هەیە، یەکێکیان دەربارەی قانونی وەزارەتی داد بوو، مەفروزە قانونی وەزارەتی داد تەعدیل بکرابایە ئینجا ئەو قانونە دربچوایە لەبەر ئەوەی نیزاع پەیدا دەکات، یەعنی جیاوازی پەیدا دەکات لەسەر قانونی وەزارەتی داد، من لەو برادەرانە دەپرسم کە وەختی خۆی قانونی دەسەڵاتی قەزائی موناقەشەکرا هەر هەمان ئەو برادەرانە کەدەنگیان بۆ دا ئەو قانونە پاشی قانونی وەزارەتی عەدل دەرچوو، باشە ئەی بۆ ئەو وەختە دەنگیان بۆ دا؟ خۆی وەکو کاك شیروان فەرمووی هیچ موشکیلەیەك نیە یەعنی، یەو قانونە مادام پاش وەزارەتی داد دەرچووە، ئیتر ئەگەر شتێك هەبێ موخالیف بێ ئەوە حەتمەن چارەسەر دەکرێت، ئەوە یەکێکیان، دووهەم: دەربارەی ئیختیساسی ئەو مەحکەمەیە، ئەو مەحکەمەیە ئەگەر مولاحەزە بکەین ناوەکەی لەخۆیە، کەمەحکەمەی ئیداری، واتا ئیشوکارەکانی ئیداریە، ئیشی قەزائی نابێت راستە ناوی مەحکەمەیە، بەڵام ئەگەر دوایی بیێنە سەر ناوەڕۆکی قانونەکە دەبینین هەر دەعوایەك ئەگەر سیفەتی قەزائی تیدابێت حەتا ئەگەر حکومەتیش تەرفێك بێت. ئەوە حاکم ئیعتیادی دەیبینێت، ئەو مەحکەمەیە نایبینێت، یەعنی ئیشی ئەو مەحکەمەیە ئیشێکی ئیداری سرفە، بۆیە کە لەگەڵ قانونی سوڵتەی قەزائی هیچ جیاوازیەك دروست ناکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە سەیری مادە سێ بکەین کەهەدەفی دروست کردنی ئەم دەزگایەیە، دەبینین سێ واجیباتی هەیە، یەك: تەماشای مونازەعاتی ئیداری دەکات، دوو: زەمانی وەحدەی تەشریع، سێ: سیاغەی مەشروعاتی قانونی و قرارات کە لەوەزارەتەکانەوە دەردەچێ یان لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەر دەچێ، بەنیسبەت وەحدەی تەشریع و وەحدەی سیاغەی تەشریع ئەصلا عیلاقەی بەوەزارەتی عەدلەوە هەیە عیلاقەی بە سوڵتەی قەزائییەوە نیە بەقەراری قەتعی، ئەوەی هەیە و نیە، مەحکەمەی ئیداریەکەیە، مەحکەمەی ئیداری لەگەڵ مەحاکمی مەدەنی فەرقی، ئیختیصاصاتی مەحاکمی تایبەتمەندی خۆی هەیە لەچەندین یاسادا خۆی دەدیتەوە، بەینەما ئیختیساساتی مەحاکمی ئیداری لەو یاسایا خۆی گرتیتەوە کە ئێستا، پاش چەند ماوەیەك دەچینە سەر مادەکانیان، بۆیە حەز دەکەم برادەران ئەندامانی پەرلەمان عەجەلە نەکەن لەو مەسەلەیە وە مەسەلەی سولتەی قەزائی کە د.نوری و برادەران ئیشارەتیان پێ کرد، ئەوە تەماشای مونازەعاتی بەینی ئەفراد دەکات، چ بەگوێرەی قانونی مەدەنی بێت، چ بەگوێرەی ئەحوالی شەخسی بێت،

چ بەگوێرەی قانونی جەزائی بێت، بەینی ئەفرادو ئەفرادە تارادەیەك، بەینەما مەحاكمی ئیداری ئەو مەسائیلەی كە دەیبینێت تەعن لە قەراراتی ئیداری دەدات كە لەدەزگاكانی حكومەت دەرەچێت، یەعنی لەهەمان كاتدا تەعن لە قەراراتی ئیداری دەدا كەبەنیسبەتی موەزەفینیش دەردەچێت، بەنیسبەت ئینزیباتی موەزەڤ دەوڵەت، بۆیە بەراستی ئیشو كارەكانی مەحاكمی ئیداری غەیری ئیشوكارەكانی مەحاكمی مەدەنیە وە بنەماكانی مەحاكمی ئیداری غەیری بنەماكانی مەحاكمی مەدەنیە، بۆیە حەزم كرد بۆ بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان ئەو تەوزیحە بدەم بۆ ئەوەی سورەتێكی وازیحیان لەئیختیساساتی مەحكەمەی ئیداری و ئیختیساساتی مەحاكمی مەدەنی هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

من ئومێدەكەم جەواب دابێەتەوە، بەڵام كاك شێروان و لیژنەی قانونی وەهەر وەها جەنابی وەزیریش، ئەو موستەشارەكان تۆزێ مەفهوم نیە، مەجلیسەكە ویتالف من الرئیس ونائب الرئیس ومستشارین لایقل عددهم عن سبعە، ومستشارین مساعدین.

دواتریش موستەشار هەر موساعیدە، خۆ دوو نەوع موستەشار نیە، ئەوەی یەكەمیان لە حەوت كەمتر نەبێ و ئەوی تریشیان لەچوار كەمتر نەبێ، ئەوە تۆزێ وازیح نیە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەنیسبەت موستەشارین تەبیعی موستەشارین لەقانونەكدا هاتووە كە مواسەفاتی چیە؟ وە خزمەتی چیە؟ موساعیدی موستەشاریش بەهەمان شێوە مواسەفاتی چیە؟ وە خزمەتی چەندە دیسان هاتووە وە لە هەمان كاتدا لەیاساكەدا هاتووە موساعید موستەشار چۆن دەبێتە موستەشار؟ ئەگەر هاتوو سێ ساڵ خزمەتی هەبوو لەدەزگاكە لەقەبی موستەشار وەردەگرێ، بەڵام ئەوەی ئێمە دامان ناوە چوارەكە، بەراستی ئێمە تەماشای دەزگاكان دیكەمان كردووە كە نابێ لەچوار موستەشار زیاتری هەبێت، بۆیە ئەوەمان داناوە، ئەگەر بەرێزتان رەئێكتان هەبێ، یان بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان رەئێكی تریان هەبێ، یان جەنابی وەزیر رەئێكی تری هەبێ ئەوە موناقەشەكە مەفتوحە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

موساعید موستەشاری لە بەعزی قەوانینی دەوڵەتەكانا هاتووە وەكو قانونی میسری و قانونی ئەردەنی وەلەهەمان كاتدا لەقانونی عێراقیش هاتووە ئەو موستەشارانە كەئەوەیە ئێشەكانی مجلسی شوورا ئێبدائی مەشوەرەتە ئەو موستەشارانە هاوكاری ئەو مەجلیسە دەبن لەبۆ ئەوەی مەشورەت بدەنە ئەو ئەنجومەنە یان ئەو لایەنەی كەداوای لێ دەكات.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەسەر ئەو مەوزوعە مەسەلەی موستەشار و موساعیدی موستەشار دەنگ دەدەمە ئەوەی خیبرەی هەبێت، کاك دکتور ناسیح و کاك دکتور نورالدین و کاك جەمال، دکتور ناسیح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو چوار موستەشارەی کە وا دیاری کراون وەکو موساعیدین کەوا ئێستا لە وزیزارەتەکان کاتی خۆی دیاری کران، ئەمە بۆ خویان لیژنەیەکی موستەشاریین یەعنی ئەنجومەنیکی موستەشارین بۆ راوێژکاریەکەی، موستەشاریان بۆ چیە ئەمان؟ فەرقی زۆرە لەگەڵ ئەوەی کەوا جەنابی کاك شیروان باسی کرد کە ئەوە بۆ وەزارەتەکان دانراون، لێرە ئەمە جودایە، ئەمە عیلاقەتی بەوەزارەت نیە، ئەلێرە خۆی ئەنجومەنی راویژکاریە، ئەنجومەنی شورایە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەم چوارە زیادە، لەگەل رێزو سوپاس دا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتور نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشێك لە سەرنجەکەی من کاك دکتۆر ناسیح روونی کردەوە، ئەوەی کە باسی لێ ئەکرێ چونکە چوار راوێژکار ئەوە راوێژکار بدەن بەوەزارەتەکان کەوتمان لەهیچ وزارەتێکا نابێ لەچوار راوێژکار زیاتر هەبێت، لێرە ئەنجومەنێك هەیە ئەنجومەنەکە سیفەتی تایبەتیان هەیە، ئەبێت پاشان دیاری ئەکرێت من لەوباوەڕەدام حەتا ئەگەر قانونەکەیش بەو شێوەی کەوا پێشنیازکراوە پەسەند بکرێت با ئەو ئەنجومەنە لەپێنچ ئەندام زیاتر نەبێت، چونکە هەتا ئەندامەکانی زیاتر بێت کارەکان خراپ تر ئەڕۆات، پێنچ ئەندام بەسەرۆك و جێگرەکەیەوە وابزانم کافیە بۆی کەوا بتوانێت ئەرکەکانی ئەو ئەنجومەنە بەڕێوە ببات، زۆر سوپاستان ئەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ناوی مەجلیسەکەمان گۆڕی لەئێستیشاریەوە بۆ مەجلیسی شورا، ئەندامانی ئەو مەجلیسە نابنە موستەشار، ئەبنە ئەندامی مەجلیسی شورا ئەوان بۆیان هەیە، یەعنی بۆیان هەیە کەموستەشاریان هەبێ، یەعنی ئەوان نابنە موستەشار، ئەوان ئەندامی مەجلیسی شوران، ئەمە یەك، دووهەم: بۆچی ئەبێت رەبت بێت بەوەزارەتی عەدلەوە، من تێبینیەکم لەسەر ئەمە هەیە، تەبیعی ئەبێ رەبت بێ بەوەزارەتی عەدلەوە لەبەر ئەوەی قراری ئەم مەجلیسە قەتعیە، بەڵام قەراری مەجلیسی قەزا قەتعی نیە، مەحکەمەیەك قەرارێك دەر ئەکات خەڵك بۆی هەیە تەمییزی کات، یەعنی لەسەری بڕوات، بەڵام قەرار ئەم مەجلیسە

کەئەدریت بۆ گۆڕینی هەر قەراریەکە کە لەلایەن وەزارەتەوە و شتەئیداریەکانەوە درابێت، قەراری ئەم مەجلیسە قەتعیەو لەبەر ئەوە ئەو فەرقەی هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی خۆی ئێشکالیەکە لەوەدایە کەئەو موستەشارەی لێرەدا باس کراوە، بۆیە ئیقتیباسێك هەیە ئەو موستەشارە لێرە نیە کە لەئەنجومەنی وەزیران هەیە یان لەوەزارەتەکاندا هەیە، ئەوە ناوی موستەشارە، رەنگە لە زۆر وڵاتاندا هەیە، وەکو ئاماژەتان پێی کرد لە قانونی میسری هەیە، کەدەڵێی موستەشار مەنسەبێکی گەورەیە، یەعنی دەورێکی هەیە، بەلام ئەگەر لەقانونا ناوی بنەی موستەشار، ناوەکە ئیقتیباسێك پەیدا دەکات، جا ئەگەر عضو مەجلییس ئیستیشاری ناوی بنەێت ئەو ئیشکالیەت لەکۆڵ دەبێتەوە، ئێتر نازانم چۆنە رەئیتان، ئەگەر جەنابت شتێکت هەیە ئەبێ بەپێی نیزامی داخیلی بەکاك فاروق بڵێیێت، کاك سعد الدین فەرمووو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەمادەی 27 لە یاسای خدمة المجلس، رونی کردوەتەوە باسی کردووە موستەشار چیەو موستەشاری موساعید چیە، یەعنی لێرە کە دەڵێت: یشترط في تعيين الرئيس ونائب الرئيس والمستشار والمستشار المساعد، اضافة الى توافر الشروط العامة للتعين في الوظيفة العامة على ان يكون حاصلا على شهادة بكلوريوس في القانون او مايعادلها، وله ممارسة فعلية بعد التخرج من الكلية لمدة لاتقل عن عشرين سنة في الوظيفة القضائية او المحامات بالنسبة للرئيس ونائب الرئيس والمستشار وخمسة عشر سنة بالنسبة للمستشار المساعد، یەعنی ئەوە فەرقەکەیە لەبەینا، دواییش ئەو موستەشار موساعیدە حەقی تەسویتی نیە ئەوە یەك، دوو: هەیئەی موتەخەسیس هەیە لێرە یەك لەنەقسی ئەو قانونە ئەوەیە باسی هەیئەی موتەخەسیسی نەکردووە، ئەو هەیئەی موتەخەسیسە، ئەو موستەشارە موساعیدانە لەوێ حازر دەکەن، یەعنی ئیبدائی مەشورەت ورِئیە قانوییەکان دەکەن، ئینجا دەهێنرێتە هەیئەی عامە، ئەوەیە سەبەبی تەواجیدی موستەشاری موساعید لەو قانونەیدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێرون فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کە کاك جمال ئیشارەتی پێدا کە ئەڵی قەراراتی مەحکەمەی ئیداری قەتعیە، قەراراتی مەحکەمەی ئیداری قەتعی نیە، قەراراتی مەحکەمەی ئیداری قابیلی تەعنە لەلایەن مەجلیسی شوراوە، پاش ئەوەی کە دەچێتە هەیئەی عامە، هەیئەی عامە کە موسادەقەی کرد ئەوجا ئیکتیسابی دەرەجەی قەتعی دەکات، یەعنی قەراراتی مەحکەمەی ئیداری قەتعی نیە، یەنیسبەت موستەشارین و موساعید موستەشارین ئەوەی کەلێرە هاتووە فەرقی هەیە لەگەڵ ئەو موستەشارەی کە لەدامو دەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان

هاتووه، چ لەناحییەی خزمەت و چ لە ناحییەی پسپۆڕی و خیبرەتەوە، ئەوە تەنها لە مەجالی قانونە، هەر وەك جەنابی جێگری سەرۆكی پەرلەمانیش وتی ئەگەر نوسفەكەش بگەڕێتەوە و جەنابی وەزیر مانیعی نەبێ نوسفەكە بمێنێتەوە بۆ ئەوەی موازاتی خۆی وەربگرێت لەگەڵ عەدەدی موستەشارە ئەسڵەكان.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نوسفەكە نابێ، چونكە ئێوە لێرە وتوتانە حەوت، حوتیش تەقسیم ناكرێت، كە تەحدید نەبێت مومكینە هەر لەحزەیەك تەقسیم نەكرێت، واتا ئەبێ تەحدید بكرێت، من حەزەكەم پرسیارێك بكەم و پاش ئەوەیش شەرحێك كە لەسكرتێری پەرلەمان كاك فرست تێگەیشتم، ئێمە هەیئەی قەزا وتمان حەدی ئەدنامان داناوە، حەدی ئەدنامان دانا هەیئەی قەزا بۆ خۆی داتوانێت زیادتری بكات، بەڵام هەیئەی قەزا بەعتیبار هەیئەی قەزائی هەیئەیەكی موستەقیلەو سەر بەخۆیە، سیقەیان پێ دراوە، خۆیان تەقدیری ئەوە دەكەن چەند زیاد بێت ئەم پڕۆژە یاسایە لەدەقی یاسایەك هاتووە وەقانونی مەجلیسی شورای دەوڵەت، هین زەمانی بەعسە وابزانم، لەوێدا هاتووە بەعەینی سیغە لە12 كەس دەبێ عەدەدی موستەشارین كەمتر نەبێ لە 12 كەس وەموساعیدینیش كەمتر نەبێ لە 6 كەس، لەبەر ئەوەی ئەو هەیئەتە موستەقیل نیە عاید بە حكومەتە بۆیە بۆ ئەوەی قەراراتەكان مومكینە حكومەت سبەینێ بیەوێتن بەئیتیجاهێكا بڕوات دوو ئەندامی خۆی زیاد دەكات، بۆ ئەوەی لەسەدا پەنجاكەی بەئیتیجاهی خۆی بكات، بۆیە من حەز ئەكەم بیر لەوە بكەنەوە وەكو هەیئەی قەزا تەماشای نەكەن و حەدی ئەعلاكەیشی دیاری بكرێت.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر مولاحەزەی ئەسڵی مەشروعەكەی حكومەت بكەین، ئێستا دەیخوینمەوە ئێمە هیچ گۆڕان كاریمان تێدا نەكردووە جگە لەوەی كە نصف عدد المستشارین رەقەمان بۆ دانایە، ئەڵێ: یؤسس في الاقلیم مجلس یسمی المجلس الاستشاري الاعلی لاقلیم كوردستان - العراق یرتبط اداریا بوزیر العدل ویتألف من رئیس ونائب للرئیس ومستشارین لایقل عددهم عن سبعة ومستشارین مساعدین لایزید عددهم علی نصف عدد المستشارین، واتا ئیمە گۆڕانكاریمان تەنها لە عەدەدی ئەخیرەكە كردووە، موستەشارین موساعدین، ئێستا رەئیی ئەندامانی پەرلەمانە ئەگەر دەیانەوێ گۆڕانكاری لەومەوزوعە بكەن، یان لە پڕۆژەكە وەرگرن یان لەلیژنەی قانونی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك فرست فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆ مەوزوع ئەوە نیە گۆڕانکاری لەسەر پرۆژەی حکومەت بکەین یان نا، چ بەمسڵەحەت دەزانین، هەرچی بەمەسڵحەتمان زانی بیگۆڕین ئەیگۆڕین، بەڵام مەوزوعێك هەیە جەنابی سەرۆك لێرە، حکومەتی عێراقی لەوەختی خۆی، خۆمان دەزانین نە قەزا موستەقیل بۆو نە مەجلیسی شورا موستەقیل بوو، هەر قەزییەك بووایە، پێویستی بەوەیان زانیبا ئیتیجاهی بڕیارەکە بۆ ئێتیجاهێکی موعەیەن ببردایە شعوریان بکردایە وەئەندامانی ئەو ئەنجومەنە لەگەڵ ئەو ئیتیجاهە نین دەیانیوانی، چونکە حەدی ئەعلا معەین نیە، چوار ئەندامی تر وەزیری عەدل ئیزافەی بکردایا وە بڕیارێك لە مەسڵەحەتی ئیتیجاهێکی موعەین بدات، من مەوزوعم لەگەڵ کاك فاروق نیە، کاك فاروق هەتا هەتایە وەزیری عەدل نیە، من نازانم ئەوەی کەبێتە جێگای چۆن ئەبێت یان چون نابێت، بەڵام مرۆڤ وەکو مەبدء تەماشا بکات وەکو فکرەیەکی قانونی، منیش وەزیر عەدل بم هەر کەشعور بکەم ئەندامانی مەوجود حالیا لەسەر مەوزوعێکی موعەیەن بڕیار بە ئیتیجاهێکی موعەیەن ئەدەن کە من لێی رازی نیم چ لەبەر قەزیەی شەخسی چ لە بەر قەزیەیەکی سیاسی، ئەتوانم چوار ئەندامی تر ئیزافە بکەم، چونکە قانون حەد ئەعلای تەحدید نەکردووە، زەمانی ئەوە کە بڕیارەکە لەو ئیتیجاهە بێت کەمن لێی رازیم و بەدڵی منە، چ وەکو حکومەت چ وەکو وەزیری عەدل لەبەر ئەوە من ئەڵێم زەروریە حەد ئەعلای بۆ دابنەین، ئەما ئەگەر بڵێین مەحکەمەی تەمییز موعەین نیە وەکو حەد ئەعلا، ئاخر مەحکەمەی تەمییز هەیئاتیان حەد ئەعلای موعەیەنە، ئەگەر مەجموعی وەربگری ئەوە لە نەتیجە ئەندامانی مەحکەمەی تەمییز موحەدەدە، حەد ئەعلایەکە، چونکە هەر هەیئەیەك ئەڵێت لەئەوەندە زیاتر نەبێت و لەئەوەندە کەمتر نەبێت، بەڵام ئەوە ئەنجومەنە و حەد ئەدنا تەحدید کرایە، حەد ئەعلا تەحدید نەکرایە، یەعنی وەزیر بۆی هەیە ئیزافە بکات کەبیکاتە زوعف، دوو زوعف، سێ زوعف کەس دەستی ناگرێت، لەبەر ئەوە من بەڕاستی باشتر ئەبینم، بۆ تەحقیق کردنی عەدالەت وەئیشەکە بەراستی بەڕێوە بچێت وەبەمەوزعی تر بەڕێوە بچێت، ئێمە حەد ئەعلایەکەش دابنەین لەوە زیاتر نەبێت وپیش وەخت خەڵکێك بزانێت ئەندامانی ئەو ئەنجومەنە کێن و سیفاتیان چیە، نەك بۆ هەر قەزیەیەك یان بۆ دوو قەزیە بێم ئەنجومەنێك دروست بکەم چوار ئەندام زیادی بکەم، قەزیەی دووهەم چوار ئەندام کەمی بکەم، بەرئیی من کاك فاروق لەگەڵ ئەو رئیەیە، زۆر سرپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو کاك شێروان باسی کرد ئەو موستەشارەی لێرە ناوی هاتووە وەکو ئەو موستەشارانە نیە کە لە وەزارەتەکان باسمان کرد، ئێمە باس ئەنجومەنێك دەکەین کە ئەو ئەنجومەنە پێك هاتووە لە ژمارەیەك ئەندام، بەڵام لێرە تەنها باسی سەرۆك و جیگری سەرۆك و چەند راوێژکارێك دەکات، پێ ناچێت ئەندام بن، بۆیە من پێشنیار دەکەم وشەی موستەشار و موساعیدی موستەشار هەر بەکار نەهێنین، بڵێین پێك

هاتووەلەسەرۆك و جێگری سەرۆك و چەند ئەندامان کەلەئەوەندە زیاتر نەبێ، لەمادە کانی دواتریش باسی مەرجەکانی ئەندامێتی ئەو مەجلیسە کراوە کەموئەهیلاتی عیلمی چیەو چی نیە، وشەی موستەشارو موساعیدی موستەشار راستە لەوانیە لەقانونی عێراقیدا هاتووە، بەلاّم بۆ ئەوەی تووشی ئەو ئیقتیباسە نەبین تەعریفمان نەکردووە لێرە، هەر بەکاری نەهێنین، بڵێین لەئەوەندە ئەندامە زیاتر نابێت پێك بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەئییدی کاك زانا دەکەم، هەر نەفسی قسەم هەبوو، بەلاّم یەعنی سێ گۆڕانکاری بەسەر مادەکە بێ، یەك: حەدی ئەعلا دەست نیشان بکەین، یەعنی بڵێین عدد الاعضاء لایزید عن، یان 12 بێت یان 14 بێ، وە وشەی موستەشارو موساعید موستەشار هەر لادەی، گۆڕانکاری سێ هەم لەمادەی 27 ئەوەی کە کاك سعدالدین باسی کرد بەرەئیی من خزمەتی قەزائیان لە موساعید موستەشار دەستنیشان کرایە وئەبێ 15 سالٚ خزمەتی بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی منیش هەر پشتیوانی لە بۆچوونەکەی کاك زانا و کاك سەردار دەکەم سەبارەت بەوەی کەحەدی ئەعلای ئەندامانیش دیاری بکرێت وەکو کاك فرست باسی کرد لەمەجموعەیەك لە ئەندامان پێك بێت و حەدە ئەعلایەکش دیار بکرێت، ئەوە شتێکی باشە، سەبارەت بە دوو مەسەلەی تریش هاتە پێش، پیم باشە هەر ئێستا رەئی لەسەر ئەو مەسەلانە بدەم یەکێکیان ئەوەیە کە باس لەوە دەکرێت بۆ تەعدیل لە ناوەکەی ناکرێت لەقانەنی وەزارەتی عەدل؟ من پێم باشە بگەڕێنەوە سەر خالّی 36 لەراپۆرتی لیژنەی یاسایی کە بە ئاشکرا دەڵێت: تحل عبارة مجلس الشورى لاقليم كوردستان العراق محل عبارة المجلس الاستشاري اينما وردت في القوانين والانظمة النافذة في الاقليم ويجري تبديل عناوين العاملين في المجلس وفقا لاحكام هذا القانون، ئەوە یەك، دوو: سەبارەت بەوەی کاك شوقی باسی کرد کەوا ئەو مەحکەمە ئیداریەی بەپیچەوانەی دستوری عێراقیە، بەلاّم لە دستوری عێراقی مادەی 101 بەئاشکرا باس لە پێکهێنانی مەجلیسی دەوڵەت دەکا بەقانون، ئەڵێت ئیشوکارەکانی بەپێی سیاغەتی قەوانینە وە مەحکەمەی ئیداریە، کەواتا ئەوە خیلافی قەوانین و دسوری عێراقیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دەمەوێ پشتیوانی لە دوو قانون بكەم، یەكێكیان كاك فرست باسی كرد، دووهەم ئەوەی كاك زانا باسی پشتیوانی كرد، ناوەكەی بگۆڕین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك غفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتیوانی لەرەئیەكەی كاك زانا دەكەم، فیعلەن ئەو ئەنجومەنە ئەبێت گۆمەڵێك ئەندامی هەبێ وەئەبێت ئەندامی ئەنجومەنی شورابێت، نەك موستەشاری ئەنجومەنی شورابێت وەبەنیسبەت ئەوانەی كە موساعیدینی موستەشارن بكرێت، هەر ئەوان ببنە موستەشار، ئەوانەی تر ببنە ئەندامی ئەنجومەن، ئەوە خاڵێك، دوویش: كە دەڵێت راوێژكارەكان كە نیوەی ئەندامەكان بن كە حەفتە، ئەی نیوەی حەفت چەندە؟ یەعنی سێ بێ چوار بێ، سێ ونیوی بێنین چۆن دەبێت؟ ئەوەش موشكیلەیەكە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

جەنابتان لەروون كردنەوەكە ئیشاروتتان بەوە دا كە ئەم ئەنجومەنە شورایە سەر بەخۆ نیە، من لێرەدا پرسیارێك ئاراستەی لێژنەی یاسایی دەكەم ئەوەی كە ئێمە تێگەیشتووین ئەم ئەنجومەنە سەر بەخۆیە، تەنها لە رووی ئیداریەوە رەبتی بە وەزیری عەدل و وەزارەتی عەدلەوە هەیە، واتا ئەو تێبینییەی بەڕێز سكرتێری پەرلەمان لەسەر ئەوەی كە وەزیر بتوانێ بە رەغبەتی خۆی ئەگەر عەدەدی موستەشارین یان ئەندام دیاری نەكرابێت بەكەیفی خۆی زیادی بكات، من پێم وایە كە ئەم ئەنجومەنە لەراستیدا لەرێگای وەزیرەوە ئەندامی بۆ زیاد ناكرێت، ئەبێ بەشێوەیەكی تربێت، من داوای ئەوە دەكەم كەرونكردنەوەیەكمان بدەنێ لەسەر دەرەجەی سەر بەخۆیی ئەو ئەنجومەنە و تاچی رادەیەك وەزیری عەدل بۆی هەیە؟ یەعنی بەنیسبەت تەعینكردنی ئەندام لەو هەیئەتە و تاچی رادەیەك دەسەڵاتی هەیە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بۆ ئەوەی روون بێت كەوتمان سەر بەخۆ نیە، مەعنای ئەوەیە تەنها لەناحیەی ئیداری، لەناحیەی ئیشەوە سەر بەخۆن، چۆن سەر بەخۆ نیە؟ بەڵام لەناحیەی ئیداریەوە سەر بەوەزیری عەدلە، واتا ئیداریەن ئەوامری دەرهێنان ودانانی موستەشار، مەعاشیان، موكاتەباتیان هەمووی لە گەڵ وەزیری عەدل دەبێت، بەڵام ئیشیان سەر بەخۆیە، دادەنیشن وقەراردەدەن، حەسمی خیلافاتی ئیداری دەكەن، تەفسیری قەوانین دەكەن و رەئی دەدەن لەسەر ئەو قەراراتانا, كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو گۆڕانكاریەی كە لیژنەی یاسایی كردوویەتی من بە گۆڕانكاریەكی زۆر یاساییانەی دەزانم، بەدەلیلی چیٚ؟ ئەگەر بێین سەیری مادەی شەشی ئەم یاسایە خۆی بكەین، ئیشوكاری ئەم مەجلیس شورایە چیە؟ ئیشوكاری تەقنینە، ئیبدائی ڕەئییە، مەشورەیە، تەقنین، دروست كردنی قانونەو ڕەئیەكەش ڕەئی قانونییە و مەشورەیش حەلی مەشاكیلە غامیزەكان كە تەفسیر ناكرێت، بێینەوە سەر قانونی سولتەی قەزائی، ئەگەر بێینە سەرمەجلیسی قەزا من لەوەدا لەگەڵ جەنابی كاك فرست دا نیم، مەجلیسی قەزا بەبیٚ عەدەد تەحدید كراوە لەرەئیسی مەحكەمەی تەمییزو لەئیشرافی عەدلی و ڕەئیسی ئیدیعائی عام و لەرەئیسی ئیستیئنافی مەنتەقەكان، یەعنی عەدەدەكەی مەحدود نیە، مەحكەمەی تەمییزیش كەتەشكیل ئەكرێت لە 9 عەدەدیش لە 9 نابێت كەمتربێت، بەینەما ئەم مەجلیس شورایە كە ئێستا دروست دەكرێت لەبەر ئەوەی تەقنین ئەكات یان قانون دروست دەكا وەرەئیی حاسیمە، مەفروزە وەكو ئەو ڕەئیەی كە لیژنەی یاسایی داویەتی لەرەئیس و نائیب ڕەئیس و موستەشارین لا یقل عددهم عن سبعة، اما بەنیسبەی چوارەكەوە، ڕاستە خۆ حەوت ناكرێت بەسیٚ ونیو، حەوتەكە ببیٚ و چوارەكەش چارەسەر بكرێت، ئەوە باشترین ڕەئیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر مولاحەزەی مادەی چوار لە پڕۆژەكە بكەین لەفەقەرەی دوو هاتووە لایحق للمستشارین المساعدین الاشتراك في التصویت ئەوە یەك، مولاحەزەی مادەی 15 بكەن لەپڕۆژەكە دەڵیٚ، اذا تنازع اختصاص محكمة القضاء الاداري والمحكمة المدنیة فیعین المرجع هیئة قوامها ستة اعضاء وثلاثة اعضاء یختارهم رئیس محكمة التمییز وثلاثة اخرون یختارهم رئیس المجلس من بین اعضاء المجلس، ئەوە مەعنای كێشەمان نیە جەنابی وەزیر هەر كیٚ بیٚ بەكەیفی خۆی گۆڕانكاری بكات، جگە لەوەیش لەمادەی 29 لە پڕۆژەكەهاتووە تەعینەكە چۆنە، یعین الرئیس ونائب الرئیس والمستشار بمرسوم اقلیمي بناء على اقتراح رئیس مجلس الوزراء، واتا فلتەرێكی زۆر هەیە بۆ ئەو كەسانەی كەدەبنە موستەشار و موستەشار موساعید، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تەنها یەك تەوزیحی بچووكم هەیە، قراراتەكانی ئەوە دەبیٚ عەدەدەكەی فەردی بێت نابێت عەدەدەكەی زەوجی بێت، هەر بۆیەش حەفت هاتووە نێوەی حەفتیش هاتووە بەراستی دەبێت ڕەچاوی فەردیەت بكرێت لەدامەزراندن و بێك هێنانی ئەو مەجلێسە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

کاك کمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله (د. کمال کرکوکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کەباسی نیوەی حەفت کرا، ئەم نالێت حەوت بێ ئەڵێت لە حەوت کەمتر نەبێت، ئەتواندرێت زۆر تربێت، لەبەر ئەوە نوسفەکە لەجێگەی خۆی هاتووە، یەعنی غەڵەت نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فاروق فەرموو.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/ وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێم خوشە برادەران بزانن ئەوانەی کەئەندامی ئەو مەجلیسەن، مەجلیسی شورا فەرقیان هەیە لەگەڵ ئەو موستەشارانەی کەلەوەزارەتەکان دادەنرێن، بەراستی وەکو برادەران بەعزێکیان تەوزیحیان کرد ئەوە یەکێکیان، دووهەم: بەنیسبەت ئەو رەئیەی کەوا دەزانن وەزیری عەدل بە کەیفی خۆی خەڵك دادەنێت، پێم وابێ ئەوە دوورە لەوە، چونکە مادەی 27 شەرتی دانانی دانایە، یجب ان یکون حاصلاً علی شهادة البکلوریوس في القانون، وە مومارەسەیەکی هەبێ بیست ساڵ لەوەزیفەی قەزائی، بەنیسبەت رئیس و نائیب رەئیس، وە 15 ساڵیش بەنیسبەت ئەوانەی کە موستەشاری موساعیدن، دوایی لەهەمووی موهیم تریش لەمادەی 29 بەمەرسومی ئیقلیمی ئەوە تەعین دەبێت، ئەڵێ، یعین الرئیس ونائب الرئیس والمستشار بمرسوم اقلیمي بناء علی اقتراح من وزیر العدل وموافقة مجلس الوزراء، یەعنی لەوێ دەسەڵاتی وەزیر عەدلیش ئەوە نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. ناسیح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەندیك لە ئەندامانی بەڕێز کە پێشنیاریان کرد بگۆڕدرێت، کەوایە وشەی موستەشار لەجێگای خۆی نەهاتووە، من پیم وایە بەپێچەوانەوە خۆی ئەسڵەن بە سەرۆکەکەیشی وجێکرەکەیشی موستەشارن، هیچ ئەمە لەوە کەمتر نیە لەهەیبەتی ئەوان، بەپێچەوانەوە خۆیان هەیئەیەتێکی ئیستیشارین، راستە ناومان نا مەجلیسی شورا، بەڵام خۆیان هەیئەتێکی ئیستیشارین، لەبەر ئەوە زۆر زۆر تەبیعیە ناوەکە بە موستەشار بمێنێتەوە، چونکە هەم جێگرو هەم سەرۆك هەردووکیان ئەوانەیش موستەشارن، بەڵام لەوێ بەتەئکید هاتووە ناوی سەرۆکە و جێگرەو ئەوەندە موستەشارە، یەعنی هەیئەتەکە موستەشارینن، یەعنی هەیئەی ئیستیشاریە، بەڵام ئێمە ناومان نا شورا، شتێکی زۆر زۆر سروشتیە، یەعنی وشەی راوێژکار ئەوەندە باهەیبەتەکەی نەهێنینە خواەوە بڵێین هێنە، بەڵام من دیسان ئەڵێمەوە چوارەکەی تر پێویست ناکات یان ئەگەر ئەتانەوێ زیادیکەن یان ئیزافەیان کەن یان لە حەوتەکە زیادی کەن یان بیکەنە نۆ یان زیاتر یان

کەمتر، بەڵام موساعیدین نابێ، دوو نەوعە موستەشار نابێت، ئەوان خۆیان هەیئەتێکی موستەشارین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئاماژە بە قسەکەی کاك کریم، حەزئەکەم ئەو مادەیە ئەگەر ڕێگام پێ بدەی بیخوێنمەوە کەئەوەی ئەو دەڵێ موخالیفە، یجوز بقانون انشاء مجلس الدولة یختص بوظائف القضاء الادراي والافتاء والصیاغة وتمثیل الدولة وسائر الهیئات العامة امام جهات القضاء الا ما استثني منها بقانون، ئەوە ڕاستە بەقانون دا دەنرێ، خۆ سلۆتەی قەزائیش هەر بەقانون دادنرێ، بەڵام سوڵتەی تەنفیزی جیاوازە لەگەڵ قەزا، خۆ ئەوە نابێت سەر بەحکومەت بێت یان سەر بە سوڵتەی تەنفیزی بێت، لێرە ئاماژە بەئەوە ناکات، مادام ئاماژە بەئەوە ناکات دەبێ ئێمە بگەڕێینەوە بۆ مەبدەئەکەی دیکە، فیعلەن دەبێ ئێستاکەش تەئکید دەکەم کە بەڕێز جەنابی وەزیریش ئاماژەی بەوە کرد کەئەوە ئیشێکی ئیداریە، بەڵام ئەوە ئیشێکی ئیداری نیە، ئەوە ئیشێکی قەزائییە خۆی دەڵێ قەزایای ئێداری، یەعنی بۆ مونازەعاتە لەبەینی وەزارەتەکان، یاخود لە بەینی رەئیس و مەرئوسە، ئەوە قەزایە پیمان خۆشە یان پێمان ناخۆشە، لەم حاڵەتە دەبێ ئیستقلالییەتی هەبێ و لەزوربەی وڵاتەکانیش وایە کەهەیئەیەکە ئیشی موستەقیلە، من جارێکی کەیش تەئکید لەسەر ئەوەیش دەکەمەوە کەپێویستە ئیستقلالییەتی هەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

با زۆر روونبێت بوهەمووتان، ئەوە کەس نەیوتوە ئیشێکی ئیداریە ئەوە ئیشێکی قەزائیە، بەڵام حەسمی مونازەعاتی ئیداری دەکات، ئەوە هەیئەتێکی قەزائی گەورەیە سەر بەخۆیە، بەڵام ئیداریەن رەبتی بەوەزیری عەدلەوە هەیە، حەسمی مونازەعاتی ئیداری دەکات و رەبتی حکومەتیشە، وەکو ئیدیعای عام، وەکو تاپۆ، وەکو دەوائیری تری قەزا، ئەوەی مەحاکیمە ئیستقلالیەتی وەر گرتووە، ئەوانەی تریش موستەقلن، بەڵام ئیداریەن رەبتی ئەو وەزارەتانەی کە بۆیان کراوە، ئێستا دوو رەئی هەیە رەئیەك حکومەتە، کەلیژنەی قانونیش پشتگیری لێ کرد وەژمارەکەیشیان دەڵێت لە حەوت کەمتر نەبێت وە نیوەکەیشی کردووەتە چوار، رەئێکی تریش هاتووە لەسەر ئەوە کە کاك زانا وتی و ژمارەیەك لە ئەندامان پشتگیریان لێ کرد، ئەویش دەڵێ ئەو ئەنجومەنە وەکو هەموو ئەنجومەنەکانی تر رەئیسی هەیە، نائیبی هەیە وە عزویشی هەیە، ئەوانە هەیئەتێکی ئیستیشارین، هەیئەتی مەجلیسەکەن، دەبێت چەند کەسیکێش وەکو موستەشارین بۆیان دابنرێت، ئەگەر موقتەرەحەکە سیاغەی بکەی کاك زانا بۆ ئەوەی دەیخەینە دەنگەوە وەحەسمی ئەو مەوزوعە بکەین، کاك جمالیش پشتگیری لە هەمان ئیقتیراح کرد، بەڵام دوو مەسەلە هەیە پێش ئەوەی موفتەرەحەکە بخەینە دەنگەوە لەبەر ئەوەی شتێکی قانونیە و نیزامیە بیخەینە دەنگەوە، یەك شت دەڵێین بۆ ئەو موقتەرەحەی کاك زانا کە رەواجی هەیە، چونکە مێشکمان

رەوشەنبیریمان لۆموناقەشەکردنی قەوانیندا ئەو مەجلیس ئیستیشاریە دێتە بیرمان، موستەشارمان داناوە لەهەموو وەزارەتێك، ئەو موستەشارە فەرقی هەیە، ئەو موستەشارە نیە لەوەزارەتی تەندروستی و خویندنی باڵاو ئەوانەدا هەیە، ئەو موستەشارە حاکمە، قوەتی حاکمی هەیە، حوکمی قەزایا دەکات، ناوی لە زۆر وڵاتاندا موستەشارە، بەڵام لە وڵاتی ئێمەدا لە بەر ئەوەی کە موستەشار دێتەوە بیرمان دووسەدو فسور موستەشارمان لە ئەنجومەنی وەزیران هەیە، هەر وەزارەتێك ئەوەندە موستەشاری هەیە، زۆر مواسەفاتیشیان نیە هەندێکیان، بۆیە ئەو خەڵتە نەبێت، بەڵام لە رووی قانونی و ئیستراتیجیەوە ئەو موقتەرەحەی وەزارەتی عەدل خۆی کەناردوویەتی و حکومەت ناردوویەتی و لیژنەی قانونی پشتگیری لێ کردووە تەبیعیە، بەڵام لە رووی رەوشەنبیری ئێمە ئەوەی تر دەبێت جا ئەوە ئیتر بۆ خۆتان دەمێنێت، سیغەکەم بدەری بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە, کاك ناسیح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارێکی تر تەئکیدی لێ دەکەمەوە، خۆی ئەمانە موستەشاری دەوڵەتن، لەزۆر وڵاتدا ئاوها هاتووە، ئەوانە خۆیان حاکمن یان شارەزان، پسپۆرن لەبواری خۆیان، من بەراستی تێناگەم ئەو چوارەی تر بۆچیە؟ ئەو چوارەکەی تر زیادەیە، یەعنی لێرە پێویست بەو چوارە ناکات، ئەگینا حەوتەکە زۆر تەبیعیە، دەیکەنە حەوت، دەیکەنە نۆ موشکیلە نیە، بەڵام چوارەکە زیادەیە، دروست نیە لەگەڵ وەزارەتەکانی ترا تیکەڵ بێت، وەزارەتەکانی تر لەوانیە وەزیر شارەزا نەبێ، لەبەر ئەوە پێویستی بە پسپۆڕ هەیە، پێویستی بە شارەزا هەیە، بەڵام ئەلێرە هەیئەتەکە هەموویان شارەزان هەموویان پسپۆڕن لەبەینی خۆیان، لەبەر ئەوە پێویستیان بە شارەزا نیە، پێویستیان بە پسپۆڕو شارەزا نیە، یەعنی دوو شتی جیاوازە با تێکەڵ نەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو موقتەرەحەی کاك زانا دەڵێ، يؤسس في الاقليم مجلس يسمى مجلس الشورى لاقليم كوردستان – العراق يرتبط اداريا بوزير العدل ويتألف من رئيس ونائب للرئيس وعدد من الاعضاء لايزيد عددهم عن خمسة عشر عضوا، جا ئەوە ئەو موقتەرەحە، عەدەدەکەی ئیشکال پەیدا ئەکات، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم: بەنیسبەت تەصویتەوە، ئەگەر درا تەصویت، ئەبێ موقتەرەحی لیژنەی قانونی بدرێتە تەصویت کە لەگەڵ موقتەرەحی حکومەت یەکەو یەکیان گرتۆتەوە ئەمە لە رووی قانونیەوە، لە رووی دووهەمەوە من حەزدەکەم ئەوە تەوزیح بکەم، برایان مەحکەمەی ئیداری چاوێکی زۆری لە سەرە لەناوەوەو لە دەرەوە، حەزئەکەم ئەوە بزانین و پەیوەندی بە شەریحەیەکی خەڵکی زۆرەوە هەیە، رجاتان لێ دەکەم تەقییدی سنووری ئەو مەجلیسە مەکەن بادەستیان باڵابێ لە مەسەلەی دانانی موستەشارین و دانانی موساعیدینی موستەشارین، موساعید موستەشارین خزمەتی خۆی دەکات و دیاری کراوە کێیە، موستەشار خزمەتی خۆی

دیاری کراوە، هەموویان صنفیان قازیە، یەعنی خەڵکێك نیە لێرەو لەوێ بیانهێنین، ئێمە لەزمنی قانونەکدا هەیە داوا دەکەین لەوەزارەتی تەعلیمی عالی وبەحسی عیلمی دەستنیشانی کوادری ئەکادیمی بۆ بکەن، بۆ ئەوەی ببن بە موستەشار لێرە، یەعنی مەسەلەکە مەسەلەیەکی زۆر گرنگە، حەزئەکەم بەجدیەتەوە وەریگرین، نەوەك بەو شکڵەی کە هەندێك برادەران بۆی دەچن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا، کاك سەردار، کاك کریم موقتەرەحەکەتان شمولییەتی تێدا نیە و وزوحیشی نیە، لەبەر ئەوە موقتەرەحی ئەو وەزارەی کەحکومەت دای ئەوە پەسەند دەکەین، ئەگەر نەیهێنا ئەو وەختە ئەو موقتەرەحەی ئێوە دەخەینە موناقەشە بۆ دەوڵەمەند کردنی، بۆیە سەرەتا موقتەرەحی ئەصلەکە زۆر موناقەشە کرا، ئێستا رەئیتان داوە، بەڵام رەئیەکەتان وزوحی تێدا نیە و شەرحی دەوێت، رەبتی نیە بە مەوادەکانی تریشەوە، ئەگەر رەئی لیژنەی قانونی کە لەگەڵ رەئیی حکومەتدا یەکن دەنگی نەهێنا، ئەو وەختە رەئیەکەی ئێوە دەخەینە دەنگدانەوە و دەوڵەمەندی دەکەین وسیاغەکەی باشتر دەکەین و دەنگی بۆدەدەین، دەگەڕێمەوە بۆ موقتەرەحی حکومەت کە لەلایەن لیژنەی یاساییەوە تەعدیلێکی لەسەرکراوە، دەڵێ نصف عەدەدەکەی، لایقل عن اربعة مساعدین فقط، وەکو خۆی با لەجیاتی لیژنەی قانونی خۆم دەیخوینمەوە دەڵێت، یؤسس في الاقلیم مجلس یسمى المجلس الاستشاري الاعلى لاقلیم کوردستان – العراق یرتبط اداریا بوزیر العدل، ویتألف من رئیس ونائب للرئیس ومستشارین لا یقل عددهم عن سبعة ومستشارین مساعدین لا یزید عددهم عن اربعة موستشارین، یەعنی موساعیدەکان نابێت زیادتربێت بەڵام موستەشارەکان نابێت کەمتر بێت لە حەوت ئەوە فەرقێکی تەواوی هەیە و زۆریش موناقەشە کرا لەسەر ئەوە، ناوەکە گۆڕا، ئەوە ناوەکان گۆڕان وەکو پێشتر هاتووە، مجلس الشورى لاقلیم کوردستان، جەنابی وەزیر پێش ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە دەمەوێ رەئیت وەربگرم لەسەر ئەوەی: یؤسس في الاقلیم مجلس یسمى المجلس الاستشاري الاعلى لاقلیم کوردستان – العراق، مجلس شورا، ئاخر ئەوە لێرە نەنووسراوە، تەعدیل دەکرێت وەکو وتمان، وەکو دەنگمان بۆی داوە، مجلس الشورى لاقلیم کوردستان – العراق، یرتبط اداریا بوزیر العدل، ویتألف من رئیس ونائب للرئیس ومستشارین لا یقل عددهم عن سبعة ومستشارین مساعدین لا یزید عددهم عن اربعة مستشارین، یەعنی موساعیدەکان لەچوار نابێت زیادتربن، موستەشارەکانیش لە حەوت نابێت زیاتربن، فەرقیان زۆرە لێرە، یەعنی موساعید نابێ لە چوار زیاتربێت، جەنابی وەزیر رەئیت چیە؟.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/ وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە سیغەیەکی باشە، بەڵام ئەو کەلیمەی ئەخیری موستەشارەکەی ئەخیرە زیادە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

كاك فرست شەرحێكی باشیكرد لەسەر سەقفی ئەعلا، چونكە لەمادەی چوارا لەبڕگە دووی ئەوەلەن دەڵێت، لایحق للمستشارین المساعدین التصویت، یەعنی ئەو ئیزافانەی كەوەزیر چ كاتێك بیەوێت زیادی بكات وەكو موستەشار، یەعنی حەقی تەصویتیان هەیە، ئەو شەرحەی كاك فرست زۆر مەعقولە بیخەینە دەنگدانەوە بۆ سەقفی ئەعلا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك فاروق خۆت و لیژنەی قانونی لەسەر ئەو موقتەرەحە رەئیتان چیە؟ كاك حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من ئیشارەت بەوە ئەدەم ئەو سیغەی لیژنەی قانونی و ئەوەی حكومەت زۆر باشە، بەڵام حەدی ئەعلای بۆ دیاری بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

موقتەرەح هەیە كە حەدی ئەعلای بۆ دابنرێت، ئێستا لیژنەی قانونی و جەنابی وەزیریش موسڕن لە سەر رەئیە كەی خۆیان، جارێكی تر دەیخوێنمەوە و دەیخەمە دەنگەوە، پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەپاڵ ئەو رەئیە رەئێكی كەیش هات و برادەرانیش تەئییدیان كرد دەربارەی حەدی ئەعلا، لەبەر ئەوە بە پێویستی ئەزانم ئەویش بخرێتە دەنگدانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە رەئیی جنابی وەزیرو لیژنەی قانونی وەردەگرم بو موقتەرەحەكەی كاك فرسەت كە دەبێ حەدی ئەعلای هەبێت، بۆ حەلێكی وەسەت، لایقل عن سبعة ولایزید عن اثنی عشر، رەئیتان باشە لەسەر ئەوە، یەعنی لە حەوت كەمتر نەبێت ولە دوازدە زیاتر نەبێت، كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

رەنگە ئیشی مەحكەمەی ئیداری یان ئیشی مەحكەمەی شورای ئێستا كەم بێت، بەئیعتیبار دەزگایەكە تازە دادەمزرێت، بەڵام رەچاوی ئەوە بكەن رەنگە ئێمە چەند دەزگامان هەبێت لەو وڵاتە، چەند وزارەتمان هەبێت ئیشیان بەو دەزگایە دەكەوێت، مونازەعات بەینی وەزارات كە ئیختیساساتی جیاجیایە ئیشیان بەو دەزگایە دەبێت، یەعنی ئەو دەزگایە دەسەڵاتێكی فراوانی هەیە، ئێمە ئەگەر دەستی ئەو دەزگایە بكەینەوە هیچ زەرەر ناكەین، ئەو دەزگایە تەنها بۆ خزمەت كردنی ئەم وڵاتەیە و مەفروز وانیە ئێمە عەشوایی بچین موستەشارین بێنین بۆ ئیمتیازات، ئەبێ موستەشارینی ئیختیساسیین بێرین كەبتوانن خزمەتی ئەم دەزگایە بكەن، بەدەیان وهەزاران سبەی، دوو سبەی مونازەعات حەسم دەبێت دەعاوی زۆر دەبێت، یەعنی

حەق وایە ئێمە دەستی ئەم دەزگایە کراوە بکەین بۆ ئەوەی بتوانین موستەشارین و موساعید موستەشارین لەو مەجالاتانە بۆ خویان دابنێن و حەدی ئەدنایەکەی مەشروعی حکومەت موافقین و تەئییدی پڕۆژەی حکومەت دەکەین، دوا رەئییش رەئی جەنابتان و ئەندامانی پەرلەمانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دژی ئەو رەئیەم کەژمارەی ئەو دەزگایە زیادبکرێت، ئەوەش جۆرێکە لە بەردەوامیدان بە بیروقراتیەت کە لەوڵاتی ئێمە ئینتیشاری کردووە ولە دوا رۆژیش گەندەڵکاری دروست دەبێ، وجۆری دروست کردنی مەرکەزیەتیش هەبووە بۆ دەزگایەك، بۆ ئێمە دەستی وەزارەتەکان زیاتر سەربەخۆیی بەوەزارەتەکان نەدەین، خۆیان تا رادەیەکی باش بتوانن بەرامبەری ئەو کێشەیە ببنەوە وحەلیبکەن وموستەشارین هەیە لەوێ، ئەمە نوخبەیەکی زۆر کارانەو زۆر پسپۆڕو لێهاتووی لەوێ هەبێ بەژمارە مەحدود، بۆ ئەوەی ئیدارەی ئەو وەزارەتانە بکەن، ئێمە تاکەی بەس ئەرقامەکان بەوشێوە نەگەتیفەکەی بەرزدەکەینەوە ولەهەندێ شوێنیش یاری بە ئەرقامەکان دەکەین وبچووکیان دەکەینەوە، لەدواییدا من باوەڕناکەم، بەڵام قانونی نیم، بۆیە ناڵێم 100٪، بەڵام لە 99٪ موتمەئینم لە هیچ شوێنی لەدونیادا، لە هەر وڵاتێکی تر بگەڕێن موستەشار موساعیدی نیە، موستەشار یەعنی عەقڵی هەمووی، تۆ کەموراجەعەی دەکەی خۆی دەبێ بتوانێ رەئی بدات و حەسم بکات، ئەنجومەنێکیشت دروست کردووە لەموستەشارین حەقی وایە خۆیان بتوانن حەسمی شتەکان بکەن، باشە ئەوانە موساعیدیان بۆ چیە؟ تۆ لەو فەرمانگەیە دەتوانیت خەڵکی تر دابمزرێنیت بەناوی تر، بەناوی باحس بێت، بەناوی هەر شتیکی تر بێت، بەڵام موساعید وابزانم شتێکی زۆر نەگونجاوە و کۆمەڵێك خەڵکی قانونیشمان لێرە هەیە، دوایی ئێمە ئەو دەزگایە ئەوەندە گەورە بکەین دوا روژ دەبێتە شتیکی سەیر، دەبێتە پەرلەمانێکی تر، دەبێتە لیژنەی یاسایی پەرلەمانێکی تر بەخۆمان دروستمان کردووەو سەریشمان لێ دەرناچێ، وەزعەکە ئاڵوزتردەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا زۆر موناقەشە کرا لەراستیدا لیژنەی قانونی و جەنابی وەزیر موسڕن لەسەر موقتەرەحی خۆیان، ئەگەر ئەو موقتەرەحە ئەکسەرییەتی نەهێنا، موقتەرەحاتی جیاجیا هەیە، ئەو وەختە دەچینە سەر موقتەرەحەکەی کاك زاناو دەوڵە مەندی دەکەین بە قسەکانی تری هەندێك ئەندامانی پەرلەمان،بۆیە بۆ ئەخیر جار دەیخوێنمەوە و دەیخەمە دەنگدان، موقتەرەحی پڕۆژەی حکومەت کە پشتگیری کراوە لە لایەن لیژنەی یاساییەوە، دەڵێت مادەی دووهەم: يؤسس في الاقليم مجلس يسمى مجلس الشورى لاقليم كوردستان – العراق، يرتبط اداريا بوزير العدل ويتألف ن رئيس ونائب للرئيس ومستشارين لايقل عددهم عن سبعة ومستشارين مساعدين لايقل عددهم عن اربعة، کێ لە گەڵ ئەو موقەرەحەیە تکایە بادەستی بڵندکات؟، لەبەر ئەوەی زۆرینە لەگەڵیا نین من ئیقتیراح دەکەم ئەم مادەیە دوا بخرێت، بۆ ئەوەی موقتەرەحەکەی

کاك زانا دەوڵەمەندتر بکەین و ڕەچاوی ئەوە بکەین هەم حەدی ئەعلا وهەم لە گەڵ جەنابی وەزیریش دابنیشن بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەن، با ئەو چەند مادەیە تەواو بکەین ئەوجا، لەگەڵ لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیر دابنیشن بۆ ئەوەی موقتەرەحێکی گونجاوبێت، نەك موقتەرەحێکی نەگونجاو بێت، ئەصڵەکە نەکوژێت، کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم: مادەکە درایە دەنگدان و پێشنیاری ئەو برادەرانە سەری نەگرت، کەواتە ئەبێ نیوەکەی تریشی بدرێتە دەنگدان، دوو: ئەوبرادەرانە خۆیان دژی ئەونە چون بە ئەوان ڕادەسپێرێ و ئەوان پێشنیاری ئەو سیاغە بکەنەوە، بۆچی ئەو برادەرانەی تر پێشنیار نەکەن؟ کە پێچەوانەی ئەوان بووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئاریز تۆ وادیارە لە قسەکانی من تێنەگەیشتی، من وتم کاك زانا وکاك سەردار وکاك کریم سیاغەیەك بکەن لەگەڵ جەنابی وەزیرو لەگەڵ لیژنەی قانونیش تەفاهوم بکەن، خۆ ئێمە دانەنیشتووین لێرە سیراع بکەین، ئەوە شتیکی قانونیە چی باشە بۆ کۆمەڵگا ئەوە بکەین، ڕەئیکیان هەیە ڕەئیان وەردەگرن، بۆ بێینەوە ئێرە جاریکیتر بیخەینە دەنگدانەوە؟ ودەنگ نەهێنێت، ئەگەر بکرێت مولاحەزەی ئەوان و جەنابی وەزیرو لیژنەی قانونیش پشتگیری بکەن بەئاسانی دەڕوات، کاك غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرکی ئەنجومەن.

من تێبینی ئەوە دەکەم و زۆر جاری تریش لەیاساکانی تر کە ڕەئی جیاواز دروست بووە، ئاوها شتەکان دواخراوە، پاشتر بە شێوەیەکی تر براوە و هەر بە هەمان ئەو ڕەئیە بووە، یەعنی دەستکارییەکی کەم، ڕتوشێکی کەم کراوە و دواتر دەنگی لەسەر دراوە، ئێستا کەسیاغەکە دراوەو لای جەنابتان هەیە و لای لیژنەی قانونیش هەیە ودەنگیشی هێناوە، شتێکی زۆر زۆر ئاساییە لەسەری بڕۆن بەبێ دواکەوتن، زۆر جاری تریش من تێبینی دەکەم جاری واهەیە بۆ نیو سەعات جەلسەکە دوادەخەین، هەر ئێستا خیلافێکی زۆری لەسەر نیە، ئەکسەرێیەتی لەگەڵ ئەو سیاغەدایە، پێشنیاری ئەندامانی پەرلەمانی کوردستانیشە، حەقە ڕێز لە ئیرادەی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان بگیرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جارێ خۆ نەمان خستوەتە دەنگدانەوە کە جەنابت نازانی دەڵێی ڕێز لە ئیرادەی ئەندامانی پەرلەمانی بگیرێت، ئەوە یەك، دوو: لەبەر ئەوەی ڕەئیەکەت واقیعی نیە کە بیخەینە دەنگدانەوە ئەکسەریەت بڵێ وایە، ئەو وەختە قسەکەت ڕاست دەبێت، موقتەرەحێکە مەسئولیەتی ریئاسەت لەوە دایە، هەر ئەوە نیە ئیدارەتی جەلسە بکات، موقتەرەحێك هاتووە کەموکوڕی هەیە، چۆن بیخەمە دەنگدانەوە؟ قانونییەن کەموکوڕی هەیە، عەدەدییەن کەموکوڕی هەیە، ئەو موقتەرەحە دەخەمە دەنگدانەوە، مەسئوولیەتمان لەوە دایە خۆشمان لە ڕووی سیاغی و لە ڕووی قانونییەوە تێبگەین ئەو کەموکوڕیە، دواجا یەخەی ئێمە

دەگرن، قانونێك دەر بچێت بەوەی ئەكسەریەت دەنگیان پێی داوە، هەر كەموكوڕیەكی هەبێت لەرووی زمانەوانی و قانونیەوە خەڵكەكە ئاراستەی ئێمەی دەكاتەوە، بۆیە ئەو فورسەتە دەدەین بە كاك زانا كەخاوەن موقتەرەحەكەیە، ئەوە موقتەرەحەكە لامە، بەلام تەواو نیە، ئەوەتا دەڵێت: یؤسس في الاقلیم مجلس یسمی بمجلس الشوری لاقلیم كوردستان – العراق، ویرتبط ادرایا بوزیر العدل ویتألف من رئیس ونائب للرئیس وعدد من الاعضاء لایزید عددهم عن خمسة عشر عضوا، ئاوها نابێت ئەبێت سیاغەیەك تەقدیم بكەن بگۆنجێت لە گەڵ مەبدئی وەزارەتی عەدل، كەناوەكەی دەڵێت موستەشار نیە، عزو مەجلیسە وە عەدەدەكەیش تەحدید بكرێت بەئیتیفاق لەگەڵ جەنابی وەزیر، پێویست ناكات بیخەمە دەنگدانەوە وسبەینێ هەرچی ئیشكالێك بێت جارێكی تر چاوەڕان بكەین پرۆژەیەكی تر بێت وجارێكی تر موناقەشەی بكەین، كاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من مانیعم نیە لەدواخستنی موقتەرەحەكەم بۆ موناقەشەكردنی، بەلام ئەوەی ئەلعێراقەكە تازەبوو، لە پرۆژەكەی حكومەتدا وا هاتووە: كوردستان – العراق، منیش هەر وام نووسیوە ئەمە یەك، دوو: مەبدەئی موستەشار و موساعیدی موستەشارم لابردووە، عەدەدەكە ئەمێنێ، عەدەدیش بۆ ئەندامانی پەرلەمان پازدە نەبێ با دە بێ، دە نەبێ با حەفت بێ ئەوە ئیشكالێك نیە، حەدی ئەعلاو حەدی ئەدناش ئەمێنێ با گفتوگۆیەكی سەریعی لەسەر بكرێت بۆ ئەوەی یەك لابێتەوەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سیاغەكە پاش ئەوەی دوو، سێ مادە تەواو دەكەین فرسەتێك دەدەین، دە دەقیقە دابنیشن و سیاغەكەی خۆتان بیكەن، كاك عبدالكریم بۆ مادەی دواتر بڕۆ.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مادەی سێهەم: ئامانجی ئەنجومەن سەیركردنی یان یەكلاكردنەوەی كێشە كارگێڕیەكانە و زەمان كردنی یەكێتی یاسا دانان و یك گرتنی بنچینەیی داڕشتنی یاسا دانان و زاراوەو دستەواژەكانی یاساییە لەهەرێمدا.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثالثة: یهدف المجلس الی النظر في المنازعات الادراریة وضمان وحدة التشریع وتوحید اسس الصیاغة التشریعیة والمصطلحات والتعابیر القانونیة في الاقلیم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە دەقی مادەكە تەئیید دەكەین و هیچ مولاحەزەمان نیە لەسەری، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كەس قسەی هەیە لە سەر ئەهدافى مەجلیس کە لە مادە سێدا هاتووە؟ سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر ئەوەندە لە رووی ڕێکخستنەوە بۆ شتەکان دیاری بێ و هەمووی بە سەر یەکەوە نەنووسرێ، ئامانجی ئەنجومەن ئەلیف ئاوها جی ابکرێتەوە، ئەلیف سەیر کردنی یان یەکلا کردنەوەی کێشە کارگێڕییەکان بە زەمان کردنی یەکێتی یاسادانان و یەکرتەنەوەی بنچینە، یەعنی بکرێت بە خاڵ، بۆ ئەوەی یەکسەر وازیح بێت، نەك هەمووی لەسەر یەك بێت، وەکویەك بێت جوملەی یەك ودوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو مونازەعاتە ئیدارییەی تێدا نەمێنێ، لە بەر ئەوەی ئەم مەجلیسە سەلاحیەتی موقازات کردنی نیە، ئەوە دەبێتە موتەناقز لەگەل، مادەی پێنجی سولتەی قەزائی، چونکە بەپێی مادەی پێنجی سولتەی قەزائی، مەحکەمە ویلایەی عامەی هەیە بەسەر هەموو ئەشخاسی تەبیعی بێت یان مەعنەوی بێت، ئەو مونازەعە ئیداریانە ئەگەر لەبەینی ئەشخاسی معنەویا کە دەوائیرە دروست ببێت، ئەوە ویلایەی مەحاکم هەیە، ویلایەی عامە هەیە بەگوێرەی مادەی پێنج، لەبەر ئەوەی ئەو مونازەعە ئیدارییەی باتێدا نەبێت لەێرەدا، من وای بەباش دەزانم و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو مادە زیاتر باسی ئیختیساسات دەکا نەك ئەهداف، مادەی سێ زیاتر باس لە ئیختیساسات دەکات، دەسەڵاتی ئەنجومەنەکە نەك ئامانجەکانی، بۆیە یان لەگەڵ مادەی ئیختیساسات دەمج بکرێ یان بە شێوەیەکی تر بگۆڕێت کە زیاتر باس لە ئامانجی ئەنجومەن دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان رەئیتان لە سەر ئەو سێ مولاحەزە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەنیسبەت مونازەعاتی ئیداری، پێشتریش شەرحمان كرد، ئێستاش تەئكیددەكەینەوە، مونازەعاتی ئیداری بەشێكە لە ئێش وكاری مەجلیسی شورا، چونكە مەحكەمەی ئیداری تەشكیل كردووە، مەحكەمەی ئیداریش بەشێكە لە مەجلیسی شورا و، مونازەعاتی ئیداری حەز ئەكەم ئەو تەوزیرحە بدەمە برادەران، فەرقی هەیە لەگەڵ ئەو مونازەعاتانەی كەمەحاكمی ئیداری هەبوو پێش ساڵی 1991، ئەو مەحاكمە ئیداریەی كە تەشكیل كرابوو، ئەوانە تەماشای نیزاعاتی دەكرد بەینی دوو دەزگا یان دوو وەزارەتی موختەلیف، قەراری مەحكەمەی ئیداری قابیلی تەعن بووە تەمییز دەكرا یان موسادەقە دەكرا بەگوێرەی دەعواكە، واتا لێرە ئەو مونازەعاتە ئیداریە ئەوە نیە كە ئێمە پێش ساڵی 1991 هەمانبوو، كە تەشكیلاتی مەحاكمی ئیداریمان هەبوو؛ مەحاكیمی ئیداری ئێستا بەرەو تەوەجوهێكی تر رۆیشتیە وەتەشكیلەكەیشی مەبەست ئەوەیە هەر قەرارێك دەرچوو لە هەر دەزگایەكی ئیداری كە هاوڵاتی شعوری كرد ئەوە موخالیفی قانونە، تەعن لەوە بكات وەشعور بەزوڵم دەكات تەعن لەو بكات لەپێش ئەو مەحكەمە ئیداریە، یەك لەئیش وكارەكانی ئەوەیە ویاخود هەر موەزەفێ ئەگەر هاتو عیلاقەی بەهەیئەی ئینزیباتەوە هەبوو وهەر موەزەفیك شعور بەغوبن بكات لەو عقوبەیە كە دەرچووە دژی، دەتوانی لەو مەحكەمەیە شكات بكات و تەعن لەو هەیئاتانە بدات كە بەگوێرەی ئەوە دروست كراوە، واتا ئیشوكاری ئەو مەحكەمەیە و ئەو مونازەعاتە ئیداریە فەرقی هەیە لەگەڵ ئەو ئیخیساسانەی كە پێش ساڵی 1991 مەحاكمی ئیداری هەبوو، ئەوەی سۆزان خان ئیشارەتی پێ كرد زۆر تەبیعی و زۆر ئیعتیادیە، ئێمە دەتوانین ئەو ئیختیساساتانە بە یەك و دوو و سێ بكەین بۆ ئەوەی وازیح و ریك وپێكتربێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

یەعنی ئەگەر تەبیعیە بۆ نایكەن مادام وایە؟ كاك طارق فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من باسی شەقی دووهەم دەكەم كەدەڵێت: ضمان وحدة التشريع وتوحيد اسس الصياغة التشريعية والمصطلحات والتعابير القانونية في الاقليم، ئیزافە بكرێت باللغتين العربية والكوردية، لەبەر ئەوەی دستور ئەوەی ئیقرار كردووە، جگە لەوی ئیشكالێكی زۆر و لەناو قاعە وەختێكی زۆر دەكوژین بەموناقەشەی زمانەوانی، ئەوە ئیشی ئێمە نیە، من لەمادەی حەفت بەتەفسیلی باس دەكەم زۆر دەوڵەت هەیە لیژانی راوێژكاری هەیە وە ناوی دەوڵەتەكانیشم لایە كە گەیشتینە مادەی حەفتەم باسی دەكەم، بەڵام لێرە ئیزافە بكرێت بە دوو زمان بۆ ئەوەی ئەو ئیشكالە حەل بكرێت لەناو هۆڵی پەرلەمان، موناقەشەی ئێمە لێرە چیە؟ زۆر جار لەموناقەشە وەختێكی زۆر دەچێت، ئەو وەختە دەگەڕێتەوە بۆ پەرلەمان و قازانجی پەرلەمانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان لە سەر ئەوەی سۆزان خان و لەسەر ئەوەی كاك طارق كە باسی ئەوەی كرد باللغتين العربية والكوردية، رەئيتان چيە؟

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من نەصی دستوريم هێنايە و نەصی دستوری چ لەدستور عێراق وچ لەپڕۆژەی دستوری هەرێمی كوردستان، نەصی دستوری هەيە چ پێويست دەكات ئێمە لەياساكان ئەوانە تەئكيد بكەينەوە؟ پێويست ناكا بەرەئيی من، بەنيسبەت ئەوەی سۆزان خانيش ئەوە سياغەمان بۆی كردووە، بەتەسەلسول كاك عونی بۆتان دەخوێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك كريم فەرموو.

بەڕێز كريم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من تەئييدی رەئيەكەی كاك طارق دەكەم بەراستی، بۆ ئەوەی تەئكيد بكرێتەوە لەسەر ئەوەی كە بەهەردوو زمان ئيهتيمامی پێ بدرێت لەكاتی تەقنين وسياغە كردنی پڕۆژە ياساكان، با يهتيمان بە زمانی كوردی و عەرەبی پێكەوە بدرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

خۆی وجهەتێكی تێدايە بۆ ئەوەی ئەگەر وانەبێت ئەبێ هەمووی هەر بەعارەبی بكەن، هەموو عەرەبی باش بزانن و ئيهتيمامی باش بەوە نەدەن، بەلاّم ئەگەر فەرزيان لە سەر بكەين كەئهتيمام بەكوردييەكەش بدەن، تەدريجييەن ستراتيجييەن قانون بە زمانی كوردی دەوڵەمەند دەكات، جا با جەنابی وەزيريش رەئی خۆی بدات بزان ئەوە كێشەيان بۆ دروست دەكات يان كاری ئێمە ئاسان دەكات؟ لێرەدا ئەڵێت: يهدف المجلس الى النظر في المنازعات الادارية وضمان وحدة التشريع وتوحيد اسس الصياغة التشريعية والمصطلحات والتعابير القانونية باللغتين العربية والكوردية في الاقليم، كاك فاروق فەرموو.

بەڕێز فاروق جميل صادق/ وەزيری داد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو موناقەشەی ئێستا دەكرێت پێم وايە مادە سێ باسی ئەهدافی ئەو مەجليسە دەكات، ئيختيساساتەكانی دوايی دێتە سەری، لە ئاخيرەكەی، لەمادەكانی ئاخير، من پێم وايە ئەوە زيادە لەموناقەشەی ئەم مادەيە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. كمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د. كمال كەركووكی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی پێویست ناکات لێرە لەناو قانونێك دابنەین بەچ زمانیك بنووسرێت، ئێمە لەدستوری عێراق، لە دستوری هەرێم، زمانی کوردی و عەرەبی زمانی رەسمییە، ئیتر پێویست ناکات بڕۆینە ئەو جوزئییاتە، ئەگەر وای لێ بێت هەموو قانونێك لەخوارەوە ئەبێت بڵێین بەهەردوو زمان، دوایی حەتا لەزمانی کوردیش تاکو ئێستاش موستەڵەحاتی زۆر کاملمان نیە، بەڕای من ئەمە مەفتوح بێ باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئەمەوێ جەوابی ئەو رەئیەی کاك شێروان بدەمەوەو تەوزیحیش بەجەنابتان بدەم، کە ئەڵێ: الفصل في المنازعات یەعنی چی؟ یەعنی نیزاع، یەعنی خصومە، یەعنی مورافعە، یەعنی دەعوە، یەعنی ئیصدار قەراری تێدایە، ئێمە لەمادەی پێنچی سوڵتەی قەزائی باسێکمان لەسەر ئەوە کردووە ئەڵێین، تسري ولاية المحاكم، ولایەی عامەی هەیە هەموو مەحاکم لەسەر ئەچێ، لەسەر هەموو قەزایەکان لەبەینی شەخسی تەبیعی بێت یان مەعنەوی بێت، بما في ذلك الحكومة وحل جميع النزاعات، حەلی جميع النزاعات بە مطلق هاتووە، کە بە موطلق هات یەعنی جمیع نیزاعێك مەشمول ئەکات لێرە، ئایا ئەم لیژنەیە دروست بێت لێرە حەلی ئەم مونازەعاتانە بکات، قەرار ئەبێ دەرکات لێرە، کە قەراری دەرکرد، ئەبێ قەرارەکانی قابیلی تەعن بێت، یەعنی چووە جێگای مەحکەمە، یەعنی مەحکەمەیەکی تر بەرامبەر بە مەحاکمی ویلایەیەکی تر دروست بوو، ئەمە موتەناقیزە لەگەڵ مادەی پێنچی قانونی سوڵتەی قەزائی، لەبەرئەوە من پێم وایە حەلی ئەو نیزاعاتانەی لێ دەربێنین، مەجلیسی شورا بۆ؟ چونکە بۆی هەیە تەقنین کات، بۆی هەیە ئیبدائی رەئی بکات، بۆی هەیە مەشورە بدات، چۆن ئەبێت ئیبدائی رەئی بکات و تەقنین بکات وقانون دروست بکات، دوو: ئیبدائی رەئی دەکات، تەوزیح دەکات، سێ: مەشورە تەقدیم ئەکات، مەشورە یەعنی حەلی نیزاعات دەکات کە لەبەینی وەزارات، هەر لەم قانونەدا باس کراوە ئەڵێ: بۆیان هەیە لەوەزارات، في جميع الوزارت، ئەو شوێنانەی کە مورتەبیتن بە وەزارات داوای تەوزیح لەمەجلیسی شورا بکەن، کە داوای تەوزیحیش لە مەجلیسی شورا بکەن، ئەو کاتە مەجلیسی شورا تەوزیحیش ئەداو موقازاتیشیان دەکات و حەلی نیزاعەکەیش دەکات وەکو مەحکەمە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەوە ئیزدیواجییەتێك لە بەینی سوڵتەکاندا دروست دەکات، موناقەزەیەك لەبەینی ئەو مادەی پێنجی سوڵتەی قەزائی وئەم قانونە دروست ئەکات، لەبەر ئەوەی ویلایەی عامە هەیە بۆ مەحکەمە بەسەر هەموو نیزاعاتێکا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

قانونی مەجلیسی ئیستیشاری، قانونێكی خاصە تەقییدی قانوانین عام دەكات ئەوە یەك، ئێمە هیچ خیلافمان نیە لەسەر ئەوە، مەحاكم ئێستاش ویلایە عامەی هەیە و یەك لە بڕگەكان كەلەپڕۆژەكە هاتووە بەتەفصیلی باس لە بەعزێ ئیلتیزاماتی دەوائیری دەوڵەت دەكات، باس لە بەعزێ ئیلتیزامات دەكات كە ناتیجە لە ئیبرامی عقود لە بەینی دوو دەزگا یان لە بەینی وەزارەتێك لەگەڵ وەزارەتێكی تردا، ئەوانە بەراستی لەپێشنیارەكانی خۆمان ئەو بڕگەیەمان ئیلغاكردووە وە گەڕاندوومانەتەوە بۆ مەحاكمی مەدەنی، بیعتیبار ئەوانە ئیلتیزاماتێكە ناتیجە لە نەتیجەی ئیلتیزامات و نەتیجەی عقود، ئەوەمان لابردووە، بۆیە ئەگەر تەماشای ئەهدافەكەی بكەین لە گەڵ ئیختیساساتەكەی، نیهائیەن هیچ تەعاروزێكی تیدا نیە لەگەڵ قانونی سوڵتەی قەزائی، چونكە بنەمایەكانیان بنەمایەی جیا جیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەسەر قسەی كاك عمر لەمادەی دوازدە دەڵێ، تنظر الدعاوي الواردة في هذا القانون وفق احكام قانون المرافعات المدنية، دوایی ئەوە راستە مونازەعاتی ئیداریە بەس مونازەعاتی ئیداری یەعنی مەشاكیل دروست ناكات لەبەینی ئەو مەحكەمە ئیداریەو ئەو قەزا بۆ؟ چونكە دەڵێت تسري ولاية المحاكم المدنية، لەقانونی مرافەعاتا مەدەنی ودەڵێت: على جميع الاشخاص الطبيعية والمعنوية بما في ذلك الحكومة وتختص بالفصل في كافة المنازعات، ئەوە رێگای ئەو قانونەی كردوەتەوە، الا من استثني بنص خاص، ئەوە نەصە خاصەكەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بزەبت وایە، كاك نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە عێراقیشدا پێش ئەوەی كەوا قانونی یا مەحكەمە ئیداری دروست ببێت، لایەنێكی دیكە هەبوو كەوا ئەركی ئەو مەحكەمەی دەبینی بەناوی لیژنەی ئینزیباتی عام سەر بە وەزارەتی عەدل بو وەسەرۆكەكەیشی حاكم بوو و دادوەربوو من خۆم یەكێك بووم لەو كەسانەی كەوا لەكۆتایی ساڵی 1982دا خانە نیشین كرام بەبڕیاری وەزیری خوێندنی باڵای عێراقی، لەبڕیارەكەیدا نوسیبووی، يحال على التقاعد ويمنع من التدريس داخل جامعات القطر وخارجه، سكاڵام پێشكەش بەو مەجلیسە كرد كەسەرۆكەكەی حاكم بوو، بەڵام بەداخەوە لەبەر ئەوەی كەوا لەژێر ترسی وەزارەتدا بوو بڕیارێكی دەرهێنا نە حەقی بەمن داو نە بەئەویش كەوا حەق بەڕوونی، چونكە ئەیزانی شتێكی ناقانونیە كە پشتگیری لەبڕیای وەزیری خوێندنی باڵا بكات، كەواتا لەم حاڵەتانەدا هەر وەكو كاك عمر وتی ئەوە كێشەیەكە، كێشەیەكە

ئایا لەناو وەزارەتەکاندا یان لەبەینی فەرمانبەران لەگەڵ وەزارەتەکاندا، ئەمانە کێشەیەکی قانونین، دوو لایەن ئەبێ، لایەنێکی قەزائی، لایەنێکی داد وەری یەك لاییان بکاتەوە، زۆر سۆباس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شەرحەکەت باش بوو کاك نوری، بەڵام ڕەئییت چیە لەسەر ئەو مادەیە؟ پشتگیری لێ دەکەی یان پشتگیری لێ ناکەیت؟.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەرەتا وتم ئەو ئەنجومەنە پێویستە پێکبێت لە دوو لایەن، مەحکەمەی ئیداری کەوا پێویستە لەژێر ڕکێفی دەسەڵاتی مەجلیسی قەزای ئەعلابێت وەکو لەقانونی سوڵتەی قەزائی هاتووە، ئەوەی تریش سەر بەوەزارەتی عەدل بێت وکاروبارەکانی ئەوانەبن کەوا لێرەدا دیاری کراوە، تەنها یەك لاکردنەوەی مونازەعاتی ئیداری، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر تەماشای مادەی پازدە بکەین دەڵێت: اذا تنازع اختصاص محكمة القضاء الادراي ومحكمة مدنية فيعين المرجع هيئة قوامها ستة اعضاء، ثلاثة اعضاء يختارهم رئيس محكمة التمييز وثلاثة اعضاء يختارهم رئيس المجلس من بين اعضاء المجلس وتجتمع الهيئة برئاسة رئيس محكمة التمييز وقرارها الصادر بالاتفاق او بالاكثرية يعتبر قرارا باتا وملزماً.

لێرە ئەو هەیئەتەیش دانرایە کە جیاوازی بکات لە بەینی ئیختیساساتی مەحاکمی مەدەنی وبەینی ئیختیساساتی قەزای ئیداری.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕاستە ئەو مادەیە کە لێرەدا دانراوە وەڵامی ئەو پرسیارانە دەداتەوە لەسەر ئەو مەترسیانە کە هەندێ ئەندام باسیان کرد وەکو ئەوەی د. نوری باسی کرد، بەڕاستی ئێمەش یەك شت هەیە، ئێمە هەموو شتێك تەجروبەی زەمانی حکومەتی بەعسیش بمانترسێنێت، کەواپێمان وا بێت بترسێن کە حکومەتەکەی خومانیش وای لێ بێت، نیگەرانیمان ئەوەیە کەحکومەتەکەمان بتوانێت قانون جێبەجێ بکات، خۆیان دەسەڵاتی قەزامان، قانونەکەمان بۆ ئەهێننەوە، سەد لە سەد سەر بەخۆیە، بەرەو کومەڵگای مەدەنی دەڕۆین ئینشاء الله ڕۆژێك لە ڕۆژان کوردستانیش دەبێتە کۆمەڵگای مەدەنی، کەواتە نابێت بە شکەوە تەماشا بکەین، شکمان هەبێت ئەو قانونە بەخۆمان دەری دەکەین و حکومەتەکەیش هین خۆمانەو دەبێ متمانەیشی پێ بدەین و خۆمانیش موراقەبەی دەکەین، هەم خۆمان وەکو پەرلەمان، هەم هەیئەی قەزامان هەیە، هەم میدیامان هەیە، دەسەڵاتی چوارەمە ئەوە موراقەبەی دەکات ئەگەر پێشتیلکاری بکات لە مافی

مرۆڤ یان ناعەدالەتی بکات، وەکو زەمانی بەعس نیە لێی بترسین، ئێستاکە دەیان روژنامە هەیە رۆژانە دەستنیشانی هەموو کەموو کۆڕیەکان دەکات، نە ئازادی ئەو دەسەڵاتانە بەکەیفی خۆیان وەکو جارانە نە حکومەت عەینی حکومەتە، لەبەر ئەوە ئەو مەترسیە لەدانانی قانوندا حەق نیە هەبێت، کاك عمر ببورە هەندێ جار رەئی دەدەمە هەندێ قانونی چونکە دەزانم شتی تازەیان بۆ دێت، بۆیە داوای لێبوردن دەکەم، هەندێکتان دەست بڵند دەکەن و ناوتان نا نووسرێت، بۆیە دەنگتان نادەمێ، بەڵام بۆ هاوکاری کردنی لیژنەی قانونی، هاوکاری کردنی هەیئەی ریئاسە دەنگ دەدەم بە هەندێك برادەر کەبۆ دەوڵەمەند کردنی موناقەشەکە، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەئیسرار لە سەر قسەکەی خۆم و تەوزیحێك لەسەر قسەکەی کاك شێروان کەدەڵێت لە مادەی پازدە وا هاتووە، ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ سەر مادەی یازدەی سوڵتەی قەزائی، لە ئیختیساسەکانی هەیئەی موەسەع ئەو تەنازوعەی کە لەبەینی تەحدیدی نەوعی مەحکەمە بۆ سەیرکردنی ئەو نیزاعە لەویەدا تەحدید کراوە و دراوەتە هەیئەی مووەسەع، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کاك عمر ئیشارەتی پێدا تەنازع بەینی ئیختیساساتی زمنی سوڵتەی قەزائییە، زمنی مەحاکمە، ئەوە عیلاقەی نیە، تەنازوع بەینی ئیختیساساتی مەحاکمی مەدنی و مەحاکمی ئیداری، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا زۆر موناقەشە کرا، حەزەکەم ئەو سیاغە تازەیەکە نوسیوتانە بیخۆێننەوە، بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە، کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة: یهدف المجلس الى مایلي:

اولا: النظر في المنازعات الاداریة.

ثانیا: ضمان وحدة التشریع.

ثالثا: توحید اسس الصیاغة التشریعیة والمصطلحات والتعابیر القانونیة في الاقلیم.

بەڕێز سەرکی ئەنجومەن:

يهدف المجلس الى تحقيق مايلى: ما ئاوها بێت، دەیخەمە دەنگەوە کێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەی لیژنەی قانونیدایە بادەستی بڵندکات؟ فەرموون، بائەکسەرییەت لەگەڵ مادەکەن، تکایە بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم: ئەنجومەن لەمانە پێکدێت یەکەم: دەستەی گشتی، یەك لەسەرۆك و جێگرەکەی و راوێژکارانی یاری دەدەر پێکدێت و دانیشتنەکانی بەسەرۆکایەتی سەرۆکەوە گرێدەدرێت ولەکاتی ئامادەنەبوونی بەسەرۆکایەتی جێگرەکەی و بەئامادەبوونی سێ لەسەر چواری ئەندامانی لەلایانی یاساییەوە پێکدێت، دوو: راوێژکارانی یاریدەدەر نابێت لەدەنگداندا بەشداری بکەن.

دووهەم: دەستەی سەرۆکایەتی لەسەرۆك و جێگرەکەی و کۆنترین راوێژکارانی پێکدێت.

سێهەم: دەستەی رێکاری هەرێم: لەسەرۆك و ئەندامەتی یەکێك لە راوێژکاران کەدەستەی سەرۆکایەتی دەست نیشانی دەکات و حاکمێك لەپۆلی دووهەم کەمتر نەبێت کەئەنجومەنی دادوەری دەست نیشانی دەکات پێکدێت و بەسەرۆکایەتی سەرۆك دانیشتن گرێدەدرێت، ئەگەر نەکرا بەسەرۆکایەتی جێگرەکەی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە رەبتی بە و مادەیەوە هەیە کەدوامان خست، لەبەر ئەوە ئەبێت ئەمیش دوا بخەین تاوەکو مادەی پێشتر سیاغەت دەکەین و بەگوێرەی ئەوە گۆڕانکاری تێدا دەکرێت، کاك عبدالكريم مادەی پێنجەم بخوێنەوە.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی پێنجەم: ئەنجومەن سکرتێرێکی دەبێ خاوەن بڕوانامەی بەکەلۆریۆسی لەیاسا هەبێت، یان هاوشانی ئەو بڕوانامەی هەبێت و پەیوەندی بەسەرۆکەوە دەبێت و ئەم کارانە دەگرێتە ئەستۆ.

یەکەم: رێکخستنی گۆڕینەوەی نووسەراوەکان.

دووهەم: سەرپەرشتی کردنی کارو باری کارگێڕی ودارایی.

سێهەم: ئامادەکردنی بەرایی ئەو پرسانەی دەخرێنە بەردەم ئەنجومەن.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة: للمجلس سكرتير حاصل على شهادة البكلوريوس في القانون او ما يعدلها ويرتبط بالرئيس ويتولى مايلي:

اولاً: تنظيم المراسلات.

ثانياً: الاشراف على الامور المالية والادراية.

ثالثاً: تهيئة اوليات القضايا المعروضة على المجلس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەكەين، بەڵام لێرەو لەوێ مولاحەزاتيشمان بۆ هاتووە، ئەو مولاحەزانە عەرزی جەنابتان دەكەين، كە دەڵێت ئەم سكرتێرە سكرتێر ئيعتيادی نيە وەكو ئەوانەی دامو دەزگاكانی حكومەت، سكرتێرێكە ئەبێ مواسەفاتی تايبەتی هەبێت، ئەو مولاحەزاتانەيش دەڵێت دەبێت خزمەتێكی موعەيەنی هەبێت بۆ ئەوەی ببێتە سكرتێری ئەو مەجليسە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو مولاحەزاتانە بەجێنە، چۆنكە ئەو ئيشانە بەسكرتێرێكی ئيعتيادی ناكرێت بەراستی، ئەبێ يەكێك بێت لای كەم دەساڵ خزمەتی هەبێت و شارەزايی هەبێت لە ئموری ئيداری و مالی و لە ئيشوكارەكان و لای كەم دە ساڵ خزمەت زەروريە، ئەگەر كەس قسەی نيە ئيزافەی دە ساڵەكە بكەن، كاك سعد الدين فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدين ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێم باشە ئەوەش زيادبكرێت، الاشراف على التنظيم وتبويب قرارات المجلس، بەڵام نازانم ئەو مايعادلها چيە لێرە هاتووە؟ يەعنی مايعادلها چيە خۆی دەڵێت، حاصل على شهادة جامعية لا تقل عن البكلوريوس في القانون، ئاوها باشترە نەك ومايعادلها، چونكە هەر دەبێ قانونی بێت لەوێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەنيسبەت ئەو مايعادلها بۆ كەسێكە كە لەدەرەوە هاتووەو لەوێ شهادەی هێناوەتەوە، ئەوان لەوێ شەهادەی بەكەلۆريۆسيان نيە، لێرە ئەو مايعادلها دەيگرێتەوە، مەقسەدەكە ئەوەيە لەو مايعادلها وە شەهادەت ئەو تەقييمە دەكات و بەنيسبەت مولاحەزەكەی تريش، ئەوەی موراسەلات بەراستی ئەوە خۆيان تەنزيمی دەكەن لەناو خۆياندا، يەعنی ئەوە پێويست ناكات لێرە لەناو ئەم قانوندا بێت خۆی دەزانی بەراستی بەگوێرەی تەوجيهی رەئيسەوە يان ئەو تەعليماتەی كە لە دەزگاكە دەردەچێت پێڕەوی پێ دەكات سكرتێر، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەراستی قانونەكە موحەدەد بێت باشترە، ئەو مايعادلها ئيشكال دروست دەكات، چونكە ئەو جێگايە جێگای قانونە، هەر دەبێت خريجی قانون بێت، ئەوەی دەرەوەيش بەقانون حيسابە ونابێت خاوەنی شەهادەيەكی تربێت، ئەبێت خريجی قانون بێت، يەعنی مەقسەد لێرە موعادەلەی بەكەلۆريۆس قانون بێت، كەواتە

خدمەی لایقل عن دە ساڵەکەیش ئیزافەبکە وبیخۆینەوە، بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە، کاك عوني فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة: للمجلس سكرتير حاصل على شهادة بكلوريوس في القانون او مايعادلها وله خدمة لاتقل عن عشرة سنوات في الامور القانونية والادراية ويرتبط بالرئيس ويتولى:

اولا: تنظيم المراسلات.

ثانيا: الاشراف على الامور الادارية والمالية.

ثالثا: تهيئة اوليات القضايا المعروضة على المجلس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵێتی تکایە دەستی بڵندکات؟ فەرموون، بەکۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ مادەی دواتر تکایە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەروازەی دووەم

تایبەتمەندییەکانی ئەنجومەن

مادەی شەشەم: ئەنجومەن تایبەتمەنددەبێت بە یاساکاری و دەرکردنی بیرورا لەکاروبارەکانی یاسایی و دادوەری وکارگێڕی لەهەرێمدا.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الباب الثاني

اختصاصات المجلس

المادة السادسة: يختص المجلس بالتقنين وابداء الرائ والمشورة في الامور القانونية والقضاء الاداري في الاقليم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەکەین و هیچ مولاحەزەمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەڵێت، يختص المجلس بالتقنين، ئەوە دیارە وانیە، وابداء الرائ والمشورة في الامور القانونية، ئەی والقضاء الاداري في الاقليم، چون یەعنی لەسەر كوێندەری عەتف دەكەن كە دەڵێن، والقضاء الاداري، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. روژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو مادە وابزانم زیادە، چونكە لەمادە حەفت باس لەتەقنین دەكات، هەر وەها لەمادە نۆ باس لە ابداء الرائ دەكات بەتەفسیڵی، یەعنی نازانم بۆ ئیختیساسەكان لێرە كورت كرایەتەوە لەیەك مادە و دواییش تەفسیلی كراوەتەوە لە مادەی حەفت و هەشت و نۆ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نازانم ئەگەر پێتان زیادە ئەوە لایبدەن، چۆن پێتان زیاد نیە؟ د. هالە فەرموو.

بەڕێز د. هالە سهیل وادی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەكەم دەمج بكرێ لەگەڵ حەفت، دوایی بەتەفاسیڵ هاتووە كە دەڵێت، ویمارس في مجال التقنين، یەك یەك پێدا دێتەوە، ئەگەر دەمج بكرێت وازیح تر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئاخر ئەوە ئیختیساسە، ئەو، مومارسەیە، فەرموو كاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

خۆی لە مادە شەش بە شكلێكی موختەسەر هاتووە كە ئیختیساساتی ئەو مەجلیسە چیە، پاشان لەرووی سیاغەوە بەوشیكلە بێت باشترە، دوایی دێتە سەر یەكە یەكە، فەسلێكی تازەی بۆ داناوە، ئەوە بۆ مەشورەیە، ئەوە بوقەزایای ئیداریە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە باشی شەرح كرد، ئەوە بابی دووهەم، ئیختیساساتی مەجلیس مادەكە باسی كردووە كە تەقنین چیەو ئیبدای رەئیی و مەشورەشی باس كرد، بۆیە لانەبرێت زۆر راستە، دەیخەمە دەنگەوە ئەو مادیە كێ لەگەڵێتی بادەستی بڵندكات تكایە؟ كێ لەگەڵێدا نیە؟ باشە بەئەكسەرییەت وەرگیرا، فەرموو كاك عبدالكريم بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

فەصڵی یەكەم:

یاساكاری

ماددەی حەوتەم: ئەنجومەن لەمەیدانی یاساكاریدا ئەم كارانە ئەنجام دەدات.

یەكەم: ئامادە كردنی وداڕشتنی پڕۆژەی یاساكان لەهەرێمداو لەسەر داوا كاری ئەنجومەنی وەزیران و وەزارەتە تایبەت مەندەكان وئەو لایەنانەی پەیوەست نین بە وەزارەت.

دووهەم: وردبینیكردنی پڕۆژەكانی ئەو یاسایانەی ئامادە دەكرێن لەلایەن ئەنجومەنی وەزیران، یان وەزارەتەكان، یان لایەنەكان كە پەیوەست نین بەوەزارەتەكانەوە لەڕووی روخسارو بابەتەوە.

سێهەم: پڕۆژەی یاساكان بەنووسراوێك بۆ ئەنجومەن رەوانەدەكرێت كەلەلایەن وەزیری تایبەت مەند یان سەرۆكی ئەو لایەنەی كەبەوەزارەتەوە پەیوەست نین ئیمزا دەكرێت و دەبێت ئامادە بێت بۆ كارەكانی دەركردنیان و هەموو كارەكانی ئامادە باشی بۆ بكرێت.

چوارەم: وەرگرتنی بیرو رای وەزارەت و لایەنەكان كە پەیوەند نین بەوەزارەت بەپڕۆژەی ئەو یاسایانەی بۆی هاتوونەو بۆی هەیە داوای نوێنەرێكیان لێ بكات بلەی لەبەڕیوەبەری گشتی كەمتر نەبێت بۆ مەبەستی ئاماژەپێكراو.

پێنجەم: ئەنجومەن لەپڕۆژەكە دەكۆڵێتەوە وئەگەر پێویست بكات دایدەڕیژێتەوەو ئەو بەدیلەی بەپێویستی دەزانێ پێشنیاری دەكات و لە گەڵ ئەو راسپاردانەی ئەنجومەن بۆ ئەنجومەنی وەزیرانی بەرز دەكاتەوەو وێنەیەكیش لەو پڕۆژەو راسپاردانە بۆ وەزارەت یان ئەو لایەنەی پەیوەست نین بەوەزارەت رەوانە دەكات.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

الفصل الاول

التقنين

المادة السابعة: يمارس المجلس في مجال التقنين.

اولا: اعداد وصياغة مشروعات القوانين في الاقليم بطلب من مجلس الوزراء او الوزارات المختصة او الجهات غير المرتبطة بوزارة.

ثانيا: تدقيق مشروعات القوانين المعدة من قبل مجلس الوزراء او الوزارات او الجهات غير المرتبطة بوزارة من حيث الشكل والموضوع.

ثالثا: ترسل مشروعات القوانين الى المجلس بكتاب موقع من الوزير المختص او رئيس الجهة غير المرتبطة بوزارة مع بيان اسبابه الموجبة وجميع اعماله التحضيرية.

رابعا: استطلاع رائ الوزارات او الجهات غير المرتبطة بوزارة بمشروعات القوانين الواردة اليه، وله حق طلب حضور ممثل عنها لاتقل درجته عن مدير عام للغرض المذكور.

خامسا: يقوم المجلس بدراسة المشروع واعادة صياغته عند الاقتضاء واقتراح البدائل التي يراها ضرورية ورفعه مع توصيات المجلس الى مجلس الوزراء وارسال نسخة من المشروع والتوصيات الى الوزارة او الجهة غير المرتبطة بوزارة.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئێمە دەقى مادەكە تەئييد دەكەين، چونكە پەيوەندى بەتەقنينەوە هەيە و تەفسيلاتى تەقنين چيە، شەرحى دەكات، بۆيە ئەوە مادەيەكى ئاساييە، وەئێمە لەگەڵ دەقى مادەكەين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

فەرموو شمسە خان.

بەڕێز شمسە سعيد محمود:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

من ئەبوايە پێشتر ئە مولاحەزانەم بدايە، تەقنين وا باشتر بوو لە مادەى يەكەم پێناسەكەى بهاتايە، نەك لێرە بەو دوورو درێژييە، پێناسەمان بكردايە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك طارق فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعيد جامباز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

من گلەيى لەسەرۆكايەتى دەكەم، لەبەر ئەوەى پێشنيارێك كاك كريم بەحرى تەئييدى كرد و نە خرايە دەنگەوە، ئەوە خاڵى يەكەم، خاڵى دووهەم: لە دە دەوڵەت زياتر ئەو ياسايەى دێتە پەرلەمان، لە دەرەوەى پەرلەمانەوە دێت، پاشان لە ليژنەى قانونى يان لە مەجليسى شورا تەرجەمە بەدوو زمان دەكرێت، چونكە ئەبێ بە دوو زمان بخوێنرێت، چونكە من ئەندامێكى ليژنەى ياساييم سەيرەكەم زۆر جار بەعەرەبى دێت، دەيدەينە دەرەوە، يەكێك تەرجەمەى دەكات و لەناو قاعە موناقەشە دەكرێت، ئەوان پسپۆڕن، مامۆستاى زانكۆن، دادوەرن، هەر يەكێكيان بيست ساڵ خزمەتيان هەيە، دەتوانن حەقى ئەو ئيشانە بەتەواوى بدەن لەلايەنى زمانەوانى و ياسايى، من چەند شتێك دەڵێم كە لە ناو پەرلەمان ناكرێت، لە دەرەوەى پەرلەمان دەكرێت، لە ئەمريكا، بريتانيا، سويسرا، وزۆر دەوڵەتى تريش دەكرێت، من پرسيارێك دەكەم ئەگەر بەعەرەبيان نارد وزۆر جاريش بەعەرەبى دەينێرن، ئێمە دەينێرينە دەرەوە تەرجەمەى دەكەن، لێرە من پێشنيارەكەم دوو بارە دەكەمەوە، دەبێت بە كوردى و عەرەبى بينێرن نەك تەنها بە عەرەبى، يان بە يەك زمان بينێرن، زۆر جاريش ئەوە ئەندامانى ليژنەى ياسايى لێرەن، زۆر جار بە عەرەبى دەينێرن، ئێمە دەينێرينە دەرەوە لەوێ تەرجەمەدەكرێت، لەبەر ئەوەى لەوێ بەتەواوى تەرجەمە دەكرێت هەم لە ناحييەى موستەڵەحەكان وهەم لە ناحييەى زمانەوە و، حەقى قانونى بەتەواوى دەدرێتە ئەو قانونە، وەلێرەش لەناو قاعەش من ئەوە دوو بارە دەكەمەوە، لە دونيايدا نيە موناقەشەى لوغەوى بكرێت لە

پەرلەماندا بەزمانی کوردی و عەرەبی، بەڵکو دەکرێت بخوێنرێتەوە، بەلاّم نەك موناقەشە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت مومارەساتی مەجلیس دوو شتی تێدایە، یەك: ئەو شتەی کە پێشتر حازر دەکرێت و رەوانەی مەجلیس دەکرێت لەپاشان دوایی مەجلی حازری دەکات و رەوانەی حکومەتی دەکات، لێرە کە باس دەکات، لە اولا: نوقسانییەکی تێدا هەیە کە دەڵێت: الاعداد وصیاغة مشروعات التشریعات لەپاشان هەتا، المرتبطة بوزارة ئەوەندە نوسراوە، بەلاّم دەبێت ئەوەی تێدا بێت، بعد ان یرفق بها ما یتضمن اسس التشریع المطلوب مع جمیع اولیاتە، یەعنی لێرەدا دەبێت ئەوەی تێدا بێت، اسس التشریع چیە؟ لەو مەشروعەی کە رەوانە کرایە، خاڵی دووهەم: کەدەڵێت ثالثا: ترسل مشروعات القوانین الی المجلس بکتاب موقع من الوزیر المختص او الرئیس للجهة غیر المرتبطة بوزارة، لێرەدا ئەعلایەکی نوقسانە ئەبێ بڵێین: الرئیس الاعلی للجهة غیر المرتبطة بوزارة، لەپاشان دەڵێت: مع بیان الاسباب الموجبة وجمیع الاعمال التحضیریة، ئێ باشە یەعنی راستە باسی مع بیان الاسباب الموجبة دەکات، بەلاّم خۆ نابێت بڵێت: بەیانی ئەعمالی تەحزیریەکەی دەکات، نەء وە مەشفوعەن، یەعنی دەبێت لەگەڵ قانونەکە رەبت بکرێت و بلێت: جمیع الاعمال التحضیریة ئەو کەلیمەی مەشفوعەن دەبێت زیاد بکرێت لە پێش جمیع الاعمال، ئەگەر وابمێنێتەوە مە عنایەکەی تێکدەچێت، لەپاشان خاڵێ دیکەیش، یەعنی خامسا دەبێت خاڵی شەشەمی بۆ زیاد بکرێت، ئێمە هەمووما‌ن باش دەزانێن ئەو مەجلیسە مەربوتە بەکێ؟ ئەو مەجلیسە بە مەرسومی ئەقلیمی دادەنرێت و موستەشارو رەئیسەکانی، باشە بۆ ئەوەی تێدا نە نووسرایە کە باس لەوەی دەکات دەڵێت: تقدم هیئة الرئاسة وە لە چی کاتێکیش تقدم هئیة الرئاسة، في کل ستة اشهر تەقریرێکیش دەنووسێت لە سوء استعمال السلطة، یان لەسەر ئەوەی ئەو مەجلیسە چی کردووە یان چی نەکردووە، ئەوە باشترە بۆ ئەوەی کەئەو مەجلیسە هەموو شەش مانگ تەقریری خۆی پێشکەش بکات و رەوانەی دیوانی ریئاسەی بکات، هەم بۆ ریقابە لەسەر ئیدارە، هەم لەبەر رێکوپێکی کاری ئیدارە باشتر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

غەیری دەرکردنی مەرسوم هیچ رەبتێکی بەرئاسەتەوە نیە ئەو مەجلیسە، ئەو مولاحەزاتانەی کاك سعدالدین دای، غەیری ئەوەی کە جەوابم داوە، لیژنەی قانونی ئەگەر رەئییکیان لەسەر بێت، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من پێم وایە نەسەکە لەجێگەی خۆی هاتووە، ئەگەر مادەکان بەعمومی بخوێنینەوە، هەموو ئەو قسانەی کاك سعدالدین وتوویەتی لەزمنی مادەکان هەیە، بەڵام مومکینە لەرووی سیاغەتەوە هەندێك شت هەیە کاك سعدالدین بەنەوعێکی دیکە تێگەیشتووە، ئەگەرنە هەمووی زۆر بەوزوحی تێدایە، چ بەنیسبەت ئیعداد و سیاغەت، چ مەشروعاتی قەوانین، چ لەوزارەتەکان دێت، چ لە ئەنجومەنی وەزیران دێت، ئەوانە هەمووی تێدایە بە تەفسیلی، نەصەکە لە جێگای خۆی هاتووە وهیچ کەمو کوڕیەکی تیدا نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من مولاحەزەیەکم هەیە دەربارەی بڕگەی دووهەمی مادەکە، کەباسی تەدقیق کردنی مشروعەکان دەکات، مەشروعێك لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە بچێت بۆ ئەم مەجلیسە، ئەو لەوانەیە بۆی هەبێت تەدقیقی بکات لە رووی شکڵ و لە رووی سیاغەو لەرۆوی تەنسیق لەگەڵ دستورو قوانینی تر، بەڵام لە رووی مەوزوعەوە ئەومەجلیسە بۆ تەدخل بکات لە مەشروعێ کە ئەنجومەنی وەزیران یان وەزارەتێکی موختەس ئەینێرێ، ئەو دەزگایانەیانە پێویستی بەو مەبدەئە هەیە لەناو ئەو قانونا، بۆ لەسەر ئەصڵی مەبدەئەکە ئەو تەدخل بکات، من پێم وایە تەدقیقەکە بەس لەرووی شکڵەوە بێت، لەرووی سیاغە بێت، لەرووی تەنسیق بێت لەگەڵ قەوانینی تر، نەك لە رووی دەستکاری قوانینی تر و دەستکاری مەزمونی قانونەکەیش بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرەئیی من شەرت نیە ئیلا وەزارات ئیعدادی مشاریع بکات، وەزارات دەتوانێت مەبادیئ بدات بە مەجلیسی شورا، لەسەر رۆشنایی ئەو مەبادیئانە ئەو مەجلیسە هەستی پڕۆژەکە دابڕیژێتەوە بەهەماهەنگی و هاوکاری وەزارەتی مەعنی یان لەگەڵ ئەنجومەنی وەزیران، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو مادەیە مولاحەزاتەکانی وا نیە جەواب درایەوە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە نەتیجەی ئەو موناقەشاتانە، پرسیارەكەی من ئەوەیە؟ یەعنی ئیتر لەمەو دوا ئێمەش وەكو ئەندام پەرلەمان ئەگەر بمانەوێ مەشروعێك تەقنین بكەین، ئەبێ ئەوەیش هەر بچێتەوە بۆ ئەوێ یان ئێمە ئەوەیان عیلاقەی نیە بەسەریەوە لەناو ئێرەدا دەمێنیتەوە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نا رەبتی نیە بەئەوەوە، ئەوانیش هەر دەیهێننەوە بۆ لای خۆمان، كاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەسەر فەقەرەی سێهەم، دەڵێت: ترسل مشروعات القوانین، ئەوە عیلاقەی بەو مادەیەوە نیە، چونكە ئەو مادەیە باسی مەهام و مومارەسەی مەجلیس دەكات، من پێم وایە ئەوە بیبەینە مادەی دە، زیاتر جێگای خۆی دەبینێتەوە، لەمادەی دە نەك لەمادەی حەفت، لەسەر چوارهەمیش لە ناحییەی قەواعیدی من پێم وایە زۆر موەفەق نیە كە دەڵێت: استطلاع الرائ للوزارات او الجهات غیر المرتبطة بوزارة، بەڕەئی من بكرێتە بالوزارة، بمشروعات تیش نە، بەڵكو ببێتە حول مشاریع القوانین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

وەزراەتەكە باسترە لە ناحییەی زمانەوانی كە دەڵێت: للجهات غیر المرتبطة بوزارة، یەعنی ایة وزارة، خۆ هەموو وەزارەتەكان بەیەكەوە نابێت، بەنیسبەت ئەوەیش زۆر فەرقێكی نیە بەرەئیی من، من نازانم ئەوە بچێتە مادەی دە یان نەچێت؟ ئەوە لێرە مومارەسەیە هاتووە، كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

هیچ زەرەر نیە مەسەلەیەكی ئیجرائیە بەینی دوو دەزگا، یەعنی زۆر تەبیعی و زۆر ئیعتیادیە، ببێت هەر زەرەر نیە، نەبێت هەر زەرەر نیە و رەچاو دەكرێت، یەعنی زۆر تەبیعیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

گۆڕانكاری بە سەردا نەهات، مادەكە كە پشتگیری كراوە لە لایەن لیژنەی قانونیەوە، دەیخەمە دەنگەوە، كێ لەگەڵێتی بادەست بڵندكا؟.

بەئەكسەرییەت وەرگیرا، بەنیسبەت مولاحەزەكەی كاك طارق، رەخنەكەت جێی خۆیەتی، بەڵام وادیارە مولاحەزەی دوو شتت نەكردووە، یەكێكیان ئێمە ئاماژەمان كرد ئەوە مادەیەكی دستوریە بنووسریت، نە نووسریت مولزەمە هەموو تەرەفێك ئەو زمانە بەكاربهێنریت، یەعنی ئەگەر نەیش نووسرێت مەعنای وانیە ئەوان ئەتوانن زمانی كوردی بەكار نەهێنن، مولزەمە ئێمەیش و هەموو دوائیرەكانی تریش زمانی كوردی و عەرەبی بەكار بێنێت بەپێی دستوری عێراقی، ئەوە یەك، دوو: لەو مەرحەلەی ئێستادا ئەگەر جەبریان بكەی بەزمانی كوردی بنووسن، لەوەزیرمان پرسی و لە كاك محمد عمر یشمان پرسی تاقەتی

ئەوەیان نیە، کەواتە ئێستا بیخەیتە ناو مادەکە ڕێگردەبێت لە بەردەم ئەوەی ئیشی خۆیان بەکار بهێنن، بەڵام واجیبیشیانە بەپێی دستور هەر وەختێك ئەو قودرەتەیان هەبوو فەرزە لەسەریان ئەوە بکەن، بۆیە نەمان خستە دەنگەوە، کاك کمالیش قسەی کرد وتی ئەوە مادەیەکی دستوریە، لیژنەی یاساییش، ڕەئی وەزیریشمان وەرگرت وتی لەقودرتمان نیە، بۆیە ئەگەر ئەو تەفسیڵە نەبوایە کە بووە دوو کەس دەمان خستە دەنگەوە، تەواو دەچینە مادەی دواتر، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جەوابی شەمسە خانمان نەداوە بەنیسبەت تەقنین کە دەڵێت بۆ تەعریفەکەی لێرە نەهاتووە، وابزانم زۆر شتێکی ئەوە نیە کە تەعریفەکە لەوێ بێت، چونکە بابەتەکە لەبەر ئەوەی فەسڵێك هاتووە کە تەعریفەکەیش لەوێ بێت هیچ شتێك ناگۆڕێت، بەنیسبەت ئەوەی کاك طارق، بەراستی ئێمە لەگەڵ بەڕێز کاك سعد وەزیری هەرێم بۆ کاری پەرلەمان ئەو مەوزوعەمان زۆر جار باس کرد و هەندێ جار بەراستی بەکوردی و بەعەرەبی بۆمان دێت لەسە ڕۆشنایی ئەو ئیتیسالاتەی کە لەگەڵ حکومەت کراوە، بەڵام ئێمە پێمان باشە ئەگەر بکرێت نووسراوێك بکرێت بۆ حکومەت لەمەو دوا مشروعاتی قەوانین بەکوردی وبەعەرەبی بۆمان بنێرن، ئەوجا حکومەت چۆن ئیتیسالْ دەکات لە گەڵ ئەو مەجلیسە، یان لە گەڵ ئەو وەزارەتە بۆ ئەوەی تەنسیقێك بکرێت و ئەو مەشروعانە بەکوردی و عەرەبی بۆمان بنێرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك عبد الکریم بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز کریم بحری عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسلی دووەم

بیرورا دەربڕین و ڕاوێژکاری یاسایی

مادەی هەشتەم: ئەنجومەن ڕاوێژی یاسایی پێشکەش دەکات لەوپرسانەی لەلایەنە باڵاکانەوە بۆ پرسکردن ڕەوانەی بەردەمی دەکرێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الفصل الثاني

ابداء الراي والمشورة القانونية

المادة الثامنة: يتولى المجلس ابداء المشورة القانونية في المسائل التي تعرضها عليه الجهات العليا.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە مادەیەکی تەبیعیە و ئاساییە و ئێمە لە گەڵ دەقی مادەکەین و تەئییدی دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرموو كاك كريم.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەوەی، تعرض عليها الجهات العليا، الجهات العليا، من پێم وایە شتێكی زیادە، هەر تعرض عليه بەئەوەندە ئیكتیفای پێ بكەین و پێم وایە وافییە، ئەوە یەك، دوو، سەبارەت بە ئەوەی پێش ئێستا كە ئەمڕۆ ڕوونكردنەوەی لەسەر كرا سەبارەت بە پێشنیارەكەی كاك طارق بۆ زمانی كوردی و عەرەبی هەر وا من پشتیوانیم لێ كرد، من پێم باشە لەسەرئەوە ڕوون كردنەوە بدەم، تەنها ڕوون كردنەوەیە، پاساوەكە ئەوەیە كە لەدستور هاتووە، ئەو پرنسیپانەی كە لە دستور هاتووە ئەبێ لەیاساكاندا ڕەنگ بداتەوە، بەڵام نابێت ئیكتیفا بەئەوە بكرێت، لە دستور هاتووە بەڵام ئەندامان ئیكتیفا بە ئەوە ناكەن، ئەو ئەنجومەنە ئەگەر پێیان ناكرێت ئەتوانن لیژنەیەكی پسپۆڕ لەزمانەوانی دەست نیشان بكەن بۆ ئەوەی لەرووی زمانەوانیەوە یاساكان دارێژن و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من سەبارەت بە الجهات العليا ئەڵێم بگۆڕدریت بە الجهات المختصة، چونكە ئەو مەجلیسەی شورا و ئەو ئەنجومەنە دەزگایەكی خۆی باڵایە، وە ئەو مادەیە دەمج بكرێت لە گەڵ مادە نۆ و بكرێتە فەقەرەیەك، چونكە لە مادە هەشت دەڵێت: يتولى المجلس وە لە مادە نۆ يمارس المجلس، هەردووگی ئیختیساساتی مەجلیسەو لەیەك فەسڵ هاتوونە، دەمج كردنیان باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. هالة فەرموو.

بەڕێز د. هاله سهيل وادى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من هەمان ڕەئییم هەبوو ئەو الجهات العيا ڕوون نیە، مەبەست چیە لە الجهات العيا؟ با بگۆڕدرێ بۆ الجهات الاخرى شامل ترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سعد الدين فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم باشە شتێکی دیکە زیاد بکرێت، زیاتر خزمەتی ئیشەکەدەکات، ابداء المشورة القانونية في الاتفاقيات والمعاهدات الدولية قبل عقدها وبعد الانضمام اليها، یەعنی ئەو عقودە قانونیانەی تا چەند قانونیە وتاچەند قانونی نیە؟ عەرزی سەر ئەو مەجلیسە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی الجهات العليا، راستە وەکو مولاحەزەیەك ببێتە الجهات المختصة باشترە وراسترە، یان الجهات المعنية، الجهات المعنية لە شوینی العليا، ئەوە یەك، جەوابی مولاحەزەکەی کاك سعدالدین نتان نەداوە، کە دەڵێت: ئەو مەجلیسە مەشورەت بدات لەسەر مەسائیلی قانونی و لەسەر ئیتیفاقییاتی دوەلی، ئەوە ئیختیساسی ئەو مەجلیسەیە؟ باوەڕ ناکەم.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەندی شت هەیە لیژنەی قانونی ئینکاری لێ دەکات، بەڵام ئەوە لەقانونی مەجلیسی شورای عێراقیدا هاتووە، یەعنی عقودو ئیتیفاقییات ئەبێ عەرزی سەر ئەو مەجلیسە بکرێت، چونکە ئەوە مەجلیسێکی قانونیە، بۆ ئەوەی بزانێت چەندی موتابیقە لەواقیعییەت؟ چەند موتابیقە بۆ قانون؟ ئیمە باسی ئیسلاحاتی ئەحکامی قانونی دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە ئیتیفاقییاتی دەوڵییە هیچ عیلاقەیەکی بەهەرێمەوە نیە بەراستی، ئەوە مەسائیلی ئیتیحادیە، بۆیە لێرە نەهاتووە بەراستی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەهەر حاڵ ئەوە مادەکەیەو لیژنەی قانونی ڕەئییکیان هەیە لەسەر جیهاتی عولیا کە هەندی برادەر ئیعتیرازیان لە سەر کرد، باشەرحی بکەن بۆ ئەوەی موقتەرەحەکەی برادەران کە دەیانەوێ جیهاتی عولیا لابدەین وحەسمی بکەین، کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرەئی ئێمە جیهاتی عولیا بمێنێتەوە، بۆ ئەوەی ئێمە ئەگەر وردی یکەینەوە، و بڵێین الجهة المختصة، باشە الجهة المختصة کێیە؟ کێشەیەك هەبێ لە دائیرەی تاپۆ کە دائیرەیەکی گچکەیە، لەخوای دەوێ کە ڕەبتی بکاتە مجلیسی شورای هەرێم، بۆ ئەوەی ڕەئیی قانونی لەسەر مەوزوعەکە بدەن، بەڵام ئەگەر بڵێین

الجهات العليا، جيهاتى عوليا مەحسورە بە سەرۆكايەتى هەرێم، سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران، سەرۆكايەتى پەرلەمان و وەزارەتەكان، واتا ئيشەكان مەحدودە بەو جيهاتانەوە زياتر لەوە پێويست ناكات، ئەگەر ورديكەينەوە مەعناى وايە مجليسى شوراى هەرێم رۆژانە هەزار كێشەى بۆ دەروات، هەزار ئيستيفساراتى لێ دەكرێت، ئەوەيش بەرەئيى من مەنتيقى نيەو مەعقوليش نيە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئەگەر هاتو مادە نۆمان خوێندەوە وە فەقەرەى (أ) و (ب) زۆر بەتەوزيحى وبەوردى شەرحى ئەو مەسەلانە دەكات، دەڵێت: يمارس المجلس في مجال الرائ مايلي:

يەك: ابداء الرائ فيما يختص بالمسائل المختلفة عليها بين الوزارات او بينها وبين الجهات غير المرتبطة بوزارة اذا احتكم اطراف القضية الى المجلس ويكون رايه ملزما لها.

دوو: توضيح الاحكام القانونية بناء على طلب احد الوزارات او الجهات غير المرتبطة بوزارة.

يەعنى مەجالى رەئيەكە بەو دوو خالە حەسرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك شێروان هەر خۆت بەعەكسەوە ئەو مادەيە كە چويتە سەرى، ئەوەلەن بخوێنەوە دەڵێت: ابداء الرائ في المسائل المختلف عليها بين الوزارات او بينها وبين الجهات غير المرتبطة بوزارة، ئەو غير المرتبطة بوزارة شەرتە و مومكينە جيهاتى عوليا نيە، يەعنى لێرە تۆ دەڵێيت: حەقى هەيە بێت مەشورەت وەربگرێت، لەوێش رەبتت كردووە بەجيهاتى عوليا، الجهات غير المرتبطة بوزارة مومكينە جيهاتى عوليا نيە، مومكينە سبەينێ شەريكەيەك موشكيلەى هەيە لەگەڵ وەزارەتێك كە دێت بە پێى ئەو نەصە حەقى هەيە بێتە لاى مەجليسى شورا شكات بكات.

فەرموو د. ناصح.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئەندامانى ليژنەى ياسايى ئەڵێن: الجهات العليا مەعلومە كێيە، بەڵام الجهات العليا مان تەعريف نەكردووە، كە تەعريفمان نەكردبێ هەديەك بۆخۆى، بەكەيفى خۆى دەتوانێت تەعريفى كات، لەبەر ئەوە من پێم وايە ئەسلەن ئەم مادەيە زيادە مادام لەمادەكەى ترا هاتووە ئيشەكانى لەكوێيە،ئەوە باشترە، يان ئەگەر مەبەستيان ئەوە بێت، ئەبێت ئەمە بمێنێتەوە، بەڵام تەحديدى بكەين كێن ئەو جيهاتە عولیایە، ئەبێت تەحديد بكرێت، چونكە ئەو وەختە هەر كەسێك دەتوانێت خۆى بەجيهاتى عوليا بزانێت، جيهاتى عوليا مەحدود نيە لە لاى ئێمە ئێستا كێيە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەو موقتەرەحە باشترە کە لایبەرین بەراستی، چونکە لەبەر ئەوە مەشەورەکە قەرار نیە، مەشورەیە، نەقەرارە، نە مولزەمی تەنفیزە، لەمادەی دواتریشا هاتووە، مادەی دواتر یەکەم و دووهەم عەینەن شەرحی کردووە، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەسەلە مەشورەت نیە، ئەگەر دوو وەزارەت ئیحتیکامیان کرد بۆ ئەو مەجلیسە، رەئی ئەو مەجلیسە مولزەمە بۆ ئەو وەزارەتە، کە هەردوو وەزارەت ئەبێ تەنفیزی بکات وەکو رەئیی مەحکەمە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە لەمادەی نۆدا هەیە، جا مادام لە مادەی نۆ هەیە و ئەو مادەیە ئیختیلافیشی لەسەر هەیە وشەرحەکانیشی لە مادەی نۆدا هاتووە، کاک ناصح دەڵێت ئیلغای بکەن، دکتور کمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د. کمال کەرکوکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرە ئەڵێت: یتولی المجلس ابداء المشورة، یەعنی مەشورە ئەدات رەئیێکی قانونی ئەداتە ئەو جیهەتەی کە ئەو مادەیەی بۆ عەرز دەکرێت، بۆیە مەحسور بێت باشترە، جیهات عولیا دیارە سەرۆکایەتی هەرێمە، حکومەتە، پەرلەمانە، بۆ ئەوەی رەئیێکی قانونی وەجیز وەربگرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش لەگەڵ ئەوەم جیهاتی عولیا لابدرێت، چونکە لەمادەی نۆ جیهاتەکان دیاری کراوە، پێویست ناکات باسی جیهاتی عولیا بکرێت لێرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

رەئی کاک عەونیش دەڵێت لابدرێت، کاک فاروق فەرموو.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرەئی من ئەو مادەیە بمێنیتەوە، لەبەر ئەوەی کاتی خۆی مەشروعەکەیش کە حکومەت تەقدیمی کردووە، الجهات المختصە بووە، من پێم وایە هەر جیهاتی موختصە باشترە، چونکە لە مادە نۆ یەکەم و دووهەم تەوزیحی کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

منیش تەئییدی قسەکانی جەنابی وەزیر ئەکەم، بەڵام جیهاتی عولیا بکرێتە جیهاتی مەعنییە، رزگاریش دەبین لەموناقەشات، کاک سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەکرێت پێشنیارەکان هەمووی ئەوەی د. روژان و کاک ناصح وبرادەران بکەین، بۆ ئەوەی ئەو مادەیە لابدرێت و بیدایەتی مادەی نۆ بڵێت: یمارس المجلس ابداء المشورة القانونیة في المسائل التي تعرض علیه، ئەوەی کاک کریم باسی کرد، وکمایاتي، ئەوجا سەلاحییەتەکان، ئەو دوو، سێ فەقەرە لە دوایی بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرقێکی هەیە فەرق، ئەوە مادەیەکە و ئەوەی تر مادەیەکە، کاک کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی مادەکە زۆر زەروریە بمێنێت، لەبەر ئەوەی ئیبدائی مەشەورە یەکێکە لەئیختیساساتی مەجلیس، بە شێوەیەکی موتڵەقەی دەبی مولزەم بێت بە ئیبدای مەشورە، با ئەو مادەیە بمێنێت، بەڵام جیهاتەکان دیاری نەکراوە، جیهاتەکان، جیهاتی عولیایە، جیهاتی مەعنیە، جیهاتی موختەسە، چونکە ئەوانە دیار نین بەڕاستی، هەر بە موتڵەقی بمێنیت دوای لە مادەکەی تریش دیاری کردووە چ جیهاتێك عەرز دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر کاك فرست مولاحەزەیەکی باش ئەدات، دەڵێت لە مادەی دە نووسراوە، لایجوز لغیر الوزیر المختص او رئیس الجهة غیر المرتبطة بوزارة عرض القضایا علی المجلس، یەعنی تەحسیلێ حاسڵە، ئەو جیهاتانە تەحدید دەکەن، لەبەر ئەوە ئەگەر مادەی دە دەڵێت: یتولی المجلس ابداء المشورة القانونیة حول القضایا التي تعرض علیه، بێ تەحدیدی جیهات، لەوێ دیاریت کردووە جیهاتەکان کێن، کاک عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبد الرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بیدایەت ویستم ئەو قسەیە بکەم و رەئی کاك فرست زۆر تەواوە، ئەوە تەحسیلێ حاسڵە، لایجوز لغیر الوزیر المختص، بەڵام من پێم وایە ئەو مادە هەشتە هەر لە ئەسڵا ئیلغا بکرێت، بۆ؟ لەبەر ئەوەی لەئیختیساساتەکانی مەجلیسا لەمادەی شەش باس لە تەقنین و ئیبدائی مەشورە و رەئی کراوە، بەگوێرەی مەوادی فیقە، من یملك اکثر یملك اقل، ئەو حەقی ئەوەی هەیە، بەگوێرەی ئیختیساسەکەی حەقی ئەوەی هەیە رەئی بداتن، من پێم وایە ئەو مادەیە هەر زیادە و لابدرێت و مادەی دە جێی ئەویش دەگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەمادە دە عەرزی قەزایا هاتووە، ئایە فەرق نیە لەبەین عەرزی قەزایا و لە بەینی ئیبدائی رەئی؟ من ئەو پرسیارەم هەیە بەراستی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من تەبیعی پڕاو پڕ پشتیوانی رەئیەكەی لیژنەی یاسایی و كاك د. كمال دەكەم، ئەم مادەیە دەبێت بمێنێت، چونكە زۆر جاری وا هەیە لە لایەن جیهاتی عولیاوە كە پەرلەمان و ریئاسەی حكومەت و ریئاسەی هەرێمە، مەشورەیەك پێیان ئەوترێ، ئەوانیش ئیستیجابەیان بۆ مەشورەكە ئەبی، بەڵام بۆ خۆرتر رەئیان و رەئیەكەیان دەبێت بە قەتعی، لەبەر ئەوە مانەوەی زەروریە و هیچ تێكڵاوی مادەكانی تر نابێت و لەشوێنی خۆیەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لیژنەی قانونی و جەنابی وەزیرو زۆر لە ئەندامان دەڵێن مادەكە بمێنێت، دەیخەمە دەنگەوە، ئەگەر دەنگی نەهێنا ئەو وەختە بەدائیرەكانی تر چارە سەری دەكەی.

كاك بكر فەرموو.

بەڕێز بكر فتاح حسین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

یەعنی حەقە ئێمە، فەرقی بەینی مشاوەرە بكەین لە گەڵ رەئیا، موشاوەرە جیهاتی عولیایە و ئەشكرێت بكرێت بە قەرار و ئەشكرێت نە كرێت بە قەرار، چونكە ئەوە موشاوەرەیە، بەڵام رەئی ئیختیلاف لە بەینی دوو وەزارەتا، موشكیلە لەبەینی دوو وەزارەتا، یان لە بەین موئەسەسەیەك و وەزارەتێكا، ئەمە كە رەئییك ئەدا رەئیەكە حاسمە، لەبەر ئەوە من ئەم مادەیە مانەوەی بەزەرور دەزانم، ئینجا جیهاتی موختصە یانی جیهاتی عولیا، پێم وایە هەر جیهاتی عولیاشە موشاوەرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك حاتم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەنیسبەتی مادەی هەشت، ئەوە ئەگەر لایەنی باڵا دیاری بكەین بون و مانەوەی زۆر زەرورە، چونكە بە حەقیقەت زەحتیان لەسەر دروست نابێت و ئەزانن ئیشەكانی خۆیان چۆن دەكەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. ناصح فەرموو.

بەڕێز ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر برایانی لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیر بەپێویستی دەزانن ئەم مادەیە بمێنێتەوە، بەڵام بەم سیغەیە نابێت بمێنێتەوە، ئەگەر لە جیاتی، الجهات العیا بڵێن الاعلی منه ئەو وەختە جودایە، ئەو وەختە تەبعەن رەئیس وەزیرانیش ئەگرێتەوە، هەر سێ ریئاسە دەگرێتەوە، بەڵام وەزیر كەی جیهاتی ئەعلایە، وەزیر جیهاتی ئەعلایە بەنیسبەت مودیر عام، بەڵام لێرە ئەعلا نیە، كەی بڵێین الاعلی منه ئەو وەختە وەزیریش ئەگرێتەوە، زۆر سوپاس.كاك عونی فەرموو بیخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگەوە، وەكو موفتەرەحی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثامنة: يتولى المجلس ابداء المشورة القانونية في المسائل التي تعرضها عليه الجهات العيا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

مادەكە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مادەی نۆیەم: ئەنجومەن لە بواری رەئی دەربڕیندا ئەمانە ئەنجام دەدات:

یەكەم: دەربڕینی بیرو را لەجۆرەها مەسەلەی كە وەزارەتەكان لەسەری ناكۆكن یان لەنێوان خۆیان و نێوان ئەو لایەنانەی كە بەوەزارەتەوە پەیوەست نین، ئەگەر لایەنەكانی پرسەكەیش داوای ناوبژیوانیان لە ئەنجومەن كرد دەبی پابەندبن پێیەوە.

دووهەم: بەپێی داواكاری یەكێك لە وەزارەتەكان یان لایەنەكان كە پەیوەست نین بە وەزارەتەوە حوكمە یاساییەكان روون دەكاتەوە.

المادة التاسعة: يمارس المجلس في مجال الرائ مایاتي:

اولاً: ابداء الرائ في المسائل المختلف عليا بين الوزارات او بينها وبين الجهات غير المرتبطة بوزارة، اذا احتكم اطراف القضية الى المجلس ويكون رايه ملزما لها.

ثانيا: توضيح الاحكام القانونية بناء على طلب احد الوزارات او الجهات غير المرتبطة بوزارة.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئیمە لە گەڵ دەقی مادەكەین و هیچ مولاحەزەمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من سێ تێبینیم هەیە لەسەر ئەو مادەیە، یەكەم: یمارس المجلس في مجال ابداء الرائ، نەك الرای، وابزانم بەو شێوە تەواو ترە نەك بەم شیوە.

دوو: بڕگەی یەك دەڵێت: اذا احتكم اطراف القضیة الی المجلس، واتا هەردوو طرف یان هەموو ئەترافەكان دەبێت ئیحتیكام بكەن، هەندیك حاڵەت هەیە دوو وەزارەت یان وەزارەتێك لە گەڵ جیهاتێكی غەیر مورتەبیت بەوەزارەتەوە، یەك تەرەف دەچێتە ئەوەی دەبێت ڕێگا بەوەی تریش بدەین، بۆیە پێم وایە بڵێین: اذا احتكم الی المجلس، نەڵێن الاطراف.

لەبڕگە سێ پێم وایە، تفسیر الاحكام القانونیة تەواو ترە لە توضیح الاحام القانونیة، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

من جەوابت ئەدەمەوە، ئیبداەكە غەڵەتە، في مجال الرائ چونكە خوت لەیەكم جارەوە دەڵێیت ابداء الرائ، دووهەم جار دەڵێت توضیح، یەعنی تەضیح وئیبدائەكە ڕەئی دەگرێتەوە، ئەوەی تریش دوایی برادەران جەوابت دەدەنەوە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لێرەدا پرسیارێك دەكەم؟ الجهات غیر المرتبطة بوزارة، مەبەستی هەیئات نیە؟ ئەگەر هەیئات بێت بۆ چی نەنووسین الهیئات؟ بنووسین هەیئات لەوە باشترە كە تەعریفەكە بە كەم و كورتی بمێنێتەوەو بڵێین والجهات غیر المرتبطة بوزارة، ئەوە كومەڵێك هەیئات هەیە، ئەگەر بكرێت بەهەیئات باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لیژنەی یاسایی ڕەئیتان بەو مولاحەزاتانەی كاك سەردارو سۆزان خان، كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە بەنیسبەت ڕەئی كاك سەردار هەمان ڕەئی جەنابتمان هەیەو بەنیسبەت ڕەئی سۆزان خان، ڕاستە هەندێ دەزگا ناوی هەیئەیە وەكو هەیئەی ئیستیسمار، بەڵام هەندێكی تر ناوی هەیئە نیە و ناشكرێ هەموو ئەوانە بەتەفسیلات ناو بنەین، دەڵێین الجهات غیر المرتبطة بوزارة، بۆ ئەوەی ناوەكانیان لێرە

ناتوانین جیا جیا بێنین، بەڵام کە دەڵێین الجهات غیر المرتبطة بوزارة ئەوە وازیحە، بۆیە بەو شکڵەی هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار مولاحەزەیەکی تری هەبوو جگە لەوەی من جەوابیم داوە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی اذا احتکم الیە اطراف القضیة، اطراف القضیة، شەرت نیە دوو کەس بن ئیحتیمال هەیە سێ یان چوار دەزگابێت، دەزگایەك پەیوەندیدارە لەسەر مەسەلەکە، ئیمکان هەیە بۆ نموونە ئەویش ئیحتیکام بکات بۆ ئەو مەجلیسە، بۆ ئەوەی رەئیەکەی بۆ تەوزیح بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر بڵێین اذا احتکم الى المجلس عەینی شت دەکات، فەرقێکی وای نیە، خۆ تەحسیلی حاسڵە بۆ دەینووسین؟ غیر هاتوونە ئیحتیکامیان کردووە، خۆ ئەو شتەی کە دەڵێت: ابداء الراي في المسائل المختلف علیە، ئیبدائی رەئیەکە ئەو وەختە دەبێت کە ئیحتیکامیان کردووە، یەعنی هاتوون بۆ لات، هەر ئەوە زیادە کاك شێروان پێم وایە، ابداء الرائ في المسائل المختلف علیها بین الوزارات او بینها وبین الجهات غیر المرتبطة بوزارة ویکون رأیهم ملزم لها، یەعنی ئەوانی تر زیادە، ئیحتیکامەکە لە ئەوەڵەوە هاتووە، ابداء الرائ، ابداء الرائ ناکات تا نەیەن بۆ لای، وەگەر بمێنێتیش زیاتر تەوزیحە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر ئەو دوو دەزگایە موختەلیفن، ئەگەر چونە قەزا، قەزای عادی ئیقامەی دەعوایان کرد حەقیان نامێنێت موراجەعەتی ئەو مەجلیسە بکەن، چونکە نەسێك هەیە دەڵێت ئەو مەجلیسە ناتوانێت ئەو قەزایانە کە لە قەزا مەعروزە تەماشایان بکات، بەڵام لێرە ئەگەر ئیحتیکامیان کرد بۆی بەنیسبەت ئەوانە، رەئیەکەی ئەو مەجلیسە مولزەمە، ئەو وەختە دەبێت هەردوو لایان تەنفیزی بکەن وەکو قەراری مەحکەمە، یەعنی جۆرێکە لە تەحکیم بەراستی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی لەناحییەی لوغەوییەوە بیخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة: یمارس المجلس في مجال الرائ مایلي:

اولا: ابداء الرائ في المسائل المختلف علیها بین الوزارات او بینها وبین الجهات غیر المرتبطة بوزارة اذا احتکم اطراف القضیة الى المجلس ویکون رایە ملزما لها.

ثانیا: توضیح الاحکام القانونیة بناءاً على طلب احد الوزارات او الجهات غیر المرتبطة بوزارة.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگەوە كێ لەگەڵێتی؟ تكایە دەست بڵندكات.وەرگیرا بە ئەكسەرییەت، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مادەی دەهەم:

یەكەم: نابێت جگە لە وەزیری تایبەتمەند یان سەرۆكی لایەنێ كە پەیوەست نیە بە وەزارەتەوە مەسەلەكان بخاتە بەردەم ئەنجومەنەوە.

دووهەم: نابێت ئەنجومەن بیروراو راوێژكاری یاسایی سەبارەت بەوە دەربڕێت كە لەبەردەم دادگاكەدایە یان سەرچاوەیەكی یاساییان هەیە بۆ تانوت لێدان.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة العاشرة:

اولا: لایجوز لغیر الوزیر المختص او رئیس الجهة غیر المرتبطة بوزارة عرض القضایا علی المجلس.

ثانیا: یحضر علی المجلس ابداء الرائ او المشورة القانونیة في القضایا المعروضة علی القضاء او التي لها مرجع قانوني للطعن.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لە گەڵ دەقی مادەكەین و هیچ تێبینیمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە وەڵامی زور پرسیار ئەداتەوە كە پێشتر كرابوون، لەسەر مەسەلەی ئیختیساسای مەجلیس، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

جارێكی تر من پرسیارئەكەم ئەگەر وەزیری موختەس بۆی هەبێ، یاخود رئیسی ئەو هەیئەیە بۆی هەبێ عەرزی قەزایا بكات لەسەر مەجلیسەكە، پرسیارەكەی من لەوەدایە ئێمە چۆن ئیشكالە ئیدریەكان و تەعن لە قەرارە ئیداریەكان چۆن ئەكرێت لێرەدا؟ ئەگەر مەبەست لێرەدا بۆ ئیبدائی رەئی بێت، كەواتە دەستەواژەیەكی بۆ ئیزافە بكرێت، لایجوز لغیر الوزیر المختص او رئیس الجهة غیر المرتبطة بوزارة عرض القضایا علی المجلس لابداء الراي في تلك القضایا، چونكە ئەگەر بۆ لایەنی مەحكەمە ئیداریەكە جاری وا

هەیە وەزارەتەکە غەدر لە موزەفێك دەکات، قەرارێکی تەعەسوفی دەرئەکات، لەبەر ئەوە ئەی ئەگەر لەرێگەی وەزیرەکەوە بوو، وەزیرەکە بەرزی ناکاتەوە بۆ مەجلیسەکە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەبێت ئێمە یەکەم شت فەرز بکەین لەبەینی قەزایاو لەبەینی ئیبدائی رەئی، دووهەم: ئیختیساساتی مەحکەمەی ئیداری لەزمنی مەجلیسی شورایە و میکانیزمی تایبەتی بۆ دانرایە، چۆن تەعامل لەگەڵ ئەو قەزایانە دەکرێت کە پەیوەندی هەیە لەگەڵ مەحاکمی ئیداری، ئەوەی لێرەیە پەیوەندی بەمەجلیسی شورا هەیە، یان ئیبدائی رەئیە یان مەشورەی قانونیە، ئەوەی کە لەمادە دە هاتووە پەیوەندی هەیە زیاتر بە عەرزی قەزایا لەسەر مەجلیس، واتا لە زمنی ئیختیساساتی مەجلیسی شورا کەمونازەعاتی ئیداری لەبەینی دوو دەوائیرا ببینێت، ئەوە ئەو ئیختیساساتانەیە کە مەجلیسی شورا دەیبینێت، یەعنی لەزمنی قەزایای ئیداری نیە ئەوە، بەلام لە زمنی ئیختیساساتی مەجلیسی شورایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عونی بیخوینەوە، مولاحەزات نیە، بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة العاشرة:

اولا: لایجوز لغیر الوزیر المختص او رئیس الجهة غیر المرتبطة بوزارة عرض القضایا علی المجلس.

ثانیا: یحضر علی المجلس ابداء الرائ او المشورة القانونیة في القضایا المعروضة علی القضاء او التي لها مرجع قانوني للطعن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگەوە کێ لەگەڵێتی؟ تکایە دەست بڵندکات. بەکۆی دەنگ وەرگیرا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مادەی یازدە: وەزیری داد بۆی هەیە ئەو دۆزانەی پێی باشە بۆ ئەنجومەنی رەوانە بکات بۆ لێکوڵینەوەو رادەربڕین لەسەریان و ئامادەکردنی پرۆژەی یاساکانی، کە پێی باشە دەر بکرێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الحادیة عشرة: لوزیر العدل ان یحیل علی المجلس القضایا التي یرتأي احالتها علیه لدراستها وابداء الراي فیها او اعداد مشروعات القوانین التي یری تشریعها.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەكەین وهیچ مولاحەزەمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تەنها سۆزان خان و د. شكریە قسەیان هەیە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەم یاسایە هێنراوە، باب باب كراوە، هەر فەسڵێك ناوەكەیشی هەیە لەسەرەوە، ابداء الراي والمشورة القانونية، لێرەیە كە دەڵێت: لوزير العدل ان يحيل على المجلس القضايا التي يرتأي احالتها عليه لدراستها او ابداء الرائ فيها، تەواو، بۆچی لەبەر ئەوە شتێكە لەو شتانەی كە ئەو پێویستە رەئی ئەوان وەرگرێ، اعداد مشاريع القوانين، ئەوە بەشێكە لەفەسڵەكەی تر كە ئەوان ئیختیساسی تەقنینیان هەیە، ئەتوانی لوێشا بەندێكی وا دابنێی، یاخود ئەمە بیهێنیتەوە ئەخیری هەموو یاساكە، بۆ ئەوەی بەڕوونی عیلاقەی نەبێت بەسەر ئیشەكەوە، كە بڵێین وەزیری عەدل هەم رەئیشیان وەرگرێ و هەم قانونیشیان بۆ ئیحالەبكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە لەمادەی دەیش هاتووە، لايجوز لغير الوزير المختص، كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەقەناعەتی من ئەو مادەیە، مادەیەكی تەئكیدیە زیاتر لەبەر ئەوەی كە نەصێكی تێدایە كە دەڵێت: ئیداریەن عاییدی وەزیری عەدلە، عەجبەن وەزیری عەدل ئەو حەقەی هەیە، دەزگایەكە ئیداریەن عاییدی ئەو بێت، بتوانێت ئیحالەی قەزایای بۆ بكات، بەقەناعەتی من ئەوە نەصێكی تەئكیدیە بۆ ئەو ئختیساسە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەقانون تەئكیدی دەویَ، نازانم ئەو تەئكیدەی بۆ چیە؟ ئەوە لەمادەی دە دەڵێت: لايجوز لغير الوزير المختص، كە دەكات وەزیری عەدل، كاك عونی بیخوینەوە بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة: لوزير العدل ان يحيل على المجلس القضايا التي يرتأي احالتها عليه لدراستها وابداء الراي فيها او اعداد مشروعات القوانين التي يرى تشريعها.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شکریە خان فەرموو.

بەڕێز د. شکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرەدا دوو تێبینیم هەیە، یەکەم وەزیری داد، من پێم باشە ئەگەر بکرێتە وەزارەتی داد،چونکە ئەگەر وەزیر بێت تەنها ئەبێت وەزیر تەوقیعی بکات، دووەم: دەڵێت ئەو دۆزانە دۆز لێرە یەعنی حەرەکە، لەکوردیا دۆزی نەسۆنالیستی کورد، بەڵام ئەگەر بکرێتە کێشە جوانترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێشتریش ئەوە حەسم کرا کە ئیرتیباتبان بە وەزیری عەدلە، نەك بەوەزارەت، چونکە بڵێت بەوەزارەت، ئەو کاتە مودیر عامیش دەتوانێت موخاتەبەیان بکات، رەنگە کەمتریش لەپلەی مودیر عام بتوانێت موخاتەبەیان بکات، بۆیە مەسەلەی، بوزیر العدل راستە، ئەوەی زمانەوانێکە نازانم رەئیتان چیە لەسەر ئەوە؟ ناحییەی زمانەوانی هیچ موشکیلە نیە، دوایی دەوڵەمەندی دەکەن، دائیمەن عەرەبییکە وازیحە، ئێمە دەنگ دەدەین بۆ عەرەبێکە، جارێکی تر بیخوێنەوە بەعەرەبی، کوردییەکە هەموو جار ئیختیلاف دەبێت لەسەری، کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة: لوزير العدل ان يحيل على المجلس القضايا التي يرتأي احالتها عليه لدراستها وابداء الراي فيها او اعداد مشروعات القوانين التي يرى تشريعها.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کێ لەگەڵ ئەو مادەیە؟ با دەستی بڵند کات تکایە. بەکۆی دەنگ قەبول کرا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسڵی سێهەم

ماددەی دوازدەم:

یەك: لەسەنتەری هەر پارێزگایەك دادگایەکی کارگێڕی دادەمەزرێ، بەسەرۆکایەتی دادوەرێکی پۆلی یەکەم یان راوێژکار وئەندامێتی دوو داد وەری پۆلی سێهەم، یان چوارەم، یان راوێژکارانی یاریدەدەر.

دوو: دەکرێت داد وەرانی پۆلی یەکەم یان دووهەم بۆ دادگای کارگێڕی ئینتیداب بکرێن، جگە لەوانەی بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی راوێژکاری هەرێم ئینتیداب کراون.

سێ: ئەو داوایانەی لەم یاسایەدا هاتوون بەپێی یاسای داد بینی شارستانی یەك لا دەکرێنەوەو بەئامادە بوونی ئەندامی داوکاری گشتی دەوێت.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة: القضاء الادراي.

اولا: تشكل في مركز كل محافظة محكمة ادراية برئاسة قاضي من الصنف الاول او مستشار وبعضوية قاضيين من الصنف الثالث او الرابع، او مستشارين مساعدين.

ثانيا: يجوز انتداب قضاة من الصنف الاول او الثاني الى المحكمة الادراية من غير المنتدبين لعضوية مجلس شورى الاقليم.

ثالثا: تنظر الدعاوى الواردة في هذا القانون وفق احكام قانون المرافعات المدنية ويكون بحضور عضو الادعاء العام.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە كە راپۆرتەكەمان ئامادە كرد بەحەقيقەت تەئييدی پڕۆژەكەی حكومەتمان كرد، بەڵام پاشان يەك، دوو كۆبوونەوەمان كرد، لەگەڵ جەنابی وەزيرو بەڕيز كاك محمد عمر و هەنديك لە دادوەرە بەڕێزەكان پێيان وابوو پێويست ناكات لەو قۆناغەدا وحەتا لە قۆناغەكانی درێژ خايەنيشدا لەهەر پارێزگايەك مەحكەمەی ئيداری هەبێت، بەڵكو مەحكەمەيەكی ئيداری هەبێت لەسەر ئاستی هەرێم بۆ ئەوەی بتوانێ لەبيدايەتا تەشكيلێكی ئيداری سەرپەرشتی ئيشەكانی خۆی بكات، تەماشای بەغداشمان كرد كە دەبينين لەسەر ئاستی عێراق يەك مەحكەمەی ئيداری هەيە، نەك لەسەر ئاستی هەر پارێزگايەك مەحكەمەيەكی ئيداری هەبێت، بۆ ئەوەی تەفڵيسی ئەو هەيكەلياتانە بكەين بەراستی وبتوانرێت ئيش و كارەكان بەشێوەيەكی رێكوپێك بڕوات، ئێمە لەگەڵ ئەوەداين كە بەنيسبەت فەقەرە يەك، يەك مەحكەمەی ئيداری هەبێت لەهەرێم، ئێستا سياغەكەمان ئامادە كردووە، ئەگەر ئيجازەمان پێ بدەيت سياغەكە دەخوێنينەوە، ئەگەر نا رەئی بەڕێزتانەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرموو كاك عونی بيخوێنەوە.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة:

اولا: تؤسس محكمة ادارية برئاسة قاضي من الصنف الاول وعضوية قاضيين من الصنف الثالث على الاقل ويجوز ضم مستشارين او مستشارين مساعدين الى هذه المحكمة عند الاقتضاء ويكون مقرها في اربيل عاصمة الاقليم.

ثانيا: يجوز انتداب قضاة من الصنف الاول او الثاني الى المحكمة الادراية من غير المنتدبين لعضوية مجلس شورى الاقليم.

ثالثا: تنظر الدعاوى الواردة في هذا القانون وفق احكام قانون المرافعات المدنية ويكون بحضور عضو الادعاء العام.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مامۆستا کاکە رەئیەکی دا, دەڵێ قەزیەی مستەشاریمان حەل نەکردووە, مەجلیسەکەشمان نەکردووە, ئەوەش نامەکان رەبتی بەوە هەیە, بۆ مەعلوماتتان ئێمە هەفتەی دادێ بودجەی هەرێم دێتە موناقەشە کردن, پاش ئەوەی لیژنەی دارایی راپۆرتەکەی پێشکەش بە پەرلەمان کردووە, پێویست دەکات لەگەڵیان کۆبوونەوە بکەین, سبەینێ, یان رۆژی یەك شەممە, رۆژی دووشەممە پاش ئەوەی کە ئەو پرۆژەیە تەواو بکەین لەگەڵ بەرنامەی کاری ئەمرۆمان کە ئیعلانمان کردووە, دانانی رۆژی 4/16 بە رۆژی ژینگە دەست پێ دەکەین, هەم موناقەشەی بودجە دەکەینەوە, هیچ پرۆژەیەکی تر موناقەشە ناکەین, بۆیە ئەو کۆبوونەوەیە پێشنیار دەکەم دوای بخەین بۆ رۆژی دووشەممە سەعات (10ر30) , چونکە رۆژی یەك شەممە پێویست دەکات ئەو فەقەرانە کە دامانابوون سبەینێ یەك شەممە کاك زانا و جەماعەت لەگەڵ کاك سردار و کاك کریم صیغەیەك دابنێن, مشورەك بکەن لەگەڵ جەنابی وەزیر و لیژنەی قانون, بۆ ئەوەی بە ئیتیفاق بێنە ناو هین و ئەوانە, ئێستا دەیخەمە دەنگدان, کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو کۆبوونەوەیە دوا بخەین دەستی بلند بکات؟ سوپاس, کێ لەگەڵ نییە؟ بە کۆی دەنگ دانیشتنەکەمان دوا دەخەین زۆر سوپاستان دەکەین, بەخێربێن سەرچاو....

فرست احمد عبدالله	**محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی)**	**عدنان رشاد مفتی**
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی	**جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**	**سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (5)

دوو شەممە رێكەوتی 2008/4/7

كاتژمێر (30ر10)ی سەر لە بەیانی رۆژی دوو شەممە رێكەوتی 2008/4/7 ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق بە سەرۆكایەتی بەڕێز عدنان رشاد مفتی سەرۆكی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سكرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژماره (5)ی خولی دووەم, ساڵی (2008) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمەكانی برگە (1)ی مادده (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژماره (1)ی هەمواركراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (5)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لەكات (30ر10)ی پێشنیوەڕۆی رۆژی دووشەممە رێكەوتی 2008/4/7, بەم شێوەیە بێت:

1-خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی یاسای ئەنجومەنی راوێژكاری باڵا, كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە.

2- خستنەڕوو گفتوگۆكردنی پرۆژەی بڕیاری دانانی رۆژی 4/16 ی هەموو ساڵێك بە رۆژی ژینگەی هەرێمی كوردستان, كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان, دانیشتنی ئەمڕۆ دەكەینەوە بە خوێندنەوەی بەرنامەی كار:

1- بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی یاسای ئەنجومەنی راوێژكاری باڵا كە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە.

2- خستنە ڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی بڕیاری دانانی رۆژی 4/16 ی هەموو ساڵێك بە رۆژی ژینگەی كوردستان، كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە.

سەرەتا بەخێر هاتنی بەرێزان: كاك فاروق وەزیری داد، بەرێز كاك سەعد وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان، بەرێز كاك محمد عومەر، زۆر بەخێر بێن سەرچاو، لەگەڵمان بەشدارن بۆ ئەم دانیشتنە، داوا لە لێژنەی یاسایی دەكەم، بێن لە شوێنی خۆیان دانیشن بۆ بەردەوام بوون لەسەر خاڵی یەكەم و دووەم.

خاڵی یەكەمی بەرنامەی كار : بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی یاسای ئەنجومەنی راوێژكاری باڵا، كە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە. داوا لە لێژنەی یاسایی

دەكەم كە لەو ماددەیە كە تەواومان كـرد بچـن بـۆ ماددەكـەی دواتـر، وا بـزانم یـانزە ماددەمـان تـەواو كـرد، ئەچین بۆ دوازدە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە موناقەشە كردنی جەلسەی رابردوو، گەیشتینە ماددەی یانزە، ماددەی دوازدە گفتوگۆی لەسـەر نەكرایـە، بـەڵام دوو مـاددە موعەلـەق ماوەتـەوە كـە یـەكێكیان مـاددە چـوارە و ئـەوەی تریـان مـاددە دووە، دیـارە بـە نیسبەت ماددە دوو گفتوگۆیەكی زۆری لەسەركرا، ئـاخیر ڕەئـی كـە لێـرە وەرگیرا ئـەوە بـوو كـە بەنیسـبەت موستەشارین پێویستە حەدی ئەدنا و ئەعلا رابگیرێت و حەدەكان دیـاری بكرێـت و، ئـەوە بـوو ئێمـە وەكـو لێژنـەی یاسـا لەگـەڵ ئـەو بەرێزانـەی كـە موقتەرەحـەكانیان تەقـدیم كردبـوو، لەگـەڵ جـەنابی وەزیـر و راوێـژكارەكانی، گفتوگۆمـان لەسـەر ئـەو ماددەیـە كـرد و گەیشـتینە ئـەو صـیغەیەی كـە ئێسـتا عـەرزی جەنابتانی دەكەین، ئەگـەر مـەجالم بـدەنێ مـاددەی دوو بەوشـێوەی كـە هـاتووە دەیخوێنمـەوە، دوا ڕەئـیش ڕەئی ئێوەی بەرێز و ئەندامانی پەرلەمانە،

المادة الثانية: یؤسس في الاقلیم مجلس یسمی مجلس شـوری اقلـیم كوردسـتان-العـراق، یـرتبط اداریـآ بـوزیر العدل و یتألف من رئیس و نائب للـرئیس و مستشـارین لا یقـل عـددهم عـن خمسـة، و لا یزیـد عـن ثلاثـة عشرة مستشارآ.

ئـەوەی جێـی ئامـاژە پێكردنـە، لێـرە موسـاعید موستەشاریشـمان لادا، بـە پێویسـتمان نـەزانێ لـە زمـنی تەشكیلاتەكە موساعید موستەشار هەبێ و تەنها ئیكتیفا بكرێ بە موستەشار و زۆر سوپاس.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم: لە هەرێمدا ئەنجومەنێك بەناوی ئەنجومەنی شورای هەرێمی كوردسـتان-عـیراق دادەمـەزرێ، لە لایەن كارگێڕیەوە پەیوەندی بە وەزیری دادەوە دەبێ، پێك دێت لە سـەرۆك و جێگـری سـەرۆك و چـەند راوێژكارێك كە ژمارەیان لە پێنج كەمتر نەبێ و لە سێزدە راوێژكار پتر نەبێ.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەمە لەبەر رۆشنایی موناقەشەی ئێوەی بەرێز بـوو لەسـەر مـاددەی دوو كـە داواتـان كـرد، لێژنـەی یاسـایی لەگەڵ جەنابی وەزیر دابنیشـن و صـیاغەی بكـەن، لەبـەر رۆشـنایی ئەكسـەریەتی ئەنـدامانی پەرلـەمان كـە ئەوەیان پێ باش بوو ئەو صیغەیە، ئەگەر كەس ئیعـتیرازی نیـە، قسـەی نیـە؟ كـاك د. ناصـح قسـەی هەیـە، فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەسەر ژمارە سیزدەکە تێبینیم هەیە، سێزدە زۆرە مەفرۆزە بە قەناعەتی من یازدە کافیە، چونکە کۆمەڵێك لەو ئەنجومەنانە هەن، نێودەوڵەتین، بۆ میسال دادگای دادی نێودەوڵەتی، کە کێشەکانی هەموو دونیا ئەچێتە پێشی لە پانزە ئەندام پێك دێت، ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتووەکان دیسانەوە لە پانزە ئەندام پێك دێت، لەبەر ئەوە من پێم وایە سێزدە زۆرە، بیکەنە یازدە کافیە، بیکەنە پێنج تا یانزە، ئەوەکەی تر من هەمووی لەگەڵیمە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ڕەنگە لەسەر موستەشارین، چونکە ئێمە ناومان نا مەجلیسی شورا، بڵێین و اعضاء لا یقل عددهم عن 7 و لا یزید عن 13 ، باشترە، چونکە وا ئینسان تێدەگات ئەوە خاریجی ئەو هەیئەتەن ئەو موستەشارینە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ هەردوو مولاحەزەکەت، داوا لە جەنابی وەزیر دەکەم ڕەئی خۆی دەربڕی لەسەر ژمارە سێزدە کە داوا دەکەن ببێتە یازدە، لە جیاتی موستەشار ئەندام بێت، دەکرێ وەکو مامناوەندی بڵێین موستەشار و ئەندام مەجلیس شورا، جەنابت فەرموو.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵلا ئێمە لەگەڵ ڕای لێژنەی قانونین کە ئەو صیاغەتەی کە دایانناوە، وەلەو بەنیسبەتە ئێمە یازدەش هیچ موشکیلەیەك نیە، بەڵام ئەوەی لێژنەی قانونی زۆر شتێکی چاکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان دەڵێ ناوی موستەشار نەبێ، ناوی ئەندامی مەجلیس شورا بێت، دەکرێ بڵێین (مستشار اعضاء مجلس الشوری)، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی موستەشارەکان ئەعزانە، ئەگەر بڵێین:(مستشارین اعضاء مجلس الشوری) زۆر ئیعتیادی دەبێ، ئێمە موستەشارەکەمان لەبەر هەندێ مەسائیلی خصوصیەت دانایە بەڕاستی کە لەقەبی موستەشاری هەبێ، خۆ عینوانێکی وەزیفیشمان دانایە بۆێ و لە سولەمی وەزیفیش لە ئاخیری ئیشارەتمان پێدایە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ ئەو مولاحەزەی د.ناصح، جەنابی وەزیر دەڵێ مانیعمان نیە، بەڵام تەئیدی موقتەرەحەکەی لێژنەی یاسایی دەکەم، کەسێکی تریش بەهەمان شێوە مولاحەزەی نەداوە بکرێتە یازدە و ئەوانە تا بەهەند

بنووسرێت، ئەوەی مولاحەزەکەی پەخشان خان، هەر چەندە عەینی شتە، بەڵام لەگەڵ لیژنەی یاسایی قسەمان کرد و (یتالف من رئیس و نائب للرئیس و اعضاء من المستشارین) ، وای لێدێتن ، کاك جەمال قسەت هەبوو، فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەللا منیش هەر تێبینیەکەم ئەوەبوو، چونکە لە ماددەی 15 باسی ئەندامان ئەکات ئەڵێ چی؟ ئەڵێ: (ثلاثة اخرون یختارهم رئیس المجلس من بین اعضاء المجلس)، یەعنی کەواتە (اعضاء المجلس)مان هەیە نەك موستەشار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەرموو کاك عثمان.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەنی ئیستیشاری، ئێمە تەئیدی د.ناصح دەکەین بۆ یازدە کە، بەڵام ئەگەر بکرێ نۆ باشترە لە یازدەکە، هەر چەندی کەم بکرێتەوە ئەگەر تەئید هەبێ باشترە، ئێمە گەورەترین موشکیلەمان ئەو ژمارە زۆرەیە کە لە کوردستاندا هەیە، کەمی بکەینەوە، من تەئیدی نۆ دەکەم، ئەگەر نۆش نەبوو تەئیدی یازدەکەی دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەترسێم هەردووکتان لەبەر ئەوەتان بی بڕواتان وابێ رەقەم 13 شوومە؟ کاك شێروان چ دەڵێین؟

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی ئێمە حەدی ئەعلامان دانایە، خۆ شەرت نیە هەر (13)ەکە بە یەك جار تەعین بێت، مومکینە لە بۆ مەرحەلەی یەکەم شەرت نیە ئەوە هەمووی پێکەوە تەعین بکەین، یەعنی بە پێی مەعلوماتی ئێمە وەزارەتی عەدل هەتا ئێستا یەك موستەشاری پێی پەیدا کرایە لەو مواصەفاتەی کە بیست ساڵ خزمەتی هەبێت و ئەوانە .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی یاسایی موتەفیقن ببێتە یازدە، دەیخەمە دەنگەوە، با بیخوێننەوە وەکو مولاحەزەکەی کە گۆڕانکاری کرایە، یەکەم: ببێتە یازدە، دووەمینیش: مەجلیسەکە دەبێتە ئەعزا لە جیاتی موستەشارین.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم: لە هەرێمدا ئەنجومەنێك بەناوی ئەنجومەنی شورای هەرێمی کوردستان-عیراق دادەمەزرێ، لە لایەن کارگێڕیەوە پەیوەندی بە وەزیری دادەوە دەبێ، پێك دێت لە سەرۆك و جێگری سەرۆك و چەند ئەندامێکی راوێژکار کە ژمارەیان لە پێنج کەمتر نەبێ و لە یازدە پتر نەبێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەیخەمە دەنگەوە، کاك شەوقی چیە نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مـن لەسـەر عەدەدەکـەی هـیچ موشـکیلەیەکم نیـە، بـەڵام بـە نیسـبەت ئـەو مەجلیسـە کـە رەبـت بێـت بـە وەزارەتی داد یان نا، ئەو ئیقتیراحە هەبوو و چـەند بـرادەرێکیش تەئکیـدیان لەسـەر کـرد، بـەر لـەوەی کـە ئەوەی بدەیە دەنگدان، پێم وایە ئەو مەوزوعەش یەکلابکەیەوە ئەوجا بیدەیە دەنگدان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە نوقتەی نیزامی نەبوو، دەبوایە داوا بکەی قسەی بکەی، داوای قسـەت نـەکرد، دوایـی تـۆ ئـاخر لـەحزە دێی و ئەوەی دەڵێ؟ نا ئەوە موناقەشەی زۆری لەسەر کرایە، کاك فرسەت قسەی هەیە لەسەر ئەوە.

بەڕێز فرسەت احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر تەماشای ئیختیصاصاتی ئەو مەجلیسە بکەین، تەبعەن بەدەر لە ئیختیصاصاتی مەحکەمـەی ئیـداری من ویجهەت نەزەرێکی تـرم هەیـە، ئیشـی حکومەتـە کـە خوێنـدنی پرۆژەکانـە و دروسـتکردنی پرۆژەکانـە، لازمە مەربووتی وەزارەتی عەدل بێت، نابێت بە جیاوازی ئیش بکات، مەوزوعی مەحکەمـەی ئیـداری ئـەوە مەوزوعەکی ترە، کە هاتینە سەری منیش رەئیەکی جیاوازم هەیە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز هیوا صابر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە راستیدا لەسەر ئەندامەکان هەڵەیەکی تیایە کـاتی خـۆی نـاوی ئـەم مەجلیسـە مەجلیسـێکی ئیستیشـاری بووە، ئێمە ناومان نایە مەجلیسی شورا، ئەندامانی ئـەم مەجلیسـە ئەنـدامی شـورا ئـەبن نـەك ئیستیشـاری، لەبەر ئەوە پێم باشە ئەندام وەکو عضو شورا بن لەم مەجلیسە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەر واشە و مەعنایەکەی وایە، مجلس شـوری یتـالف مـن رئـیس و نائـب رئـیس و اعضـاء مـن المستشـارین ، ئەوەی تۆ دەیڵێی بەڵزەبت ئەو صیغەیەی دەگرێتەوە، کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەعنی جگە لـەوەی کـە کـاك فرسـەت باسـی کـرد، حـەز دەکـەم لێـرە ئامـاژە بـە مـاددە 101 ی دەسـتووری هەمیشەیی عیراق بکەم، کە دەڵێ: یجوز بقانون انشاء مجلس دولة یختص بقـانون القضـاء الاداري و الافتـاء و

الصياغة و تمثيل الدولة و سائر الجهات العامة امام جهات القضاء، یەعنی ئەم مەجلیسە تەمسیلی دەوڵەت دەکات بەرامبەر قەزاء ناکرێ ئەوە عایدی مەجلیسی قەزاء بێت و تەمسیلی دەوڵەت بکات بەرامبەر بە قەزاء یەعنی تەناقوز هەیە، ئەگەر بێت و عایدی مەجلیس قەزاء بێت، یەعنی لێرە تەناقوز دەکات لەگەڵ دەستووری هەمیشەیی عیراق و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگەوە وەکو خوێندرایەوە، کێ لەگەڵیدایە دەستی بڵند بکات تکایە؟ فەرموون، کێ لەگەڵدا نیە؟ بەئەکسەریەت وەرگیرا، بۆ ماددەی چوارەم کە تەئجیل کرابوو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة: يتكون المجلس من:

1-الهيئة العامة: وتتكون من الرئيس و نائبه و المستشارين، و تعقد جلساتها برئاسة الرئيس و عند غيابه برئاسة نائبه، و يتم النصاب القانوني بحضور ثلاثة ارباع اعضائها.

2-هيئة الرئاسة: تتالف من الرئيس و نائبه و اقدم المستشارين.

3-هيئة انضباط موظفي الاقليم: تتالف من الرئيس و عضوية اثنين من المستشارين، تسميهما هيئة الرئاسة و عند غياب الرئيس يتولى نائبه الرئاسة.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم: ئەنجومەن لەمانە پێك دێت:

1-دەستەی گشتی: لە سەرۆك و جێگرەکەی و راوێژکاران پێکدێت، دانشتنەکانی بە سەرۆکایەتی سەرۆك ئەنجام دەدرێت و لەکاتی ئامادە نەبوونیدا بە سەرۆکایەتی جێگرەکەی و ئامادەبوونی سێ لەسەر چواری ئەندامانی لەلایەن یاساییەوە پێك دێت.

2-دەستەی سەرۆکایەتی: لەسەرۆك و جێگرەکەی و کۆنترین راوێژکاری، پێك دێت.

3- دەستەی رێککاری هەرێم: پێك دێت لەسەرۆك و ئەندامێتی دوو لە راوێژکاران، کە دەستەی سەرۆکایەتی دەستنیشانیان دەکات، دادوەرێك لە پۆلینی دووەم کەمتر نەبێت کە ئەنجومەنی دادوەری دەستنیشانیان دەکات و، بەسەرۆکایەتی سەرۆك دانیشتنەکانی ئەنجام دەدات و، ئەگەر نەکرا بە سەرۆکایەتی جێگرەکەی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەمەش لەبەر رۆشنایی موناقەشاتی ئێوە بوو، د. رۆژان فەرموو.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم مادده باس لە پێكهاتەی ئەنجومەن دەكات، بەڵام ئاماژەی بە مەحكەمەی ئیداری نەكردیە، لە جەلسەی پێشوو سەرۆك و ئەندامانی لێژنەی یاسایی باسیان كرد كە ئەو مەحكەمەیە بەشێكە لەو ئەنجومەنە، بەڵام لێرە باس نەكرایە، هەروەها هەیئەی عامە كە بەرزترین و باڵاترین دەستەیە لەو ئەنجومەنـە، هـیچ ئامـاژە بە دەسەڵاتەكەی نەكرایە، تەنها لە مادده بیست نەبێ زۆر بە خێرایی و زۆر بە كورتی بـاس لـە دەسـەڵاتی ئەو هەیئە گرنگە دەكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك كەریم.

بەڕێز كريم بحري عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من تەئیدی بۆچوونەكەی د.رۆژان دەكەم بەراستی لەو مەسەلەیەدا تێكەڵیەك هەیـە، بەنیسـبەت هەیئـەی ئینزیباتی دەولە، من وای دەبینم هەیئەی ئینزیباتی دەولـە لەگـەڵ مەحكەمـەی ئیـداری، كارەكانیـان وەكـو یەكە و لە یەك نزیكە، پێم وایە ئەوە ئەو یاسایە زیاتر ئەو دەزگایە تەعقید دەكات، بۆیە من پێشنیاریشـم كرد لە هەیئەی یاساییدا، هەیئەی ئینزیباتی دەولـە لەگـەڵ مەحكەمـەی ئیـداری بكرێتـە یـەك، بـۆ ئـەوەی ئێمە بتوانین ئەم مەسەلەیە بكەین، پێم باشە ماوەیەكمان بدرێتی بۆ ئەوەی ئێمـە بتـوانین جـارێكی دیكـە پێدا بچینەوە بۆ ئەوەی ئەو دوو هەیئەتە، هەیئەی ئینزیباتی دەولە و مەحكەمـەی ئیـداری بكەینـە یـەك، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدري:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

هەیئەی عامە یەك لە دەزگا دەسەڵاتەكانە لە زمنی مەجلیسی شورا و، تورقی تەعن لە مەحكەمەی ئیداری یەكێكە لەو ئیختیصاصاتانە دەگەرێتەوە بۆ هەیئەی عامە، ئەوە یەك، دوو: بەنیسبەت مەحكەمەی ئیداری و بـە نیسبەت هەیئـەی ئینزیبـات، هەریـەك ئـیش و كارێكیـان هەیـە، ئـیش و كـاری مەحكەمـەی ئیـداری ئەوەیە: كە تـەعن لـە قـەراراتی مەحكەمـەی ئیـداری دەگرێت، هـەر هاووڵاتیـەك حـەقی ئـەوەی هەیـە كـە ئیعـتیراز لەسـەر قـەراری ئـەو مەحكەمـە ئیداریـە بگرێـت، بـەڵام بـە نیسـبەت هەیئـەی ئینزیبـات تایبەتمەندیەكی خۆی هەیە، ئەو قەرارە ئیداریانەیـە كـە بەرامبـەر بـە مـوەزەفین دەردەچێت بـە گوێرەی قانونی خدمەی موەزەفین، بۆیە جیاوازیەكە ئەوەندەیە و ئیلا مەحكەمـەی ئیـداری و هەیئـەی ئینزیبـاتی دەولە هەردووكیان لە روانگەی ئـیش وكاریانـەوە، تەقریبـەن ئـیش و كارەكانیـان نزیكـە لـە یـەكتری، بـەڵام ئینزیبات تەماشای شوئونی موەزەفین دەكات و، بەینەما مەحكەمەی ئیداری شوئونی هاووڵاتی بە شكلەكی گشتی تەماشا دەكات و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شەرحەکە وا بزانم وازیحە، جەنابی وەزیر هیچ قسەت هەیە؟.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر، زۆر سوپاس، من تەئیدی ویجهەت نەزەری کاک شێروان دەکەم، تەبیعی مەجلیس ئینزیبات ئیشەکانی جیاوازە لەگەڵ ئەو مەحکەمە ئیداریە.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەیئەی ئینزیباتی دەولە و مەحکەمەی ئیداری، هەردووکی قەزای ئیداریە، مادەم قەزای ئیداریە هەدووکی بۆ نەبێتە مەحکەمەی ئیداری؟ هەدوو ئیشەکان دەکاتن، هەم ئەوەی پەیوەستە بە موەزەفینی دەولە و هەم ئەوەی پەیوەستە بە هاووڵاتیان کە قەرارێکی ئیداری دەردەچێتن، پێم وایە ئەوە زیاتر ئاڵۆز دەکاتن ئەو جیهازە زیاتر لەوە، پێمان باشە موبەسەت بێت ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو دەزگایە حاڵی حازر لە ساڵی 1992 هەتا ئێستا لە هەرێمی کوردستان نەبووە، ئەوە بۆ یەکەم جارە لە هەرێمی کوردستان ئەو دەزگایە دادەمەزرێ، ئەوە نوقتەی یەکەم، نوقتەی دوو:لە هەندێك وڵاتان تەماشامان کرد بە حەقیقەت ئەصڵەن ناوی ئەو هەیئەتە لێندرایە المحکمة التادیبیة ، یەعنی مەحکەمەیەکی تایبەتە تەنها تەماشای مەسائیلی ئینزیباتی دەکاتن، بۆیە ئێمە لە زیمنی مەحکەمەی ئیداری دامانناو، بەڵام ئیش و کارەکانمان جیا کردەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موقتەرەحی لێژنەی قانونی کە پەسند کراوە لە لایەن وەزیرەوە دەیخەمە دەنگەوە، چونکە ئەوە بەس مولاحەزە بوو، کێ لەگەڵ موقتەرەحی لێژنەی قانونیە بۆ ماددەی چوار تکایە دەستی بڵندکا؟ فەرموون، کێ لەگەڵدا نیە؟، چوار دەنگ لەگەڵیدا نیە، بەئەکسەریەت وەرگیرا، بۆ ماددەی دوازدە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانیة عشرة:

1-تشکل محکمة اداریة برئاسة قاض من الصنف الاول و عضویة قاضیین من الصنف الثالث علی الاقل و یجوز ضم مستشارین الیها عند الاقتضاء و یکون مقرها في اربیل عاصمة الاقلیم.

2-يجوز انتداب قضاة من الصنف الاول او الثاني الى المحكمة الادارية من غير المنتدبين لعضوية مجلس شورى الاقليم.

3-تنظر الدعاوى الواردة في هذا القانون وفق احكام قانون المرافعات المدنية و يكون بحضور عضو الادعاء العام.

بەڕێز كەریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی دوازدەم:

1-دادگایەكی كارگێڕی دادەمەزرێت بە سەرۆكایەتی دادوەرێكی پۆلینی یەكەم و ئەندامێتی دوو دادوەر كە لە پۆلینی سێیەم كەمتر نەبن، دەكرێ لەكاتی پێویست چەند راوێژكارێك بخرێنە ناویان و بارەگای لە هەولێری پایتەخت دەبێ.

2-دەكرێ دادوەرانی پۆلی یەكەم یان دووەم بۆ دادگای كارگێری ئینتیداب بكرێن، جگە ئەوانەی بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی راوێژكاری هەرێم ئینتیداب كراون.

3-ئەو داوایانەی لەم یاسایەدا هاتوون بە پێی یاسای دادبینی شارستانی یەكلادەكرێنەوە و بە ئامادەبوونی ئەندامی داواكاری گشتی دەبێ.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەكەین، بەڵام دوو مولاحەزەمان هەبوو: مولاحەزەی یەكەمان ئەوەبوو ئێمە وامان بە پێویست نەزانی كە لەهەر موحافەزەیەك مەحكەمەیەكی ئیداری هەبێ، بەڵكو مەحكەمەیەكی ئیداری هەبێت بۆ سەرتاسەری هەرێم و لە هەولێریش بێت مەقەرەكەی. دوو: بە نیسبەت موساعید موستەشارین پێشتر ئەم مەنصەبەمان هەڵگرت بەراستی، ئێستا لێرە دیسان هەڵمان گرتووتەوە، ئێمە پێمان باشە تەنها و تەنها قازی ریئاسەتی ئەم مەحكەمانە بكات، نەك غەیری قازی بێت یاخود موستەشارەك بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كێ دەیەوێ قسە بكات؟ دەستی بڵندكا تكایە، فەرموو كاك فرسەت.

بەڕێز فرسەت احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پێش ماوەیەكی زۆر كورت ئێمە قانونی سوڵتەی قەزائیمان دەركرد بە شیكلەكی قەتعی مەحكەمەكان جیاوازمان كرد لە سوڵتەی تەنفیزی و لە وەزارەتی عەدل، مەعەلعلم لە زۆر دەوڵەتی دیموقراطی مەحاكم مەربووتن ئیداریەن لەگەڵ وەزارەتی عەدل، ئەوە ئیتالیا یەك لەوانە، دوور نیە جنوب ئەفریقیا وا بێت، نموونەیەكی تر: مەسەلەن لە جنوب ئەفریقیا و دەولەتەكانی تر نوێنەری ئەنجومەنی نیقابەی پارێزەران مومەسیلن لە مەجلس القضاء، مەعەلعیلم فیكرەكە لێرە مەرفوز بوو، دادوەرەكانی ئێمە تەقەبوولیان نەكرد، قەصدم شەرت نیە تەجروبەیەك لە دەوڵەتێكی تر بێت من بێم ئیستینساخی بكەم و سەداسەد بێنم لێرە تەتبیقی بكەم، حەتا ئەگەر دەوڵەتێكی دیموكراسی بێت، بەس ئێمە فەلسەفەیەكمان هەبوو، مەبدەئەكەمان ئەوە بوو فەصڵی مەحاكم بكەین لە سوڵتەی قەزائی بە شكلێكی تەواو، باشە ئێمە لێرە هاتووین مەحكەمەیەكی ئیداریمان ئیستیحداس كرد، حاكمەكانمان بردنە ژێر سێبەری وەزارەتی عەدل، باشە بۆ وا بكەین؟ بۆ ئێمە مەحكەمەكەی نەبەینە ژێر سێبەری سوڵتەی قەزائی؟ كامە زەمان بۆ مافەكانی هاووڵاتیان و خەڵكی تر باشترە، جارێكی تر بێین مەحكەمەی ئیداری دەمجی بكەین لەگەڵ سوڵتەی تەنفیزی یان موحافەزە لەسەر مەبدەئی خۆمان بكەین؟ و سوڵتەی قەزائی بە شكلێكی تەواو جیاواز بێت لە سوڵتەی تەنفیزی؟ دوو تەركیبەكەی موخالیفی مەبدەئی ئستیقلالی قەزائە، چونكە لێرە وامان لێنەكردیە ئەندامەكان بەس حاكم بن، وامان لێكردیە ئیمكان هەیە موەزەڤ وەزارەتی عەدل ببێتە ئەندام لە مەحكەمەی ئیداری ئەویش موستەشارینە، چونكە موستەشار راستە دوور نیە شەرت و شرووتی حاكمەكان تێدا متەوفر بێت، بەس موەزەفە لە وەزارەتی عەدل، بەرەئی من ئێمە مەحكەمەی ئیداری جیاوازی بكەین لە مەجلس شورا، مەحكەمەی ئیداری نیزاعاتی قەزائی لە نێوان هاووڵاتیان دوور نیە موەزەفیش بن لەگەڵ حكومەت، با وای لێنەكەین حكومەت ببێتە خەصم و ببێتە حەكەم، هەم بە خۆی حاكم بێت و هەم بە خۆی تەرەف بێت لە دەعوا ، مەجلس شورا وای لێبكەین وەك مەجلیس ئینزیباتی عامی جاران، وەختی نیزامی مەلەكی تاكو ئێستا موختەص بێت بە قەزایای ئینزیباتی و تەئدیبی، هەندەك پێی ئەڵێین مەجلیس ئینزیباتی عام و هەندەك پێی ئەڵێن وەكو كاك شێروان باسی كرد پێی ئەڵێن المحكمە التادیبیە، موختەصە بە قەزایای تەئدیبی، موەزەفێك تووشی عقوبەیەك ئەبێت، ئینزارێك یان تەوبیخێك، عەزلەك ، فەصلەك تووشی ئەبێت ئەو وەختێ حەقی هەیە ئیعتیرازی بكات لە مەحكەمەی، لە مەجلس شورا كە هەیئەتێكی ئینزیباتیە، قەزایای تر و مەشاكیلی تر مەفروزە من لەگەڵ ئەوەمە لە مەحكەمەی ئیداری بێت و، من لەگەڵ ئەوەمە مەحكەمەی ئیداری بەس لە هەولێر هەبێت، تاكو مەبادیئ و قەرارات موەحەد بێت لەسەر صەعیدی كوردستان، بەس من لەگەڵ ئەوە نیم ببینە پارچەیەك لە جیهازێكی تەنفیزی ئەویش مەجلیس شورایە، ئەوە نوقتەیەك، نوقتەی دووەم: ئێمە دوو ساڵە خەریكی پرۆژەی دەستوورین، ئەگەر بێین تەماشای پرۆژەی دەستوور بكەین لە مادده 141 ئیختیصاصی مەجلیس شورا حەصر كرایە، راستە دەستوورەكە دوور نیە یەك بەمن بڵێتن دەرنەچوویە، دەرنەچوویە بەس پرۆژەیەكی موهیمە ئەوە دوو ساڵە لەسەری ئیش دەكەین، زۆر جیهات و مونەزەمات و خەڵكێكی شارەزا رەئی خۆیان پێدایە، ئیختیصاصی مەجلیسی شورا مەحصوورە بە قەزایای ئینزیباتی و

تەئدیبی و دروست كردنی پرۆژەكانی قانوونەكان، بە رەئی مـن باشـترە بـۆ ئێمـە یـەك : موحافـەزە لەسـەر ئەو مەبدەئـە بكـەین ئـەوەی لـەناو پـرۆژەی دەسـتووری ئێمـەدا هـاتووە، دوو: موحافـەزە لەسـەر مەبـدەئی ئیستیقلالی قەزاء بكـەین و مـەحاكمی ئیداری جیاواز بكەین لە سوڵتەی تـەنفیزی مـادەم ئیبتیدائـەن ئێمـە ئەم مەبدەئەمان بەكار هێنا و تەشەبووسمان پێكـرد، سـێ: مەحكەمـەی ئیـداری ئەگـەر هـاتوو جیـاواز بـوو كەسێكی تر لە غەیری قازیەكان ئەندام نەبن تێدا، موەزەفی وەزارەتی عەدل نەبنـە ئەنـدام لـە مەحكەمـەی ئیداری و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك عومەر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەجەلسەی پێشوودا هەر باسم لەسەر ئەوە كردەوە كە ئەوەی ئێستا جەنابی كاك فرسەت باسـی لەسـەر كرد، ئێمە هەوڵمان دا فەصڵی سوڵتات بكەین، جیهازی قەزا بچێتە ژێـر دەسـەڵاتی مەحكەمـەی تـەنفیزەوە وەكو ئەوەی كە جارێ پێشوو باسی لەسەر كرا، ئەو پرۆسەیەكی مەدەنیە و فەصڵی سـوڵتاتی تێـدا ئـەكرێ، من لێرە تیكراری قسەكانی خۆم ئەكەمەوە، قەزای ئیداری لێرە جێی نابێتەوە لەو قانونەدا، هەر پێویستە قەزای ئیداری بچێتەوە ژێر دەسەڵاتی ئەو سوڵتە قەزائیەی كە هەیە، ئەمـە لەلایـەك، لەلایـەكی تـر ئەگـەر ئێمە باسی بكەین هـەر لـەم قانونـە لـەناو خـۆی هەنـدێك جار باسـی ئیختیصاصـاتی مەحكەمـەی تـەمییز كردیە كە دەسەڵاتی هەیە لەم قانوونە، باسی لەوە كردووە رەئیسی مەحكەمەی تەمییز بـۆی هەیـە ئەگـەر هاتو خیلافێك هات وەكو لە ماددەی 16 پێشتر باسی لەسەر كراوە بۆی هەیە سێ عضو لەلایەن مەحكەمەی تەمییزەوە دابندرێ، باس لەسەر تەعن كراوە، ماددەی 18 باس لە تەعنی قەراراتی ئەم هەیئەیەی كـردووە ئەڵێ، ئەبێ تەمییز بكرێ، كە وتی تەمییز بكرێت، یەعنی ئەبێتە ئیختیصاصـاتی مەحكەمـەی تـەمییز بـە هەموو مەحكەمەكانی دیكەی، لە ماددەی 18 باسی لێكردووە ئەڵێ ئەگەر هاتوو داوای تەعویزی كرد، بـۆی هەیـە موراجەعـەی مـەحاكمی عـادی بكـات، ئەمـە ئایـا خـەڵتێك نیـە لـە بـەینی مەحكەمـەی ئیـداری و تێكەڵكردنی ئەو دەسەڵاتەی كە هەیە، من پێم وایە ئەو قەزا ئیداریەی كـە هەیـە لێـرە جێگـای نابێتـەوە، تەئیدی ئەو رەئیەی كاك فرسەت دەكەم كە شتێك دروست بكرێت و پێی بوترێت (مجلس انظبـاط مـوظفي الدولة) بـا ئـەو مەجلسـە ئینزباتیـە بچێتە ئـەم مەجلسـی شـورایەو رەئـی خـۆی لەسـەر بـدات، نـەك ئێمـە مەحكەمەیەكی دیكە دروست بكـەین، جیهـەتێكی دروست بكـەین دەسـەڵاتی بەسـەر مەحكەمەیـەكی تـردا هەبێت، ئەگەر ئێمە بێتو ئەم مەحكەمە ئیداریە دروست بكەین بما مەعنی بۆ جیهاتەكانی دیكە هەیە، بـۆ جیهازەكانی دیكـەی دەوڵـەت هەیـە مـەحاكمی تایبـەتی دەوڵـەت دروسـت بكـەین، كـە ئەمـەش بـە گوێرەی، دەستور مەمنوعە، كەواتە هەر مەحكەمەیەك نـاوی قـەزاو قـەزاوەت بـوو و قـازی دەوری تێـدا بینـی، ئـەوە دەچێتە ژێر دەسەڵاتی سوڵتەی مەجلسی قەزائیەوە، دەچێتە ژێر دەسـەڵاتی مەحكەمـەی تـەمیزەوە، ئەمـە

لە لایەك كە ئەوە رەئی خۆمەو پێشم وایە باشە، چونكە ئەگەر بگەڕێینەوە سەر ماددەی 16 باس لە مونازەعاتی عقودی ئیلتیزام دەكات، ئێمە تەفسیری عقودی ئیلتیزام بكەین یەعنی چی؟ عقودی ئیلتیزام، یەعنی عقودی مەلزەمی دوو تەرەف یان جانیبەین، ئەی ئیشی مەحكەمەكانی تر چی دەبێت لەمەو دوا؟، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مـن پشتیوانی بۆچوونەكەی كاك فرسەت دەكەم، چونكە بە حەقیقەت هەرچەند سەیر دەكەم ئەم مەحكەمەیە جێگای نابێتەوە لێرەو، ئاشكرابێت جیای بكەینەوە لە سوڵتەی قەزائی، من نموونەی ئەمریكاتان بۆ دەهێنم، تەبیعی تەنها دوو مەحكەمە هەیە، مەحكەمەی فیدراڵی، هەموو ستەیتێك خۆیان مەحكەمەیەكی قەزائیان هەیە كە لە ستەیتەكان دا هەیە، ئەو قەزایانەی فیدراڵی، محاكمی فیدراڵی عادەتەن ئەو قەزایانە سەیر دەكات كە عیلاقەی بە مافەوە هەبێت، مافی مرۆڤ، باقی قەزایەی تر لە مەحاكمی ئیعتیادیدا جێ بە جێ دەكرێت، تەئكید لەسەر ئەوە دەكەمەوە كە مەسەلەن لە ئەمریكا 3 مەحكەمە هەیە، مەحكەمەی كە قەزایە كرمناڵ دەكات، مەحكەمەیەكیش كە قەزایەی سیڤیڵ هی مەدەنی دەكات، مەحكەمەیەكیش فامیلیلۆ، ئێمە دەتوانین ئەو مەحكەمەیەی كە دام و دەزگای بۆ دروست دەكەین ببیەستینەوە بە قەزاوە، چونكە مومكین نیە ئێمە دەسەڵاتی قەزامان دروست كردووەو جارێكی دیكە مەحكەمە لە شوێنێكی تر دروست دەكەین، چونكە ئەمە لەگەڵ واقع و عەدالەتیش دا ناگونجێت، خاڵێكی تر هەرچەندە سیستەمی ئەوێ بە حەقیقەت فەرقی هەیە لەگەڵ ئێرە لەرێ وەزیری عەدل، مدیری عام ئەو دەورە دەبینێت كە مودەعی عامی گشتیە، واتە مودەعی عام وەزیری عەدلە، لێرە وەزارەتی عەدل بە پێی ئیتیفاقەو ڕۆژێك پارتیەو رۆژێكی تر یەكێتیەو، لەبەر ئەوە ئەو سیستەمەی بەسەردا تەتبیق نابێت، من تەئكید لەسەر ئەوە دەكەمەوە پشتیوانی كاك فرسەت و كاك عمر دەكەم كە ئەم مەحكەمەیە دەبێت پەیوەندی و بەستراوە بێت بە سوڵتەی قەزائیەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان رائەوەستیت دوو كەسی تر ماوە، كاك عادل فەرمووو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی کاك فرسەت باسی ئیستقلالی قەزای کرد، ئێمە ئەگەر لەسەر ئەو مەبدەئە بین کە فەصلی سوڵتات هەبێت، ئەبێ قەزا موستەقیل بێت، وەکو سوڵتەیەکی جیاواز ئەم پرۆژە یاسایەی کە لێرە باسی لێوە ئەکەین ئالێرەوە خیلافەکە دەست پێ ئەکات، کەباسی قەزائی ئیداری ئەکات، ئەصڵەن ئەگەر تەماشای ناوەکەی بکەین کە مجلس شورا تەشکیلی ئەم جۆرە مەحکەمەیەی تێدایە، زۆر ناکۆك ئەبێت تەنانەت لەدەستوریشدا لە ماددەی (101) دا ئەڵێت بۆت هەیە مەجلسی دەولە دروست بکەیت، ئەگەر بەم شێوەیە بمێنێتەوە ئەبێت ئەو ناوەش بگۆڕین بەناوی مەجلسی دەولەوە بیهێڵینەوە، بەڕاستی ئەوە موخالەفەیەکی دەستوریە بەسەرمانا چوو، بۆیە باسمان نەکرد لێرەدا هات مەوزوعەکە، چونکە دوو ئیشی پێشوو تەقنین، مشاوەرەیە ئەمە موشکیلەمان نیە، بەڵام لێرەدا کە هاتەوەو قەزای ئیداری خرایە ناو ئەم پرۆژەی یاسایەوە لێرەدا پێویستە ناوی یاساکە بگۆڕدرێت، وەکو مولاحەزەیەك قەزای موزدەوەج هەیە لەهەموو دونیا، قەزای عادی هەیە، ئیعتیادیە قەزایەك هەیە قەزای ئیداریە لە فەرەنسا هەیە، لە مصر هەیە واردە، بەڵام ئێمە چۆن تەنیزیمی ئەکەین، ئیختیصاصەکانی چیە؟ کاك عومەر ئاماژەی بەسێ، چوار ئیختلات دا لەنێوان قەزای مەدەنی وقەزای ئیداری، ئیرتیباتی ئەم قەزایە لەڕووی ئیدارییەوە بەوەزیری عەدلەوە، ئەوە ئیستقرار لەدەست دانی ئەم قەزایەیە بەڕاستی، لە ماوەش کەباسی ماوە ئەکات، لەدوای تێپەڕ بوونی (60)رۆژ لەسەر مودەی تەزەلوم، بۆی هەیە بچێتەوە بۆ مەحاکمی مەدەنی، دیسانەوە ولایەتی خۆی لەدەست ئەدات لێرەدا، ئەم جۆرە قەزایە، ئەم جۆرە قەزایە حەزەکەم جۆرە روونکردنەوەیەك هەبێت لەو مەوزوعە، ئێمە واتێنەگەیەندرێت کەمەسەلەکە بۆ ئەوەیە، ئێمە فلان وەزیرو فلان گەندەڵە، ئەمە تەنها بۆ ئەوەیە موراعاتی ئەوامری ئیداری بکەین کەلە سوڵتەوە دەرئەچێت، خەڵك بۆی هەبێت لەم دادگایەدا سکاڵای خۆی بکات، بۆیە بەڕاستی پێویستە ئەو ناوو ناوەڕۆکە گونجاو بێت، ئەگەر بەو شێوەیە مایەوە پێویستە ناوەکە بگۆڕین، ئەگەر هاتینە سەر ئەوەی کەمن لە موناقەشەی قانونی سوڵتەی قەزائی کە ئاماژەم پێکرد لەماددەی نۆ پێویستە تەصنیفەکانی قەزا، قەزای ئیداری هەبێت کاتی خۆی کەگوێم لێنەگیرا ئەبێ بچینەوە بۆ ئەوێ وتەعدیلی لێ بکەینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ریقابە لەسەر ئەعمالی ئیدارەو مەشروعیەتی قەرارات، ئەمە شتێکی زۆر زۆر گرنگەو زۆر موهیمە لە دونیا، ئێستا دوو نیزام هەیە، دوو ئسلوب هەنە، بۆ ئەم مەوزوعە، ئسلوبێك پێی ئەڵێن نیزامی ئەنگلۆ سەکسۆنی کە ئینگلتەراو بەریتانیاو هەندێ دەوڵەتی تر لەسەرین، نیزامی قەزائی موەحەد، یەك قەزایە ئیختیصاصێکە هەموو مونازەعات دەبینێت، بەبێ سەیرکردنی خصومەکە کە کێ بێت، یەعنی قەزای موەحەد لەسەر دوو روکن وەستاوە یەك، وحدة القضاء دوو، وحدة القواعد القانونیة، ئەمە نیزامی ئەمریکی وبریتانی لەسەر ئەوەنە، نیزامی فەرەنسی قەزائی مزدەوەجە ئەمە مصر وئەم دوەلی عەرەبی

وئەم مەنتەقە هەمووی تەقریبەن لەسەر ئەوەن، واتە عەمەلیان لەسەر قەزائی مزدەوەجە، لەهەموویان مەحاكمی ئیداری تابعی مەجلسی دەولەیە، یان شورایە، یان پێی ئەڵێن غورفە، یەعنی لەهەموو دەساتیر سەیرمان كرد، یەعنی ئەم مەوزوعە مەحاكمی ئیداری، قەزائی ئیداری تابعە بەو مەجلسە، لێرە تەبعەن هەردووكیان مەزایەی خۆیان هەیە، نیزامی مزدەوەج ونیزامی موەحەد هەردووكیشیان ئینتیقاداتیان لەسەر هەیەو هەردووكیشیان مومەیزاتی خۆشیان هەیە، لێرە ئێمە لازمە ئەومادەیە ئیقرار بكەین كە لەگەڵ كامە قەزائی, قەزای موەحەدین كە یەك قەزائە و موستەقیرە, یان قەزای موزدەوەجین, كە قەزای عادی هەیە و موستەقیلە و قەزایەكی موتەخەصیص هەیە, من وائەبینم ئەمە زیاتر لە صاڵحی هاووڵاتیە, زیاتر لە صاڵحی مەشروعیەتە و مەحاكمی ئیداری قەزایەكی موتەخەصیصە تابع بەو مەجلیسەیە و ئەهدافی هەموو لایەك چ مەشروعیەتی قەراراتی ئیداری, هی مواطن وهی موظف زیاتر لێرە تەحقیق دەبێت, زۆر سوپاس.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ برادەرانی لیژنەی یاسا زۆر ئەو مەوزوعەمان بەدەقیقی دیراسە كردووە, و گەڕاینەوە چەندین مەصادریش,لەبەر ئەوەی تەوزیحی هەندێ مەسائیل بكەم, دەمەوێ ئەوە روون بكەمەوە و تەئكیدیشی لەسەر بكەم, ئیختیصاصاتی مەحاكیمی ئیداری و قەزایای ئیداری غەیری ئیختیصاصاتی مەحاكیمی مەدەنیە, ئەوە موتەفیقون عەلیهی, هیچ خیلافێكی لەسەر نییە, ئەوە یەك دوو, لە دەستووری كام وڵاتێك هاتووە دەڵێ (القضاء مستقل لا سلطان علیە) واتە ئیستیقلالیەتی قەزا بەوەی نییە كە مەحكەمەكی ئیداری تابعی بێت یان تابعی نەبێت, ئەمە نوقتەی دوو, هی سێ, مادده سەدو یەك لە پرۆژەی دەستووری عێراق كە ئیقرار كراو دەنگی بۆ درا, دەڵێ (یجوز لقانون انشاء مجلس دولة یختص بوظائف القضاءالاداري و الافتاء والصیاغة و تمثیل الدولة وسائر الهیئات العامة امام جهات القضاء) واتە مەبدەئی موخالیف لێرە ئیقرار بكەین دژی دەستووری عێراقییە, ئەوە نوقتەی دوو, نوقتەی سێ, پرۆژەی دەستووری هەرێمی كوردستان هەتا ئێستا پرۆژەیە,ئیزافەی مەحكەمەی ئیداری باوەڕ ناكەم هیچ موشكیلەیەك دروست بكات,ئەوەش لەلایەك, لەلایەكی ترەوە تەماشای دەستووری زیاتر لە بیست وڵاتی عەرەبیمان كرد, نەماندیت تەشكیلەیەكی مەحكەمەی لە زمنی تەشكیلاتی سوڵتەی قەزائی, ئەوە مصر لەبەردەممانە كە ناوی مەجلیس دەولەیە سەر بە وەزارەتی عەدلە و بەدەیان دەستووری تریش, هی فەرەنسا باسیان كرد مەسەلەی فەرەنسا دەڵێ هەیئەتێكی موستەقیل بێت, ناشكرێ ئێمە بەراستی هەر جارەی لێرە موناقەشەی دەكەین و بێین تەماشای دەستووری دەوروبەرمان بكەین بزانین كووە, لە تەجاریبی وان ئیستیفادە بكەین, بۆیە ئەوە بە قەناعەتی من دژی دەستووری عێراقییە كە دەنگمان بۆداوە, هیچ مانعێكیش نییە ئیزافەی بكەین لە پرۆژەی دەستوور و ئەگەر هاتوو ئەو پرۆژەیە بەو شكلەی كە هەیە رۆیشت, مانای وایە نەك ماددەیەك دەبێت دەستكاری بكرێت, دەبێت نۆ ماددە دەستكاری بكرێت, واتە پرۆژەكە بنێردرێتەوە بۆ حكومەت دووبارە دایبڕێژێتەوە، ئینجا دەست بە موناقەشە بكرێت, ئەوە كورتەی رەئییەكانی لیژنەی

قانونیه كه عەرزی ئێوەم كرد, دوا رەئیش ئەوە حكومـەت لێرەیـە و بـەڕێزان ئەنـدامانی پەرلـەمان رەئیـی لەسەر بدەن, سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر رەئیەكت هەیە؟فەرموو.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/(وەزیری داد):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تـەبیعی جیـاوازی هەیـە لـە مابـەینی ئـیش وكارەكـانی قـەزای عـادی لەگـەڵ قـەزای ئیـداری, یـانی ئـەوە نوقتەیەكی زۆر موهیمە، پێم خۆشە برادەران فەرق بكەن لە مابەینی قەزای عادی و قـەزای ئیـداری، یـانی ئیشەكانیان زۆر جیاوازە, پێم وایە كاك شێروان زۆر بەباشی هەموو شتەكانی تەوزیح كـرد, ئەمـە یـەك لـە شتە هەرە موهیمەكانە، فعلەن موخالیفی دەستووری عێراقیە, هەتا پرۆژەی دەستووری كوردستانیش نـابێ موخالیفی دەستووری عێراقی بێت, ئەوە یەكیان، دووەمین، ئەندامانی ئەو دادگایە لـە دادوەران پێـك دێـت, دەتوانین ئێمە وابكەین مەسەلەن موستەشارو شتی وای تێدا نەبێت، ئەوە هیچ موشكیلە نییە, من تەئییدی وجهەی نەزەری لیژنەی قانونی دەكەم كەیەك دادگا هەبێت, ئەویش لە پایتەخت, پێویست ناكات بەوەنـدە دادگایە لەهەر شارێك و دادگایەك هەبێت و قەراراتی جیاواز جیاواز دەربچێت, دووەمین: مـاددەی دوازدەش كە موناقەشە دەكرێت لە فەقەرە دووەكە پێمان باشە فەقەرە دووەكە بـەو نەوعـەی لـێ بێـت, بلـێ (لمجلس القضاء وبناءً على اقتراح من وزيـر العـدل انتـداب قضـاة) ئینجا هـەتا كۆتـایی ماددەكـە و كۆتـایی پـێ دێـت, سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئێستا ئەو ناوانەی كە نووسراون، تەنیا دەنـگ دەدەمـە ئـەو ناوانـە, لەبـەر ئـەوە داوای لێبـوردن دەكـەم كـە ئەگەر بەبیرتان هاتبێتەوە ئێستا دوو فەقەرەی جیاوازە، پێنج برادەر قسـەی كـرد كـاك فرسـت، كـاك عمـر، كاك جمال داوا دەكەن كە ئەم دەسەڵاتە بـە قـانون دەربچێت و رەبـتی بـە سـوڵتەی قـەزائی هـەبێت, لازمـە مەحكەمە ئیداریەكە بەقانونێك دەربچێت و سەر بە قەزا بێت، كاك خەلیلیش پشتگیری لە لیژنەی یاسایی وحكومەت ئەكات، كەبەو صیاغەیە نووسـیوویانە هـەم لـەوەی كـە ئـەو مەحكمەیـە سـەر بـەوەزیری عـەدل نەبێت، هەم لـەوەی كەسـەر بـە بەهەیئـەی قـەزا بێـت، دەیخەمـە دەنگـەوە كـێ موئەیـدی ئـەو موقتەرەحـە تازەیـە بادەسـتی بلـند بكـات تكایـە؟، كـە لەلایـەن چـوار ئەندامـەوە هـاتووە، كـە دەڵێـت ئـەو مەحكەمەیـە ئیدارییە بەقانونێكی تر دەربچێت سەر بە سوڵتەی قەزا بێت، واتە مەحكەمەی تەمیزو سوڵتەی قەزا، ئەو چوار كەسە دەڵێن ئەم مەحكەمەیە جێگای لێرە نەبێت، بەقانونێكی تایبـەت دەربچێت سـەر بـە مەجلسـی قەزا بێت، دەیخەمە دەنگەوە كێ موئەیدی ئەو موقتەرەحە تازەیە دەستی بلند بكات؟ دەیـژمێرم 42، كـێ لەگەڵ ئەصڵی پرۆژەكەیە دەستی بلند بكات تكایە، بەخۆشمەوە 25، فەرموو كاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە، وەکو لێژنەی یاسایی ناتوانین لەم مەنەسەیە موناقەشە بکەین، هەشت مادده دەبێ گۆڕانکاری بەسەردا بێت، واتە پرۆژەکە هەمووی دەگۆڕدرێت، بۆیە حکومەت لێرەیە با ڕەئی ئەوانیش وەربگرین بزانین چۆن تەعامول لەگەڵ ئەو پرۆژەیە ئەکەن؟، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تازە کاك شێروان تەصویتی لەسەر کرا، ئەبێ مۆڵەت وەربگرین بۆ هەموارکردنی، بەڵام تازە تەصویتی لەسەر کرا، ئەو ماددەیەی کەتەصویتتان بۆ دا بەزۆرینەی دەنگ، لێرە نەمێنێت بەقانون دەربچێت ڕەبتی ئەنجومەنی قەزا بێت، وای لێدەکات ماددەکانی تر زۆری ڕەبتی بەو ماددەیەوە هەیە، بۆیە دەبێت دوای بخەین و فرسەت بدەینە جەنابی وەزیرو لیژنەی یاسایی بۆ ئەوەی ئەو ماددانە هەمووی هەموار بکەنەوە، لەبەر رۆشنایی ئەو بڕیارەی کە ئێستا داتان، دەیخەمە دەنگەوە بۆ دواخستنی بۆ ئەو پرۆژەیە، کێ لەگەڵ دواخستنی ئەو پرۆژەیەدایە بادەستی بڵند بکات تکایە؟، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ بەزۆرینەی دەنگ دواخرا، داوا لە لیژنەی یاسایی وجەنابی وەزیر ئەکەین ئەرك بکێشنەوە ئەو ماددانەی کەماون هەمواری بکەن لەبەر رۆشنایی ئەو ماددەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاڵی دووەم: خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی بڕیاری دانانی رۆژی 16/ی4 هەموو ساڵێك، بە رۆژی ژینگەی هەرێمی کوردستان کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشکەش کراوە، داوا لە لێژنەی یاسایی دەکەم ئەو سێ پرۆژەکەو موقتەرەحی خۆیان بخوێننەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خوشك و برایانی پەرلەمانتاران، کیتابەك لە ئەنجومەنی وەزیران هاتیە بۆ پەرلەمانی کوردستان، داوا دەکات بەدانانی رۆژی 4/16 لە هەر ساڵێك لە کوردستان بە رۆژی ژینگە، ئێمە لە لێژنەی قانونی، پرۆژەکەمان وەرگرت و بە مەوزوعێکی حەساسمان دانا و زۆر موهیمە و توانیمان صیاغەیەکی موعەیەن دابنێین بۆ قەرارەکە، ئێستا ڕاپۆرتی لێژنەی قانونی لەگەڵ صیاغەی قەرارەکە، بۆ بەڕێزتان دەیخوێنمەوە، زۆر سوپاس.

الى/ رئاسة المجلس الوطني لكودرستان العراق

الموضوع/تقرير اللجنة القانونية

اجتمعت اللجنة القانونية صباح يوم الاثنين 2008/3/24 المصادف يوم 4 نوروز 2708 كوردي، لدراسة مشروع قرار باعتبار يوم 4/16 من كل سنة يوماً للبيئة في اقليم كوردستان -العراق، و المقدم من قبل مجلس الوزراء اقليم كوردستان ، و المحال اليها بعد القراءة الاولى له في البرلمان في جلسته الاعتيادية المرقمة 1 في 2008/3/17 ، و بعد المناقشة و المداولة تؤيد اللجنة المشروع، لانه لاول مرة في تاريخ العراق مستعملاً الاسلحة الكيمياوية في كوردستان، في مناطق باليسان شيخوسان و ورتي في ظل النظام البائد، مما تسبب في ابادة الاف المواطنين من المدنين الابرياء من الشيوخ و النساء و الاطفال، و تسميم البيئة و التي تعاني منها

هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

49

سالی/ 2008 – بەرگی چل و نۆ

چاپی یەکەم/ سالی 2008

پێرست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/8 ل5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/9/10 ل23

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/15 ل39

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/9/17 ل77

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/22 ل121

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/9/23 ل179

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/10/15 ل233

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/10/20 ل265

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/10/27 ل317

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/10/28 ل369

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/10/29 ل455

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/11/3 ل505

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (12) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/11/4 ل555

دووشەممە نا، کەی حازر بووین، لیژنەی تایبەتمەند هەیە، کەی تەواو بووین ئەو وەختە قانونەکە بهێنینە بەردەست، بۆ ئەوەی گلەیی دواڕۆژمان لێ نەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمال قاسم فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من حەز ئەکەم، دوێنێ بەحەقیقەت بەشداریم لەو کۆبوونەوەیە کرد بەشی یەکەمی تا نیوەڕۆ، لای من زۆر گرنگ بوو، مەوزوعی گرنگ لەو دانیشتنە ئەوە بوو ڕێگا بەفرەژنی بدرێت، یان فرەژنی لەگەڵ شەرت و شروت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ببورە کاک جەمال تەنها باسی دواخستنەکەی بکە، ئەوەی تری واز لێ بێنە، ئێستا گەیشتینە ئەو ئەنجامەی کەدوابخرێت، بۆ دووشەممەی داهاتوو، لەلیژنەی یاسایی و لیژنەی ئەوقافیش تەئیدی کرد، لیژنەی داکۆکی کردن لەمافی ژنان وئافرەتانیش مانعی نەبوو، ئێستا دەیخەمە دەنگەوە کێی لەگەڵدایە کەوا دوابخرێت با دەستی بڵند بکات؟ فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ بەزۆرینەی دەنگ دوا دەخرێت بۆ دووشەممەی داهاتوو، ئومێد دەکەم لیژنەکان ڕاپۆرتەکانیان حازر بکەن و کەم وکوڕییەکان نەهێڵن، کاک شێروان فەرموون بۆ خاڵی سێیەم، خاڵی سێیەم لەبەرنامەی کار تەواوکردنی گفتوگۆی پرۆژەی یاسای ئەنجومەنی ڕاوێژکاری باڵای هەرێمی کوردستان، کەلەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشکەش کراوە، ئێمە ئەو پرۆژەیە چەند ماددەیەکمان تەواو کردبوو، تا ماددەی دوانزدە ڕۆشتین، دوایی ئیشکالێك هاتە پێشەوە، تەعاروزێك دروست بوو، لەگەڵ ماددەیەك کەپێشتر دەنگی بۆ درابوو، لەو بەینەشدا لیژنەی یاسایی، لەگەڵ سکرتێری ئەنجومەن ڕەئیەکیان پەیداکردووە دەیخەینە بەردەم ئێوەی بەڕێز، با لیژنەی یاسایی بفەرموون بۆمان باس بکەن.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خوشك وبرایانم ئەندامانی پەرلەمان، دیارە هەر وەکو بەڕێزتان ئاگادارن، لەکاتی موناقەشەکردنی ئەو پرۆژەیەدا، ماددەی دوازدە لە پرۆژەکە، درا بە تەصویت و ئیلغا کرا، پاش ئەوە ئێمە بیرێکمان کردەوە، بەڕاستی بەدیلێك بۆ ئەو ماددەی دوانزەیە دابنێین، ئەوە بوو لەگەڵ بەڕێز جەنابی سکرتێری پەرلەمانیش دانیشتین وەکو لیژنەی یاسایی هاتینە ئەو قەناعەتەی کە، لەبەر ئەوە مەجلسی شورا ئیرتیباتی هەیە بەوەزارەتی عەدلەوە، لەسەر ئەو ئەساسە پرۆژەکەمان داڕشتەوە، کە مەجلسی شورا پەیوەندی بەوەزارەتی

دادەوە هەیە، ئێستا ماددەی دوانزدە بەو موفقتەرەحە تازەیە بۆتان دەخوێنمەوە، بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکەن وبڕیاری گونجاوی لەسەر بدەن.

المادة الثانية عشرة:

اولاً: لوزير العدل تشكيل المحاكم الادارية في مراكز المحافضات في الاقليم حسب مقتضيات المصلحة العامة، برئاسة قاض من الصنف الاول وعضوية قاضيين من الصنف الثاني او الثالث او عضوية قاض و مستشار.

ثانياً:- لوزير العدل طلب انتداب قضاة الى المحاكم الادارية، من غير المنتدبين الى مجلس شورى الاقليم.

ثالثاً:- تنظر الدعاوى الواردة في هذا القانون وفق احكام قانون المرافعات المدنية، بحضور عضو الادعاء العام.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن، نوسخەیەكیشمان داوە بە وەزیری عەدل بەنیسبەت ئەو ماددەیە، دوا ڕەئیش ڕەئی ئێوەی بەڕێز و ئەندامانی پەرلەمانە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیری داد ڕەئیتان تكایە.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

زۆر شتێكی چاكە بەس من یەك مولاحەزەم هەیە، لە دووەم كە دەڵێت لوزير العدل طلب انتداب قضاة الى المحاكم الادارية، دەبێ لەكوێ تەڵەب بكات، غەیر ئەبێت لە مەجلسی قەزا بێت، بۆیە مەجلسی قەزا ئیزافە بكرێت، ئەوە شتێكی باشترە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە مولاحەزەیەكی بەجێیە، لوزير العدل طلب قضاة من رئاسة مجلس القضاء، ئەوە ئیزافە بكەن، كەس قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ كاك محمد فەرەج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

هەرچەندە ئەوە تازە گەیشتووەتە دەستمان، من هەر پرسیارەكەم لەوەدایە، كە ئێمە جیهازی قەزامان جیا كردەوە، وتمان ئەمە سوڵتەیەكی سەربەخۆیە، یەعنی كە پێشتر لەژێر دەسەڵاتی وەزارەتی عەدل بوو، دەرمان هێنا، ئەمەی كەلێرە داڕێژراوە، ئێستا ئێوە لێرە بەمەجهول هاتووە، یجوز، ئێستا ئێوە تەعینی فاعیلەكە ئەكەن كە وەزیری عەدلە، ئایا ئەمە وەكو موداخەلە نا وەكو پرسیارێك ئەیكەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان وەڵامی بدەنەوە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە ئەگەر ماددەی دوو، سێ، شەش بخوێنینەوە، دەبینین کە خۆمان تەصویتمان لەسەر کردووە، مەجلسی شورا زمنی تەشکیلاتی وەزارەتی عەدلە، دەنگیشمان لەسەر داوە، ئەوەش کە ئێستا هاتووە بەنیسبەت ماددەی دوانزدە، موکەمیلی ئەو تەصویتانەی پێشووە، کە ئێمە ئێستا پێشکەشمان کردووە، بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێت و پەسەند بکرێت، هیچ خیلافێکی تێدا نیە، لە ماددەی دووەم ئەگەر تەماشای بکەین بزەبت دەڵێت پەیوەندی بەوەزارەتی عەدلەوە هەیە، واتە ئێمە هیچ ماددەیەکمان پەسەند نەکردووە، کە فەصڵی مەجلسی شورا بکەین لەوەزارەتی عەدل، یان مەحاکمی ئیداری فەصڵ بکەین لەوەزارەتی عەدل، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عەونی فەرموو قسەت هەیە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جگە لەوەش کەکاک شێروان ئیشارەتی پێدا، قانونی وەزارەتی عەدل ژمارە(13)ی ساڵی 2007، تەشکیلاتی مەجلسی شورای تێدایە لەماددەی چوارەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە، موناقەشەکە لە تەشکیلەی قەزای ئیداری ئەو کاتە پرۆژەکە ڕاگیرا، نازانم زۆرباش نایەتە بیرم لە ناوەکەشدا مولاحەزە هەبوو، لەبەر ئەوە بەپێی دەستووری عێراقی مەجلسی دەولە جائیزە کەدروست بکرێت لەعێراقدا ئیختیصاصەکانیشی دیاری کرابوو، لێرەدا بەناوی مەجلسی هەرێم باشترە بێت، بەڕاستی ئەو مەوزوعە ئێمە ڕووبەڕووی ئەوە ئەبینەوە کەعێراق بەپێی دەستووری عێراقی ئەبێ قەزا مزدەوەج بێت، قەزائی ئیداری و قەزائی ئاسایی، من وا تێگەشتم ئەو پرۆژەیە جارێکی تر حکومەت صیاغەی ئەکاتەوە، حەتا ناوەکەشی ئەگۆڕێت، چونکە مەفروزە ئەم یاسایە ناوی یاسای مەجلسی هەرێم بێت بەلانی کەمەوە، بۆ ئەوەی موتابقی ماددەی 101ی دەستوور بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە بەنیسبەت ناوی قانونەکە ساغمان کردەوە، تەصویتیشی لەسەر کرا، ماددەکە بەو شکلە هاتبوو، المجلس الاستشاری فی الاقلیم، ئێمە کردمان بە (مجلس الشوری فی الاقلیم)، لەبەغداد مجلس شوری فی

الدولەیە، قانونەکەی بەغداشمان ئێستا لەبەردەستدایە، بۆیە ویستمان هەرێمی کوردستان تایبەتمەندییەکی هەبێت، مەجلس شورایەکی هەبێت بۆ ئەو مەسەلانە، وەکو چۆن مەجلس استشاریەکە لە ئەصڵی قانونەکەدا هاتووە، تەنها وا ئیحا ئەکات کە سیفەتێکی ئیستشاری هەیە، بەینەما ئەگەر قەزای ئیداری رەبتی بکەین، صیفەتی ئیصداری قەراریشی ئەبێت، بۆیە بەباشمان زانی مەجلس شوری اقلیم بێت، لەبەغداش نزیك بێت ئەو ناوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا ماددەی دوانزدە وەکو موفتەرەحی لیژنەی یاسایی کە هەموارکرا، بەئیزافەکەی جەنابی وەزیریش دەیخەمە دەنگەوە کێی لەگەڵدایە بادەستی بڵند بکات؟ کێی لەگەڵدا نیە؟ بە کۆی دەنگ وەرگیرا، بۆ ماددەی سیانزدە تکایە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سیازدەم: دادگای کارگێڕی ئەم تایبەتمەندیانەی هەیە.

1- تێڕامان لەڕاستی ئەو فەرمان وبڕیارە کارگێڕیانەی لە فەرمانبەرو دەستەکانی فەرمانگەکانی هەرێمەوە دەردەچێ لەدوای بەرکاربوونی ئەم یاسایە، کەلایەنێك دەست نیشان نەکراوە بۆتانووت لێدان لەبەردەمیدا، بەپێی تانووت لێدان لەلایەن کەسانی خاوەن ئەگەری بەرژەوەندنی، تەنیا ئەوەندە بەسە ترسی ئەوە لەگۆڕێدا هەبێت، کە زیان بەر لایەنی بەرژەوەندیدار بکەوێ.

2-تانەکانی تایبەت بە هەڵبژاردنی دەستەکانی ناوخۆ.

3-ئەو داواکاریانەی دەستەکان وتاکەکان پێشکەشی دەکەن، سەبارەت بەهەڵوەشاندنەوەی بڕیارە دوا هێنەرە کارگێڕییەکان.

4-داواکانی ڕەگەزنامە.

5-داواکانی قەرەبووکردنەوە لەو زیانانەی لە بڕیارە کارگێڕییەکانی بە پێچەوانەی یاسا دەردەکرێت دەکەوێتەوە.

6-ئەو کێشانەی تایبەتن بە گرێبەستەکانی پابەندبوون یان ئیش و کارە گشتیەکان یان هاوردەکان و هەر گرێبەستێکی کارگێڕیی کە بەیاسایەکی تایبەت ڕێك نەخرابێ.

7-تانە لێدان لە بڕیارە دوایی پێهێنەرەکانی لەلایەنەکانی کارگێڕی دەردەچێت سەبارەت بەمەسەلەکانی باج و ڕەسمەکان بەپێی ئەو یاسایەی کە چۆنیەتی سەیرکردنی ئەو داوایانە ڕێك دەخات.

8-تانە لێدان لە ڕەتکردنەوەو کارنەکردنی فەرمانبەر یان دەستەکان لە فەرمانگەکان ودەزگاکانی هەرێمدا لە دەرنەکردنی بڕیار یان فەرمان کەلەلایەنی یاساییە ئەرکی ئەوانە و پێویستە بیکەن.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة عشرة: تختص المحكمة الادارية بمايلي:

1-النظر في صحة الاوامر والقرارات الادارية التي تصدر من الموظفين والهيئات في دوائر الاقليم بعد نفاذ هذا القانون والتي يعين مرجع للطعن فيها(وبناء على طعن من ذي مصلحة محتملة وتكفي ان كان هناك ما يدعو الى التخوف من الحاق الضرر بذوي الشأن.

2-الطعون الخاصة بانتخابات الهيئات المحلية.

3-الطلبات التي تقدمها الهيئات والافراد بالغاء القرارات الادارية النهائية.

4-دعاوي الجنسية.

5-طلبات التعويض من الاضرار الناجمة من القرارات الادارية الصادرة خلافا للقانون.

6-المنازعات الخاصة بعقود الالتزام او الاشغال العامة او التوريد او اي عقد اداري اخر لم ينظم بقانون خاص.

7-الطعون من القرارات النهائية الصادرة من الجهات الادارية في قضايا الضرائب والرسوم وفق القانون الذي ينظم كيفية النظر في هذه المنازعات.

8-الطعن في رفض او امتناع الموظف او الهيئات في الدوائر و اجهزة الاقليم عن اتخاذ قرار او امر كان من الواجب عليه اتخاذه قانوناً.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە، لەگەڵ دەقی ماددەکەین تەنها لەفەقەرە شەش نەبێت، ئەویش تایبەتە بەو کێشانەی کە لەئەنجامی گرێبەستەکانی حکومەت، لەگەڵ هاوڵاتیان ئەویش ئیحالەی مەحاکمی مەدەنی دەبێت، بەئیعتیباری مەحاکمی مەدەنی و قەزا ویلایەی عامەی هەیە، لەگەڵ ئەتراف دەعوا، ئینجا تەرەف دەعوا هاووڵاتی وحکومەت بێت، یان حکومەت و حکومەت بێت، تەنها ئێمە ئەو تێبینیەمان هەیە ئەوی تر، لەگەڵ دەقی ماددەکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر چ مولاحەزەیەکت هەیە، باشە جەنابی وەیزیش مولاحەزەی نیە، لیژنەی قانونیش پاش ئەو موراجەعەیەو دانیشتن، لەگەڵ جەنابی وەزیردا موتەفقن لەسەر ئەوە، تەنها فەقەرەی شەش نەبێت، کەلابچێت، ئەگەر کەس قسەی نیە لەسەری دەیخەمە دەنگەوە، بۆ لابردنی فەقەرەی شەش دەیخەمە دەنگەوە کێ لەگەڵدایە بادەستی بڵند بکات تکایە؟ فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ فەقەرەی شەشەم لاچوو، کاك کەریم مولاحەزەت هەبوو، فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیاز ئەکەم لەزمنی ئیختصاصات الدعاوی متعلق بالجنسیه احوال مدنیشی بۆ ئیزافە بکرێت، چونکە وەکو یەکن، موتەشابیهن الجنسیه والاحوال المدنیه، ببێتە ئیختصاصی محکەمەی مەدەنی لەبڕگەی حەوتەم دەڵێت الطعون من القرارات پێم وایە الطعون في القرارات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە ماددەی سیازدە، پێشنیار ئەکەم دوو بڕگە زیاد بکرێت، یەکەمیان تایبەت بێت بەو بڕیارانەی کەلەلایەن لوجانی تەحقیقی لە دامودەزگاکاندا دەردەچێت، لەهەموو وەزارەتێك، لەهەموو فەرمانگەکان لیژنەی تەحقیقی هەیە، کە کێشەیەك ئەبێت ئەو لیژنەیە هەڵدەستێت بڕیار لەسەر ئەو کێشەیە ئەدات و یەکلای ئەکاتەوە، ئەو بڕیارە زۆرجار فەرمانبەرەکان هەست ئەکەن لەبەرژەوەندی ئەوان نیە، لایەنێك نیە تا تەعنی لێ بدەن و ئیعتراز بگرن، بۆیە پێم باشە بڕگەیەك زیاد بکرێت، کە ئەو مەحکەمەیە پسپۆڕ بێت لەسەیر کردنی ئەو بڕیارانە یاخود دووبارە پێداچوونەوەی ئەو بڕیارانەی کە لە لایەن لوجانی تەحقیقی دامودەزگاکان دەردەچێت، هەروەها تاکو دەسەڵاتی ئەو مەحکەمەیە فراوانتر بێت، پێشنیاری زیاد کردنی بڕگەیەکی تریش ئەکەم، کە هەر مەسەلەیەك لەیاسایەکی تر باسکرابێت، کەوا ئیختیصاصی ئەو مەحکەمەیە لێرە زیاد بکەین، واتە ای مسائل او مسائل اخری تنص القوانین علی اختصاص المحکمه بها، دەسەڵاتی ئەو مەحکەمەیە فراوانتر ئەکەین، لە بڕگەی یەکەم (النظر في صحة الاوامر) من دەقە عەرەبیەکەم لەلایە سەرۆکی پەرلەمان، وابزانم ئەو مەحکەمەیە پسپۆڕ نیە کەسەیری بڕیارەکان بکات تاچەند ڕاستەو تاچەند بەپێی یاساو رێنماییەکان دەرچووە، دەسەڵاتی ئەو مەحکەمەیە تەنها تەماشاکردنی ئەو تەعنانەیە کەلەبڕیارەکان دەگیرێن، واتە لەجیاتی (النظر في صحة الاوامر) بکرێتە (النظر في الطعون التي تقدم من قبل ذوي المصلحة) نەك (صحة الاوامر) چونکە ماناکەی ئەگۆڕدرێت، هەمان شت بەنیسبەت بڕگەی دووش، تعونەکان یەکلا ئەکرێتەوە، واتە (الفصل في الطعون) نەك بەو شێوەی کە هاتووە، هەروەها پێشنیاری دەمج کردنی بڕگەی سێ وپێنج ئەکەم، کەبەیەك بڕگە باس بکرێت، ئیلغای قەراراتی ئیداری و هەروەها قەرەبووی ئەو کەسانە کەقەرارەکان بەرامبەر بەوان نیە، یاخود لەبەرژەوەندی ئەوان نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە رۆژان تۆ خۆت لەلیژنەی قانونیت، ئەو شتانەت بۆ لە لیژنەکە باس نەکردووە؟.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەدەكرا، لەبەر ئەوەی من ئەوكاتە ئەندام نەبووم لە لیژنەكە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دەبووایە بەنووسین بیاندەیتێ، فەرموو كاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەوەی برای بەڕێزم كاك كەریم وتی و باسی كرد، ئەوە مەسائیلی ئەحوالی شەخصیە، ئێمە مەحاكمی ئیعتیادیمان هەیە، تەماشای مەسائیلی ئەحوالی مەدەنی ئەكات، ئەوە یەك، دوو: بەنیسبەت ئەوەی دكتۆرە رۆژان وتی، تەبیعی من لێرەوە ئەڵێم مەحاكمی ئیداری، ئەگەر تەماشای قانونی وڵاتان بكەین، ئیختصاصاتێكی زۆری هەیە، ئەوەی دكتۆرە رۆژان لەوانەیە لە ئیختصاصاتی بەعزێك وڵاتدا هاتبێ ڕاستە، بەڵام ئەوەی بۆ ئێمە هاتووە تەشكیلی مەحكەمەی ئیداری تازەیە، هەندێ ئیختیصاصاتی موحەدەدی داوەتێ، كە ئێستا فەراغێكی قانونیمان هەیە، موعالەجە نەكراوە، بۆ ئەم مەرحەلەیە پێم وایە ئەو ئیختیصاصەی كەدیاری كراوە جێگای خۆیەتی لەداهاتووشدا ئەگەر ویستمان ئیختیصاصاتی تری بدەینێ، ئەوە زۆر تەبیعیە، زۆرسوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كەس قسەی هەیە، لەسەر موقتەرەحەكەی دكتۆرە رۆژان، كاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەكو لیژنەی یاسایی هەر وەڵامی دكتۆرە رۆژان ئەدەمەوە، خاڵی یەكەم (النظر في صحة الاوامر) لە كۆتاییدا نووسراوە (بناءاً على طعن ذي مصلحة)، ئەوە بۆ روونكردنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك فرسەتیش ئەو شتەی وت راستە، واوەكە لابەرن، فەوسەكەشی رەنگە زیاد بێت، موقتەرەحەكە بە ئیلغاكردنی فەقەرەی شەش ئەیخەمە دەنگەوە، كێی لەگەڵدایە بادەستی بڵند بكات؟ فەرموون كێی لەگەڵدا نیە؟ بەكۆی دەنگ وەرگیرا بۆ ماددەی دواتر تكایە.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی چواردەم:

1- بڕیارە کارگێرییەکان لە ماوەی (30) رۆژدا لە رۆژی دووەمی ئاگادارکردنەوە لەلایەن داواکاری گشتییەوە تەمیز دەکرێتەوە.

2- بڕیاری دەستەی گشتی کە لە ئەنجامی تانوت لێدانەوە دەردەچێ بنەبڕە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة عشرة:

1- يكون القرارات الادارية خاضعاً للتميز خلال(30)يوماً من تأريخ اليوم التالي للتبليغ ومن قبل الادعاء العام.

2- يكون قرار الهيئة العامة الصادر بنتيجة الطعن باتاً.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فاروق وەزیری داد هیچ مولاحەزەیەکت هەیە؟ نیەتی، کەواتە کەس مولاحەزەی نیە، دیارە رۆژان خان تازە بووە، بەئەندامی لیژنەی یاسایی، لەبەر ئەوە حەق وابوو مولاحەزەکانتان لەوێ بدایە، نەیهێننە ئێرە، کاك شێروان قسەت هەیە، فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بەلیژنەی یاسایی ئێمە ئیعادەی صیاغەمان کردۆتەوە بەو شێوەی کە هەیە، يكون قرار المحكمة الإدارية خاضعاً للطعن تمييزاً امام الهيئة العامة للمجلس من قبل الادعاء العام او ذوي العلاقة خلال مدة (30) ثلاثين يوماً من تاريخ اليوم التالي للتبليغ أو اعتباره مبلغاً، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وابزانم مولاحەزەکەت هەر ئەوەندە بووکاك عومەر، ئەو ماددەیە بەو موقتەرەحەی لیژنەی قانونی کەوای کرد ئەوانەی داوای قسەیان کردبوو، بلێن قسەمان کرا، دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە بادەستی بلند بکات تکایە؟ فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە بۆ ماددەی پازدەم.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی پازدەم: ئەگەر ناکۆکی لە تایبەتمەندیدا کەوتە نێوان دادگای دادوەری کارگێری و دادگای شارستانی، سەرچاوە دەستەیەك نیشان دەکات کە لە شەش ئەندام پێك دێت، سێ ئەندامیان سەرۆکی دادگای پێداچوونەوە هەڵیان دەبژێرێ, سێیانەکەی دیکەش سەرۆکی ئەنجومەن لە نێوان ئەندامانی هەڵیان دەبژێرێ، ئەم دەستەیە بە سەرۆکایەتی سەرۆکی دادگای پێداچوونە کۆدەبێتەوە, بڕیارەکەی کە بەکۆی دەنگ یان بەزۆرینە دەردەچێ، بنەبڕەو دەبێ پێیەوە پابەند بن.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة عشرة: اذا تنازع اختصاص محكمة القضاء الاداري و محكمة مدنية فيعين المرجع هيئة قوامها ستة اعضاء ثلاثة اعضاء يختارهم رئيس محكمة التميز وثلاثة اخرون يختارهم رئيس المجلس من بين اعضاء المجلس و تجتمع الهيئة برئاسة رئيس محكمة التميز و قرارها الصادر بالاتفاق او الاكثرية يعتبر باتاً وملزماً.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە، لەگەڵ دەقی ماددەکەین و هیچ تێبینیەکمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیریش هیچ مولاحەزەیەکی نیە، کاك فرسەت ئەڵێت کەلیمەی مولزەمەن زیادە، باتەن بەسە هی ئەخیرەکەی، کەوتت باتەن، واتە مولزەمە، ئەوە تەواوە کێ قسەی هەیە، کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من پرسیارێکم هەیە، ئەڵێت تحدید المرجع ئەو مەرجەعە کێیە؟ سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەرجەع، یەعنی عەجەبا مەحکەمەی تەمییز موختەصە ئەو دەعوایە ببینێ یاخود مەجلسی شورا، قەزائی ئیداری موختەصە ئەو دەعوایە ببینێ، خۆی بۆ ئەو مەسەلەیە ئەو مەرجەعە، ئەو هەیئەی کە موختەصە تەحدیدی مەرجەعیەتەکە ئەکات، عەجەبا ئەو دەعوایەی کەتەقدیم کراوە، ئەگەر تەنازعی تێدابوو پەیوەندی بە مەحکەمەی ئیداری هەیە یاخود بەمەحکەمەی تەمییز هەیە، مەقصەدی مەرجەعەکە ئەوەیە تەحدیدی مەرجەع، ئەو هەیئەی کە موشتەرەکە تەحدیدی مەرجەعەکە ئەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا دەیخەمە دەنگەوە بەوەی کەمولزەمەن شەتب کرا، کێی لەگەڵدایە بادەستی بڵند بکات تکایە؟ فەرموون کێی لەگەڵدا نیە، بەکۆی دەنگ وەرگیرا بۆ ماددەی شازدە تکایە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی شازدەم: دادگای دادوەری کارگێڕی تایبەت نییە بە سەیر کردنی ئەو تانووتانەی کە بەمانەی خوارەوە پەیوەستن:

1. کارەکانی سەروەری، مەرسوم و ئەو بڕیارانەی سەرۆکی هەرێم دەریان دەکات بە کارەکانی سەروەری دادەندرێت.

2. بڕیارە کارگێڕیەکانی کە یاسا شێوازی بۆ تەزلوم و نارەزایی و تانووت لێدانی داناوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة عشرة: لاتختص محكمة القضاء الاداري بالنظر في الطعون المتعلقة فيما يأتي:

1-اعمال السيادة و تعتبر من اعمال السادة المراسيم والقرارات التي يصدرها رئيس الاقليم.

2-القرارات الادارية التي رسم القانون طريقاً للتظلم منها او الاعتراض عليها او الطعن فيها.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە، لەگەڵ دەقی فەقەرەکەین، بەڵام ئیعادەی صیاغەی فەقەرەی یەکمان کردووە، بەو شێوەی کەهاتووە، {اعمال السيادة ويعتبر من اعمال السيادة صلاحيات رئيس الاقليم المنصوص عليها في المادة العاشرة من القانون رقم (1) السنة 2005 المعدل}.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر هیچ مولاحەزەیەکت هەیە؟ نیەتی، کاک کەریم وکاک محمد فەرەج قسەیان هەیە، فەرموو کاک کەریم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم باش بوو، لە لیژنەی یاساییش ئەو پێشنیارەم کرد، کە اعمال السيادة تەعریف بکرێت، لەگەڵ ئەوەی کە ئیستسنائاتی دەکەین، با تەعریف بکرێت باشترە لەوەی کەنەك هەر بەمەتاتی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد فەرەج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من پرسیارە، یەعنی دووەم من هیچی لێ تێنەگەشتووم، یەکەمەکە دیارە، بەڵام دووەم نا ئەگەر تەوزیحێکی بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

اعمال السیادة ئێمە ویستوومانە لەو پرۆژەی کە ئیقتڕاحمان کرد بەو شێوەیە بێت، لەبەر ئەوەی لە ماددەی (10) لەقانونی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، ژمارە(1) ساڵی 2005 هەموارکراو تەحدید کراوە، یمارس رئیس الاقلیم الاختصاصات والصلاحیات التالیە:

اولاً:- اصدار القوانین.

ثانیاً: اصدار مرسوم بالانتخابات ئەو فەقەراتانەی کەلەماددەی (10) هاتووە، ئێمە ئیشارەتمان بەژمارەکەی داوە، لەبەر ئەوە فەقەرەکان (18) فەقەرەیە، هەمووی تەحدید بکەین ناکرێت لەقانونەکە، بەڵام ئیشارەت بدەین بە ژمارەی ماددەکە ئەوە کیفایەتە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیە بەو گۆڕانکارییەی لیژنەی یاسایی کە کردی و جەنابی وەزیریش موافەقەتی کرد، دەیخەمە دەنگەوە کێی لەگەڵدایە بادەستی بلند بکات تکایە؟ فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا بۆ ماددەی حەڤدەم تکایە.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەڤدەم: بەر لەوەی تانووت پێشکەش بە دادگای کارگێری بکات, مەرجە تانووت لێدەر تەزەلوم لەبەر دەم دادگای کارگێڕی تایبەتمەند بکات، ئەویش پێویستە لە ماوەی(30) رۆژدا لە رۆژی تۆمارکردنی تەزەلومەکە لێی بڕوانێ، کاتێ تەزەلومەکە وەرگیرا، یان رەتکرایەوە.

دادگای کارگێری دوای وەرگرتەی رەسمی یاسایی بۆ پەڕی تانوتەکە تۆمار دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة عشرة: يشترط قبل تقديم الطعن الى المحكمة الادارية ان يتظلم صاحب الطعن لدى الجهة الادارية المختصة التى عليها ان تبت فيه خلال 30 يوما من تاريخ تسجيل التظلم لديها و عند البت فى التظلم أو رفضه تقوم المحكمة الادارية بتسجيل الطعن لديها بعد استفاء الرسم القانونى.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

حەزدەکەم ئەو تەوزیحە بدەم، کە ئەویش ئەوەیە، ئەگەر تەماشای ئەسڵی مەشروعەکە بکەی ماددەی 17 و ماددەی 18 ڕەبتیان بەیەکەوە هەیە، بۆیە ئێمە وەکو لیژنەی قانونی پێشنیار دەکەین کە ماددەی 17 و 18 دەمج بکرێت، سیاغەیەکی تازەمان داناوە بۆ ئەو ماددەیە، ئەگەر ئیجازەم بدەنێ دەیخوێنمەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

اما فيما يتعلق بالمادتين السابعة عشرة والثامنة عشرة تقترح اللجنة دمجهما ضمن مادة واحدة وبتسلسل المادة (17) وصياغتها كالآتي:- وتعديل تسلسل بقية المواد تبعاً لذلك

المادة السابعة عشرة:

أولاً: يشترط قبل تقديم الطعن الى المحكمة الإدارية ان يتظلم صاحب الطعن لدى الجهة الإدارية المختصة التي عليها ان تبت فيه خلال (30) ثلاثين يوماً من تاريخ تسجيل التظلم لديها.

ثانياً: للمتظلم عند رفض تظلمه أو عدم البت فيه خلال المدة المنصوص عليها في الفقرة (أولاً) اعلاه ان يطعن لدى المحكمة الإدارية خلال (60) ستين يوماً من تاريخ انتهاء المدة المذكورة واسقاط حقه في الطعن.

ئەمڕۆش بەڕاستی کۆبوونەوەیەکمان کرد، لەگەڵ جەنابی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان و هاتینە ئەو قەناعەتە کە بەڕاستی 30 ڕۆژەکە زۆرە و هەروەها 60 ڕۆژەکەش زۆرە، موقتەرەحی تازەمان 30 ڕۆژەکە ببێتە 15 ڕۆژ و 60 ڕۆژەکەش ببێتە 30 ڕۆژ، لەبەرئەوەی بەڕاستی ئەوە عیلاقەی بە چینێکی زۆرەوە هەیە، حەق وایە سورعەتێکی بدەینێ بۆ ئەوەی بە سەقفێکی زەمەنی کورت تەواو بکرێت و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیری داد ئەو موقتەرەحە پێت باشە؟ کەواتە ئەو موقتەرەحە کە رەئی لیژنەی یاساییە کە ئەو دوو ماددەیە تەوحید بکرێت، بەیەك و دوو، مودەکەش کەم کراوەتەوە کە یەکەم کە 30 ڕۆژە ببێتە 15 ڕۆژ و 60 ڕۆژەکەش ببێتە 30 ڕۆژ ، ئەگەر کەس قسەی نەبێت دەیخەمە دەنگدانەوە، کاك محمد فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مادام ئێمە ئیقراری ئەوە دەکەین کە مەحکەمەیەکی ئیداری هەبێت، ئیتر ئەو جیهەتە ئیداریەی کە ئەم گرفتی لەگەڵ دا هەیە چ پێویست دەکات بۆ تەقدیمی شەکاوە بۆ ئەو بکات بۆچی یەکسەر بۆ مەحکەمەکەی نەکات؟

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئیمکان هەیە لەسەرەتاوە ئەگەر تەڵەبەك تەقدیمی جیهەی ئیداری بکرێت، ڕەنگە جیهەی ئیداری قەناعەت بە تەڵەبەکە دەهێنێت و مەوزوعەکە بە تەفاهومی بەهەر چ نەوعێك بێت حەل دەبێت، بۆیە بەڕاستی ئەو تەڵەبە تەقدیمی جیهەی ئیداری دەکرێت، ئیمکانی رەفزیشی هەیە، ئەگەر رەفزەکە بوو ئینجا مەسەلەی تەزەڵوم دەست پێ دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فرست جوابی هەیە بۆ کاك محمد فرج، فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش لەگەڵ رەئی لیژنەی قانونیمە، تەزەڵوم لە نەفسی جیهەت دەکرێت، ئەوەی بڕیارەکە دەردەکات، لەوانەیە بە سەعاتێك تەواو بێت، لە مەحکەمە ئیحتیمالە بە ساڵێك تەواوی نەکات، تەسهیل ئەمرە بە نیسبەت هاووڵاتیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو موقتەرەحەی لیژنەی یاسایی کە جەنابی وەزیریش پشتگیری لێی کرد کە تەحدیدی ئەو دوو ماددەیە بەو دوو فەقەرەیەی کە خوێندرایەوە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە دەستی بەرزبکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ قبوڵ کرا بەو ئیعتیبارەی ئەوەی دەستیشی هەڵنەگرتووە ئیعتبار دەکرێت موافقە، بۆ ماددەی دواتر تکایە، مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی نۆزدەم: دادگا لە تانوتەکەی بەردەمی دەکۆڵێتەوە و بۆی هەیە بڕیار بە ڕەتکردنەوەی تانەکە بدات یان هەمواری فەرمانەکەی بکات یان بڕیاری بۆ دەربکات لەگەڵ دەرکردنی حوکمی قەرەبوو کردنەوە ئەگەر ئەو مافەی هەبێت بە پێی داواکردنی داواکار، بڕیارەکەشی تانەی لێ دەدرێت لەبەردەم دەستەی گشتی لە ئەنجومەنی ڕاوێژکاری هەرێم لە ماوەی 30 ڕۆژدا لەبەرواری ئاگادارکردنەوەی یان بە ئاگادار کراو دابندرێت، بڕیاری دادگای تانە لێدراو و بڕیاری دەستەی گشتی ئەنجومەنی ڕاوێژکاری هەرێم کە لە ئەنجامی تانە لێ کردن دەرچووە و بنبڕەو پابەند بن پێیەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة عشرة: تبت المحكمة فى الطعن المقدم اليها ولها ان تقرر رد الطعن أو تعديل الامر او القرار المطعون به مع الحكم بالتعويض ان كان له المقتضى بناء على طلب المدعى ويكون قرارها قابلا للطعن به تمييزا لدى الهيئة العامة لمجلس شورى الاقليم خلال 30 يوما من تاريخ التبلغ به، أو اعتباره مبلغا ويكون قرار المحكمة غير المطعون فيه و قرار الهيئة العامة لمجلس الشورى الاقليم الصادر نتيجة الطعن باتا و ملزما.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین، تەنها ئیعادەی سیاغەکەمان کردووە بەو شکلەی کە ئێستا بۆ جەنابتان دەخوێنمەوە:

أما فيما يتعلق بالمادة التاسعة عشرة من المشروع والتي ستصبح برقم المادة (الثامنة عشرة) تقترح اللجنة اعادة صياغتها كالآتي:-

﴿تبت المحكمة الإدارية في الطعن المقدم إليها ولها ان تقرر رد الطعن أو إلغاء أو تعديل الامر أو القرار المطعون به مع الحكم بالتعويض ان كان له مقتضى بناءً على طلب الطاعن ويكون قرارها قابلاً للطعن تمييزاً لدى الهيئة العامة لمجلس شورى الاقليم خلال مدة ثلاثين يوماً من اليوم التالي للتبليغ أو اعتباره مبلغاً ويكون قرار المحكمة غير المطعون فيه وقرار الهيئة العامة لمجلس شورى الاقليم الصادر بنتيجة الطعن باتاً وملزماً﴾.

ئەگەر مولزمەکەش زیاد بێت، (باتا) کافیە، ئەمە ڕەئی لیژنەی قانونیە سەبارەت بە ئیعادەی سیاغەی ئەو ماددەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر موافقی؟ کەواتە کەس قسەی نیە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بەکۆی دەنگ قبوڵ کرا، کاك شوقی وەرەقەیەکی بۆ ناردووم کە ئاماژە بە دوای موناقەشەی ئەو پرۆژەیە دەکات کە لێرەدا موناقەشەمان کردووە و لە مەحازردا نووسراوە و چاپ کراوەتەوە، لەوێ دەڵێت (ئایا ئەو دەسەڵاتە سەربەخۆ بە دەسەڵاتی قەزا بێت یان بۆ وەزارەتی عەدل) دەنگمان بۆ داوە لەوێ و ئەکسەریەتی هێنا کە سەر بە قەزا بێت، بەڵام دواتر سەرۆکی لیژنەی یاسایی داوای قسەی کردو گوتی ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی ناتوانین لەم مەنەسەیە موناقەشەی بکەین، هەشت مادده دەبێت گۆڕانکاری بەسەر دابێت، یەعنی ئەگەر وا بکەن دەبێت هەشت ماددەی پێشوو گۆڕانکاری بەسەردابێت، بۆیە هینەکە دواخرا ، ئێستا ئەو موقتەرەحەی ماددەی 12 کە موناقەشەی بۆ کراو دەنگی لەسەر درا، موعەلەقمان کرد دانیشتنەکە بەو ئیعتزازەی کە ئیعترازەکی بەجێ بوو، دەنگمان دا بۆ مادەیەك کە تەعاروز لەگەڵ 8 مادده دەکات کە پێشتر دەنگمان بۆی داوە، لەبەر ئەوە تەعلیقمان کرد، لەو ماوەیەدا زۆر موناقەشە کرا لەگەڵ جەنابی سکرتێری پەرلەمان و لیژنەی یاسایی و خەڵکی تری پسپۆڕ، وەزیری داد، ئەوە بە ئەوە عیلاج کرا کە ئەو مادده 12 یە بخەینە بەردەمتان، هەم موعالەجەی ئەوە دەکات و هەروەها وا ناکات کە ئەو هەشت ماددەیەی پێشوو تر کە ئیلغا کرابوو موناقەشە بکرێت، بۆیە ویستم هینی بکەمەوە و کە ئیتیفاقەکە بەینی هەموو لایەك بوو، بەو شێوەیە موعالەجەی کرا، ئەگینا مولاحەزەکەی جەنابت، ئەگەر ئەو تەوزیحەم بۆی نەدابوو ڕەنگ بوو خەڵکی تریش هینی بکات، ئێستا بۆ ماددەی دواتر، مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست: دەستەی گشتی لە ئەنجومەنی راوێژکاری هەرێم هەمان تایبەتمەندییەکانی دادگای پێداچوونەوە پیادە دەکات وەکو لە دەقی یاسای دادبینی شارستانیدا هاتووە، کاتێ سەیری تانووتەکان سەبارەت بە بڕیارەکانی دادگا کارگێڕی دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة العشرون: تمارس الهيئة العامة في مجلس شورى الاقليم الاختصاصات التى تمارسها محكمة التميز المنصوص عليها فى قانون المرافعات المدنية عند النظر في الطعن في قرارات المحكمة الادارية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە پشتگیری لە ماددەكە دەكەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیریش پشتگیری لێ دەكات، ئەگەر كەس ڕەئی نەبێت دەیخەمە دەنگدانەوە ئەو ماددەیە، كێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بكات؟ كێ لەگەڵ دانیە؟ بە كۆی دەنگ قبوڵ كرا، مامۆستا كاكە فەرموو.

بەڕێز عبدالكریم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و یەك:

یەكەم: دەستەی ڕێككاری هەرێم لەوداوایانەی دەپێچێتەوە كە فەرمانبەر بە پێی حوكمەكانی یاسای خزمەتكردنی شارستانی بەرزی دەكاتەوە.

دووەم: بڕیاری دەستە لەبەردەم دەستەی گشتی ئەنجومەن تانووتی لێدەدرێت لە ماوەی (15)ڕۆژدا، لە ڕۆژی دوای ئاگاداربوونەوەی.

سێیەم: ئەو داوایانەی دێنە بەردەمی دەستە لە بڕگەی یەكەمی ئەم ماددەیەدا بەپێی حوكمەكانی یاسای دادبینی شارستانی یەكلادەكرێتەوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادە الحادیە والعشرون:

أولا: تنظر هیئة انضباط الاقلیم الدعاوي التی یقیمها الموظف بموجب احكام قانون الخدمة المدنیة .

ثانیا: یكون قرار الهیئة قابلا للطعن فیه لدى الهیئة العامة للمجلس خلال 15 یوما من الیوم التالی للتبلیغ.

ثالثا: یكون قرار الهیئة العامة للمجلس الصادر بنتیجة الطعن باتا.

رابعا: تنظر الدعاوى الواردة فی الفقرة اولآ من هذە المادة وفق احكام قانون المرافعات المدنیة.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەكەین، بە تایبەتی ئەو ماددەیە فەراغەكی قانونی پڕ دەكاتەوە لە هەرێمی كوردستان تاوەكو ئێستا ئێمە هیچ ئینزباتمان نیە، خەڵك مەحرومە مومارەسەی حەقی خۆی بكات بەرامبەر بە هەیئەی ئینزبات، ئەوە مافێكە دەدرێتە ئەو كارمەندانەی كە بە گوێرەی قانونی خدمەی

مەدەنی ئەگەر هاتوو عقوبەیەکیان درایە، حەقیان هەبێت ئیعتراز بگرن لەبەردەم ئەو هەیئەیە، بۆیە ئێمە پشتگیری لە ماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک فاروق وەزیری دادیش پشتگیری لەو ماددەیە دەکات، ئەگەر کەس قسەی لەسەر نیە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ ئەو ماددەیەش قەبوڵ کرا، فەرموون بۆ ماددەی دواتر مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و دوو:

یەکەم: دەستەی ڕێك کاری هەرێم لەو ناڕەزاییانەی لەلایەنی پەیوەندیدارەوە پێشکەش دەکرێ دەپێچێتەوە کە تایبەتە بەو سزایانەی لە یاسای بەرزەفتکاری فەرمانبەرانی دەوڵەتەوە هاتووە.

دووەم: بڕیاری دەستە کە لە ئەنجامی تانەلێکردنەوە دەرکرا وە بنەبڕە.

سێیەم: ئەو ناڕەزاییانەی لە بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیە هاتووە بەپێی حوکمەکانی یاسای بنەمای دادگاییە سزاییەکانەوە یەکلادەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية والعشرون:

أولا: تنظر هيئة انضباط الاقليم فى الاعتراضات المقدمة من قبل ذوى العلاقة بخصوص العقوبات الواردة فى قانون انضباط موظفى الدولة.

ثانيا: يكون قرار الهيئة الصادر بنتيجة الطعن باتا.

ثالثا: تنظر الاعتراضات الواردة فى الفقرة اولا من هذه المادة وفق احكام قانون اصول المحاكمات الجزائية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین، تەنها ئیعترازمان لەسەر فەقەرەی یەکەم هەیە ئەویش ئیعادەی سیاغەمان کردووە بەو شێوەیەی کە ئێستا دەیخوێنمەوە:

﴿أولاً/ تنظر هيئة انضباط موظفي الاقليم في الاعتراضات المقدمة من قبل ذوي العلاقة بخصوص العقوبات الواردة في قانون انضباط موظفي الدولة أو أي قانون آخر يحل محله ﴾.

واته ئەو (أي قانون آخر يحل محله) زياد كراوە، چونكە ئێستا قانونى ئينزباتى موەزەفى دەولەى عيراقى پيادە دەكەين، بەلأم ڕەنگە لە موستەقبەل قانونێكى تايبەتى خۆمان هەبێت سەبارەت بە مەسەلەى ئينزباتى موزەفين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

جەنابى وەزير ڕەئيەكت هەيە؟ بەڵێ ئەويش موئەيدە، بە ئەو ئيزافەيەى كە كەليمەى (موظفى) ئيزافە كرا لە يەكەم دا (قانون اخر)، پێشنيارى ليژنەى ياسايى دەيخەمە دەنگەوە كێ لەگەڵيەتى دەستى بەرز بكاتەوە تكايە؟ كێ لەگەڵ دا نيە؟ بە كۆى دەنگ ئەو ماددەيەش قەبوڵ كرا بۆ بابى سێيەم و ماددەى 23 مامۆستا كاكە فەرموو .

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ڕێڕەوى كارەكان لە ئەنجومەندا

ماددەى بيست و سێ: پرۆژەى ياسا و دۆزەكانى لەبەردەمى ئەنجومەن لە تۆمارگايەكى تايبەت تۆمار دەكرێن و لەلاى سكرتێر دادەندرێت.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك عونى فەرموو.

بەڕێز عونى كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

سير العمل في المجلس

المادة الثالثة والعشرون: تسجل مشروعات القوانين والقضايا المحالة على المجلس في سجل خاص لدى السكرتير.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقى ماددەكەين، ئەوە مەسائيلى ئيداريە زۆر تەبيعى و ئاساييە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

جەنابى وەزير پرسيارێك دەكەم، ئەوە ماددەى دەوێت؟ ئەوە تەنها تەعليماتێكە، ئەو ماددەيە بە زياد دەزانم هەرچەندە ئەوە ئيشى من نيە، ئيشى قانونيەكانە، كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من ویستم تەئیدی ڕەئیەکەی جەنابت بکەم، مادام لە ماددەی 39 سەلاحیەتمان داوە بە جەنابی وەزیر ئیسداری تەعلیماتی بۆ بکات، ئەم شتانە شتی ئیدارین پێ دەچێت لە داهاتوودا جەنابی وەزیر شتی زیاتر بێتە بەردەستی، با دەستی کراوە تر بێت و بتوانێت تەعلیماتی تەواوی پێ دەربکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر لیژنەی یاسایی مانعی نەبێت دەیخەمە دەنگدانەوە، ئیلغای ئەو ماددەیە؟ کێ لەگەڵ ئەوەیە ئیلغا بکرێت دەستی بڵند بکات؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ ماددەی 23 ئیلغا کرا بۆ ماددەی 24 مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و چوار: پڕۆژەو یاساو دۆزەکانی دێنە بەردەمی ئەنجومەن لەلایەن دەستەی سەرۆکایەتییەوە وردبینی دەکرێ، و بۆی هەیە داوا لە وەزارەت بکات، یان لەلایەنی کە پەیوەست نییە بە وەزارەتەوە، کەم وکوڕییەکانی تەواو بکات، بەر لە هەناردنی بۆ دەستەی گشتی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة والعشرون: یجری تدقیق مشروعات القوانین والقضایا المحالة عل المجلس من قبل هیئة الرئاسة ولها ان تطلب من الوزارة أو الجهة غیر المرتبطة بوزارة استکمال النواقص قبل احالتها علی الهیئة العامة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەکەین هیچ مولاحەزەیەکمان نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەش وەکو ماددەی پێشوو نیە؟ ئەوەش بە تەعلیمات حەل دەبێت، ئەو هەموو ماددەیە پێویست ناکات، خۆی ئەوە هەمووی سەلاحیەتی وەزیرە، ئیجرائاتی ئیداریە، ئەگەر مانعتان نیە کاک شێروان؟ ئەو ماددەیەش دەخەمە دەنگدانەوە بۆ ئیلغاکردنی کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ ئەو ماددەیەش ئیلغاکرا ، بۆ ماددەی 25 مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و پێنج: دەستەی سەرۆکایەتی پرۆژەو یاساو دۆزەکان ڕەوانەی لای دەستەی گشتی دەکات بۆ دیراسەتکردن وئەنجامدانی کاری پێویست دەربارەیەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عونی فەرموو.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة والعشرون: تحيل هيئة الرئاسة مشروعات القوانين والقضايا على الهيئة العامة لدراستها واتخاذ اللازم بشأنها.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی بەڕاستی ئەوە دەبێت، بمێنێتەوە، چونکە ماددەی 26 عیلاقەی بەوەوە هەیە، دواتر ئێمە بابێکمان دروست کرد (مجلس العمل فی المجلس) بەڕاستی ئەوە دەبێت ئیعادەی نەزەری لێ بکەینەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عەفوم بکەن، (سیر العمل) شتێکی ئیداریە، ئەو ماددەیە زیادە، ماددەکەی تر ماددەیەکی تایبەت دەبێت وەکو ئەحکامی خیتامی لە کۆتایی دا دێت، (قرارات بالاغلبیە) ئەوە ماددەیەکی رۆتینە لە هەموو شتێك دا هەر ئەو بابە (سیر العمل) هەمووی زیادە، ماعەدا ماددەی 25 و 26 نەبێت، ئەویش بە ماددەیەکی تایبەت لە هەموو قەوانینێك دا هەیە، ئەگەر موافقن من ئیقتراح دەکەم ئەو ماددەیەو بابەکەش ئیلغا بکرێتەوە، ماددەی 24 بە ماددەیەکی تایبەت بمێنێتەوە، چونکە ئەوە شتێکی زەروریە لە هەموو قانونێك دا دەبێت ئەوە هەبێت، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر بابی سێیەم (سیر العمل فی المجلس) ئیلغا بکرێتەوە، ماددەی 23 و 24 یش ئیلغا کراوە، مانای وایە دەتوانین 25 و 26 بیکەینە ماددەیەکی موستەقیل بێینە خوارەوە پاش ماددەی 22، بەڵێ رەبتی تێدایە (تحیل هیئة الرئاسة مشرعات القوانین والقضایا الی عمل لدراستها واتخاذ اللازم بشأنها)، ماددەی 26 (تتخذ الهیئة العامة قراراتها بالاغلبیة عدد الاعضاء الحاضرین واذا تساوی الاصوات یرجح الجانب الذی فیه الرئیس).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێویست بەو بابە ناکات (سير العمل) ئەو ماددەیە ماددەی 25 و 26 دەبێتە یەك ماددە، ژمارە 1 و 2 ی بۆ دادەنێین، فەقەرەی 2 زەرورییە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە عادەتەن ئەو حاڵەتانە وا چارەسەر دەکەین کە باسی مەجلسەکە دەکەین، یەکسەر ماددەیەکمان هەیەو دەڵێت تەسویتەکە بە ئەغلەبیەت دەبێت و رەئیس لەگەڵ ئەودا دەبێت، ئێمە لە ماددەی چوارەم باسی مەجلسەکەمان کردووە بە ڕوونی لە کێ و کێ پێکهاتووە، دەتوانین ئەو ماددەیە هەر لەگەڵ (تحيل الهيئە) ەکە لەگەڵ ئەوەی تر دا بیکەینە یەك ماددەو بە دوو فەقەرە ئیزافە بکرێت، بۆ ماددەی 4 .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ناکرێت ئیزافەی ماددەی 4 بکەین، چونکە ئەوە ڕۆیشتووە، بەڵام وەکو ماددەیەك تەبیعیە بمێنێت، بە دوو فەقەرە، کاك کریم فەرموو.

بەڕێز کريم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم هەر بە یەك ماددە بگوترێت (تحدد سير العمل فی المجلس بنظام خاص) یەعنی ئەوە بە نیزامێکی خاس خۆی دەردەکات هەمووشی تەحدید دەکات لەوێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نیزامی خاسی ناوێت، ئەوە خۆی لە بیدایەتەکەی ئەوە نووسراوە و دیاری کراوە، ئەوەی تر تەبیعیە و رۆتینە، ئەو ماددەیە فعلەن (أ و ب)، یەعنی (الباب الثالث ـ سير العمل) عنوانی ناوێت، ماددەی 25 و 26 تەوحید دەبێت بەو دوو فەقەرەیەی کە خوێندرایەوە، موافقن کاك شێروان و جەنابی وەزیر؟ ئەو موقتەرەحەی خۆم کە لە لایەن لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیرەوە پەسەند کرا دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ ماددەی 27 کە دەبێتە بابی سێیەم، مامۆستا کاکە فەرموو.

بەڕێز عبدالکريم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و حەوت: لە دامەزراندنی سەرۆك وجێگری سەرۆك وراوێژکار وراوێژکاری یاریدەدەر جگە لەمەرجە گشتیەکانی دامەزراندن لە فەرمانبەرێتی گشتیدا دەبێ بڕوانامەی بکالۆریۆسی لەیاسا هەبێت یان هاوشانی ئەو بڕوانامەیە بێ ودەبێ دوای دەرچوونی لەکۆلێژدا بەکردەنی خزمەتی دادوەری یان پارێزەرایەتی بۆ ماوەی (20)ساڵ کەمتر نەبێت سەبارەت بە سەرۆك وجێگری سەرۆك وراوێژکار، بەڵام سەبارەت بە راوێژکاری یاریدەدەر(15) ساڵە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك عونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

الباب الثالث

المادة السابعة والعشرون: يشترط في تعيين الرئيس ونائب الرئيس والمستشار والمستشار المساعد اضافة الى توافر الشروط العامة للتعيين فى الوظيفة العامة أن يكون حاصلا على شهادة بكالوريوس فى القانون أو ما يعادلها وله ممارسة فعلية بعد التخروج من الكلية لمدة لا تقل عن عشرين سنة فى الوظيفة القضائية أو المحاماة بالنسبة للرئيس و نائب الرئيس والمستشار وخمس عشرة سنة بالنسبة للمستشار المساعد.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەكەین، هیچ تێبینیەكمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر مولاحەزەت نییە؟ باشە تۆش پشتگیری دەكەیت، بابەكە دەبێتە بابی سێیەم، ئەوە ئیتیفاق كرا لەسەری، بەڵێ كاك كريم فەرموو.

بەڕێز كريم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر لە یادم نەچوو بێت، پێم وایە ئێمە لە ماددەكانی پێشوو ڕاوێژكاری یاریدەدەرمان بەلاوە ناوە، یەعنی مستشاری مساعدمان وابزانم بەلاوە ناوە لە ماددەكانی پێشوو، بۆیە با مولاحەزەی ئەوە بكەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

مولاحەزەكەت موناقەشە كرا، بەڵام نازانم لامان دا یان نا ؟ لەكام ماددەیە ئەگەر بزانن، مادام وایە دیقەت بكەن كام ماددەیە؟ داوای لێ بوردن دەكەن پرۆتۆكۆڵەكەم لە لایە بەدوای دەگەڕێم، داوای لێ بوردن دەكەم، ئەوە ڕێگای ئەوە ناگرێت لێرە ئاماژەی پێ بكرێت، لەبەر ئەوە لەوێ باسی ئەندامیەتی مەجلسەكەمان كردووە، یەعنی شەتبمان كردووە كە نابێت نائیبی موستەشار ئەندام بێت، بەڵام لێرە دەڵێت شروتت داناوە بۆ دامەزراندنی، یەعنی لێرە ئەگەر هەشبێت، ئەوە نابێتە ئەنجومەنی هینەكە، نابێتە ئەندامی ئەو ئەنجومەنە، لێرە ئەوە بۆدەمێنێتەوە، نائیبی موستەشار هەبێت لێرە یان نا؟ كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو مستەشارەی لێرە هەیە، فەرقی هەیە لەگەڵ ئەو موستەشارەی کە لە مەئەسەسات و وەزارەتی تر دا هەیە، ئەوە خاڵێکیان، دووەم نائیبی موستەشار بە نیسبەت سوڵتەی قەزائی شەخسێکە کە 15 ساڵ خدمەی قەزائی هەیە، بۆ موساعەدە کردنی مەجلسی شورایە، لە زۆر مەسائیل ئیحتیاجیان بە نائیبی موستەشار دەبێت، کە دەرەجەشی دەرەجەی قازیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانن چیە خۆی مولاحەزەکە لەوەوە هاتووە کە دەڵێت موستەشار بێتەوە بیرتان کە ئەو موستەشارانەی لە وەزارەتەکان هەن ئەوانەن، موستەشار لە مەحاکم جودایە، قەراراتی بەدەستەوەیە، حاکمە، بۆیە نائیبی هەبێت تەبیعیە، وەکو موستەشاری ئێرە نیە بۆ نموونە موستەشارێك هەیە جێگری موستەشار پێویست ناکات، چونکە خۆی موستەشارە، تەوسیات دەدات، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا کاك فرست شتێکی بە بیرهێنامەوە کە بەڕاستی پێشتر جەنابی کاك فاروق وەزیریش ئەوە دەزانێت، پێشتر حاکمی موقەریر هەبوو لە مەحکەمەی تەمییز، مومکینە نائیبی موستەشار دەوری حاکمی موقەریر ببینێت لە زمنی مەجلسی شورا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موساعدی موستەشارەکەت پێ باشە کە لێرە هەبێت؟ باشە لێرە گوتمان کە لە مەجلیسەکان داندرابێ، بەڵام تەعینەکەی پێویستی پێیەتی بۆ هاوکاری و موستەشارەکان، ماددەکە دەخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە دەستی بڵند بکات، فەرموون، کێ لەگەڵدا نیە، بە کۆی دەنگ قبوڵ کرا ، بۆ مادەی 28 تکایە.

بەڕێز عبد الکریم ابو بکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و هەشتەم: لەو ماوەیەی هاتووە لەماددەی پێشوو دووساڵ کەم دەکرێتەوە بۆ ئەوانەی بڕوانامەی ماجیستێر یان بەدەست هێناوە، وپێنج ساڵ بۆ ئەوانەی بڕوانامەی دکتۆرایان بەدەست هێناوە، کەمترین ماوەی خوێندن بۆ بەدەست هێنانی هەردوو بڕوانامە بەماوەی کارکردن بۆ مەبەستی ئەم یاسایە دادەندرێت.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثامنة والعشرون:

تنزل من المدد الواردة في المادة السابقة مدة سنتين بالنسبة للحاصلين على شهادة الماجستير وخمس سنوات بالنسبة للحاصلين على شهادة الدكتوراه، و تعتبر مدة الدراسة الصغرى للحصول على اي من هاتين الشهادتين مدة ممارسة لاغراض هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تەئيدی ماددەكە دەكەم و لەگەڵ ماددەكەين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر فەرق ناكات و با تێپەڕێ ، بەڵام ئەو دوو ماددەيە ببێتە يەك مادده باشترە، فەرمووو پەخشان خان.

بەڕێز پەخشان عبد الله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەوە تێنەگەيشتم يەعنی دوو ساڵی بۆ كەم ئەكرێتەوە و ساڵێكيش مودەی ديراسەی سوغرای مەسەلەن ماجستێر و دوو ساڵی دكتۆراكەشی بۆ ئيزافە ئەكرێ، يان ئەوەی كە ئەڵێ دوو ساڵی لێ كەم ئەكرێتەوە مەبەستی چيە؟

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نەخێر، شەرتی كە داندرايە لە ماددەی پێشتر كە وتمان، شەهادەی بەكالوريۆسی هەبێت و 20 ساڵيش خزمەتی هەبێت، ئەگەر ماجستێری هەبوو 18 ساڵ خزمەتی هەبێ، ئەگەر دكتۆرای هەبوو 15 ساڵ خزمەتی هەبی، كێ لەگەڵ ئەو ماددەيە با دەستی بڵند يكات، فەرموون، كێ لەگەڵدا نيە؟ بە كۆی دەنگ قبوڵ كرا، بۆ ماددەی دواتر تكايە.

بەڕێز عبد الكريم ابو بكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی بيست ونۆيەم:

يەكەم: سەرۆك وجێگری سەرۆك وڕاوێژكار بەمەرسوومی هەرێم پشت بەست بەپێشنياری سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيران دادەمەزرێن.

دووەم: راوێژكاری ياريدەدەر بەبڕياری سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيران پشت بەست بە پێشنياری دەستەی سەرۆكايەتی دادەمەزرێت.

بەرێز عونی کمال سعید بزاز:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة والعشرون:

اولآ: يعين الرئيس و نائب الرئيس و المستشار بمرسوم اقليمي بناءآ على اقتراح رئيس مجلس الوزراء .

ثانيآ: يعين المستشار المساعد بقرار من رئيس مجلس الوزراء بناءآ على اقتراح من هيئة الرئاسة.

بەرێز شێروان ناصح حیدری:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین بەس ئیعادەی صیاغەی بەو شێوەیە کردوومانەتەوە:

اولآ: يعيين الرئيس و نائب الرئيس و المستشار بمرسوم اقليمي بناءآ على اقتراح من وزير العدل و موافقة رئيس مجلس الوزراء.

ثانيآ: يعين المستشار و المساعد بقرار من رئيس مجلس الوزراء بناءآ على اقتراح من هيئة الرئاسة و بتوصية من وزير العدل.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی دووەم هەندێك وازیح نیە، هەیئەی ریئاسەی ئیستیشاری فەنی ، باشتر وایە بڵێی: يعيين مساعد المستشار بناءآ على توصية هيئة الرئاسة الاستشارية و طلب من وزير العدل، هەیئەی ریئاسەی ئیستیشاریەکەش ئیزافە بکەن با وازیح بێت لێرە.

بەرێز شێروان ناصح حیدری:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر پێت باش بێ: بطلب من هيئة رئاسة مجلس الشورى، ئیزافە بکەین ئەگەر وازیح بێت.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا فەرموو.

بەرێز قادر سعید خضر(زانا):

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە خاڵی دووەم(و) زیادە: يعين المستشار المساعد، نەك المستشار و المساعد، لە صیاغە نوێیەکەی لێژنەی قانونی ئەو شتە غەڵەتە.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئەو مولاحەزەی وەزیر وەربگرین، هەردوو فەقەرە مومکینە ببێتە فەقەرەیەك، يعين الرئيس ونائب الرئيس والمستشار ومساعد المستشار .

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکەی برای بەڕێز کاك زانا لە جێی خۆیەتی بەراستی ، (و)وەکە نابێ هەبێ، چونکە ئێمە مەسەلەی موستەشار لە فەقەرە یەك عیلاجمان کردیە، ئەوەی کە هاتیە موستەشار موساعیدە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موستەشار موساعیدەکە ئەو هەموو مەراحیلەی دەوێ؟ یان ئەوە بکرێتە : (يعين مساعد المستشار بناءآ على طلب الوزير)، ئەو تەلەبەی وەزیر حەتمەن ئیعتیماد دەکات لەسەر هەیئەی ئیستیشاری خۆی.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆ ئەصلیەکەش هەر بەو شکلە هاتیە، یەعنی موستەشاری موساعید و سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ئەمرەکەی دەردێنی و لە لایەن هەیئەی ریئاسەی مەجلیسەوە ئیقتیراح دەکرێ و بە موافەقەتی وەزیری عەدل، ئەگەر پێتان باشە هەر وەکو پێشتر بەجێ دەهێڵین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەزانی چۆنە ، ئەگەر دووەم وای لێ بکەین، يعيين المستشار المساعد بقرار من رئيس مجلس الوزراء بناءآ على طلب من الوزير واقتراح من هيئة الرئاسة الاستشارية، چونکە هەیئەی ئیستیشاری قەرار نادات، ئیقتیراح دەکات بۆ وەزیرو وەزیر کە تەلەبی کرد یەعنی دەکا بۆ هینەکە، هەیئەی ئیستیشاری ئیقتیراح دەکات و وەزیر موافەقەتی کرد داوا دەکات کە لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران قەراری پێ دەربچێ، فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی هەیئەی مەجلیسی شورا مەربووتی وەزیرە، رەسائیلی موخاتەبات لە رێگای وەزیرەوە دەکرێت، ئەوە تەبیعیشە ئەوها بێت و زۆر تەبیعیشە و چ موشکیلەی تێدا نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە ئێستا ئەو ماددەیە بەو شکلەوە دەیخەمە دەنگەوە، فەقەرەی یەکەم: بە ئیقتیراحی لێژنەی یاسایی ، بناءآ على اقتراح من وزير العدل و بموافقة رئيس مجلس الوزراء و بمرسوم ئەوە کەی لێ دەردەچێت، فەقەرەی دووەم: يعين المستشار المساعد بقرار من رئيس مجلس الوزراء و بناءآ على اقتراح من الوزير و بتوصية من المجلس الاستشاري، کێ لەگەڵ ئەوەیە دەستی بڵند بکات تکایە، فەرموون، کێ لەگەڵدا نیە؟ بە کۆی دەنگ قبوڵ کرا بۆ ماددەی دواتر تکایە.

بەرێز عبد الكريم ابو بكر مصطفى:

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی سییەم:

یەكەم: سەرۆك بەپلەی تایبەتی دەبێ.

دووەم: جێگری سەۆرك مووچەی پلەی تایبەت وەردەگرێ.

سێیەم: راوێژكار مووچەی پلەی تایبەت پۆلی (ب) وەردەگرێ.

چوارەم: راوێژكاری یاریدەدەر مووچەی پلەی یەكەم وەردەگرێ.

بەرێز عونی كمال سعید بزاز:

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثلاثون:

اولآ: يكون الرئيس بدرجة خاصة.

ثانيآ: يتقاضى نائب الرئيس راتب الدرجة الخاصة.

ثالثآ: يتقاضى المستشار راتب الدرجة الخاصة صنف (ب).

رابعآ: يتقاضى المستشار المساعد راتب الدرجة الاولى.

بەرێز شێروان ناصح حیدری:

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە صیاغەی ماددەكە بەو شكلە كردوومانەتەوە:

اولآ: يكون الرئيس بدرجة خاصة و، يتقاضى راتب الدرجة الخاصة (أ).

ثانيآ: يتقاضى نائب الرئيس و المستشار راتب الدرجة الخاصة (ب).

ثالثآ: يتقاضى المستشار المساعد راتب الدرجة الاولى.

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو ئیقتیراحەی لێژنەی یاسایی لە جێی خۆیەتی ، كەس مولاحەزەی نیە؟ فەرموو سۆزان خان.

بەرێز سۆزان شهاب نوری:

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە قەت لە هیچ یاسایەكدا باسی رەواتبی هیچ هینەكمان نەكردووە، هیچ دەزگایەك، یەعنی زەرووره ئێمە لێرە باسی بكەین یاخود هەر لە تێهەڵكیشەكاندا كە باسمان كردووە لە بیدایەتەوە، ئەڵێین: دەرەجەی خاصەیە ئیتر تەواو، بۆ چی لێرە بە روونی باسی دەرجەكەی بكەین و باسی راتبەكانیان بكەین؟ قەت نەبووە ئێمە لە یاسادا باسی راتبی كەسمان كردبێ، هیچ دەرەجەیەك، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە زەرەرەکی نیە بۆ ئەوەی تووشی ئەوە نەبین، ئەوەلەن، رەئیس هەیە چیە؟ دەبێ بڵێین دەرەجەی وەزیرە، دەرەجەی خاصەیە، ئەوە لەوێ تەحدیدی کردیە، دەرەجاتی خاصە (أ و ب)ی هەیە، فەرموو با لیژنەی یاسایی شەرحی بکات.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئێمە ئەو دەرەجاتانە لە خۆمانەوە نەمان هێناوە و، ئەو دەزگایە دەزگایەکی تازەیە، تەماشای قەوانینی دیکەمان کردووە، لە هەمان دەزگا هەمان دەرەجات هەیە بۆی و ئێمەش لە دەرەجەکانی ئەوان کەمترمان دانەناوە، شتێکی تەبیعیشە لێرە ئەو خزمەتانەی کە ئیشارەتمان پێدا ئەو دەرەجانە ئەوە هەڵدەگرێ کە ئەو شەخصانەی ئەو خزمەتانەیان هەیە ئەو دەرجانەیان پێ بدرێت، لە وەزائیفی ئیعتیادی ئەو دەرەجەیان پێ دەدرێت ،جا چۆن ئەگەر عضو مەجلیسی شورا بێت یان عضوە ك بێ 20 ساڵ یان 25 ساڵ خزمەتی هەبێ و دەرەجەی قازی بێ و دەرەجەیان دەدەینێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موفتەرەحی لیژنەی یاسایی کە لە لایەن وەزیرەوە پشتگیری لێ کرا، دەیخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵیتی؟ فەرموون، کێ لەگەڵدا نیە؟ بە کۆی دەنگ ماددەی سی قبوڵ کرا، بۆ ماددەی سی و یەك تکایە.

بەڕێز عبد الكريم ابو بكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی ویەکەم: دەکرێ راوێژکاری یاریدەدەر بەفەرمانی راوێژکار دادەمەزرێ ئەگەر مەرجەکانی لە ماددەی (15) ئەم یاسایەدا هاتووە، هەبێت، بە مەرجێك سێ ساڵ لە ئەنجومەن کاری کرد بێت، لەمیانەی کارکردنیدا بەپێی راسپاردنی دەستەی سەرۆکایەتی لێهاتوویی بەرزی پیشاندابێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية و الثلاثون: (رەفەمەکەی غەڵەتە تەسەلسول دەبێ سی و یەك بێت لە مەشروعەکەش): يجوز تعيين المستشار المساعد بوظيفة مستشار عند توفر الشروط الواردة في المادة الخامسة عشرة من هذا القانون على ان يكون قد قضى مدة لا تقل عن ثلاث سنوات في وظيفته في المجلس و اثبت خلالها كفاءة عالية و ذلك بتوصية من هيئة الرئاسة.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەسەلسولی ماددەکەمان چاك کردۆتەوەو، ئیعادەی صیاغەی ماددەکەمان بەو شکلە کردووە، (يكون تعيين المستشار المساعد بوظيفة مستشار عند توفر الشروط الواردة في المادة السادسة والعشرين من هذا القانون على

ان يكون قد قضى مدة لاتقل عن ثلاث سنوات في وظيفته في المجلس واثبت خلالها كفاءة عالية وذلك بتوصية من هيئة الرئاسة).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من پێموایە ئەو ماددەیە زیادە، چونکە ئەوەلەن کە تۆ دەڵێیت ئەگەر شروتی ماددەی (26) تێدا بێت، مانای وایە ئەو شروتەی ناوێت بە موساعیدەو کە شروتیشی هەبێتن ئۆتۆماتیکی حەقی خۆیەتی لەوێ بێتن، یەعنی تۆ بۆ ئەو شەرتە بۆ موساعید دادەنێ شەرتێکی ئیزافی بۆ خەڵکێك کە لەوێ ئیشی نەکردووەو، خەڵکێکت داناوە پازدەساڵێکە، بیست ساڵێکە دکتۆرای هەبێت، شتی هەبێتن، ئەوە موساعیدی موستەشارە، ئەگەر عەینی شروتی هەبوو ئۆتۆماتیکی تەوصیە دەکرێت، پێموایە هەر زیادە لێرە، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر ئەو سێ ساڵەی دابنێین، موستەشار موساعید دەبێتە موستەشار بە حەڤدە ساڵ، بەلاّم ئەویتر بەو شکلە نییە، موستەشار موساعید کە سێ ساڵ مایەوە ئیستیفادە دەکات و خیبرەی زیاد دەبێت، بۆیە مودەکەی کەمترە، ئەو مودە کەمە تەرح دەبێت لە خزمەتی ئەسڵی، لێرە موستەشار موساعیدەکە ئیستیفادە دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر جەنابت دەڵێی بێت و شروتی ماددەی ئەوەندە لێی موتەفیر بێت، شروتەکە دەڵێتن ساڵەکەی تەحدید کردووە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی تەحدیدی کردووە بە بیست ساڵ، موساعید موستەشاری تەحدید کردووە بە پازدە ساڵ، ئەگەر سێ ساڵ لەوێ دەوام بکات دەبێتە هەژدە ساڵ، بە هەژدە ساڵ دەبێتە موستەشار، نەك بە بیست ساڵەکەی لە شەرتەکەدا هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەپێچەوانەوە، دەبێت بڵێی بەدەل لە مەسەلەی خەدەمات، نەك شروتی ماددەی ئەوەندە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە قەیدی ناکات، ئەوەی ئیزافە بکەین موشکیلە نییە، بەلاّم ئەوە ئیمتیازێکە دراوەتە ئەو موستەشارەی کە لە مەجلیسی شورا دەوام دەکات و بە سیفەتی موساعید موستەشار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەبێت صیاغەکە بگۆڕن، (اذا كان لنائب المستشار خدمة فعلية لا تقل عن ثلاث سنوات فللهيئة الادارية ترشيحه) یان بیکاتە موستەشار، تۆ ئەوە تۆماتیکیەن کردۆتە نائیب، پازدە ساڵی هەیە، لێرە بڵێ ئەگەر سێ ساڵی هەبوو، بۆی هەیە ببێتە موستەشار، ئەوها دەبێت، نەك بیگەڕێنیەوە شروتی هین و ئەوانە، شروتەکەی ئەوێ دەڵێت بیست ساڵ کەمتر نەبێت، سێ ساڵەکە لێرە کافی نییە، دەبێت پێنج ساڵی هەبێتن بەو صیغەیەی ئێستا، بەڵام ئێستا ئەگەر تۆ دەتەوێت ئەفزەلیەتێکی بدەیتێ دوو ساڵی کەمتر بکەیتەوە لەبەر ئەوەی سێ ساڵ خزمەتی هەیە، دەبێت صیاغەکەی بگۆڕین، جەنابی وەزیریش ئیقتیراح دەکات تەحصیل حاصلە، زیادە ئەگەر موافەقەت دەکەن شەتبی دەکەین با نائیبی رەئیسەکەش بۆ موستەشارین هەمان شروتی هەبێتن، با سێ ساڵ خزمەتی نەبێت، با پێنج ساڵی هەبێتن، لیژنەی یاسایی موافیقن، مانعیان نییە، ئیقتیراحەکەم دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو ماددەیە شەتب بکرێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، ئەو ماددەیە شەتب کرا، تکایە ماددەی دواتر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی و دووەم:

یەکەم: بەپێی دەست نیشانکردنی وەزیری خوێندنی باڵا، وەزیری داد، بۆی هەیە دوو لە ئەندامانی دەستەی وانە وتنەوە لە زانکۆکانی هەرێم، بڕوانامەی دکتۆرایان هەبێت و پلەی زانستیان لەمامۆستای یاریدەدەر کەمتر نەبێت ئینتیداب بکات و، دەبێ رەزامەندی خۆیان بەنووسین دەربڕن کە وەکو راوێژکار بۆ ماوەی سێ ساڵ لە ئەنجومەندا کار بکەن، تەنیا یەکجار دووبارە دەکرێتەوە.

دووەم: بەرەزامەندی ئەنجومەنی دادوەری، وەزیری داد بۆی هەیە دادوەرانی پۆلی یەکەم وبەرەزامەندی خۆیان بە نووسراو ئینتیداب بکات بۆ کارکردن لە ئەنجومەن وەکو راوێژکاری موتەفەریغ بۆ ماوەی سێ ساڵ تەنیا بۆ جارێك نوێ دەکرێتەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الثانية والثلاثون:

اولاً: لوزير العدل وبناء على تسمية وزير التعليم العالي والبحث العلمي انتداب اثنين من اعضاء الهيئة التدريسية في جامعات الاقليم ممن يحملون شهادة الدكتوراه في القانون ولاتقل مرتبتهم العلمية عن استاذ مساعد وبموافقتهم التحريرية للعمل في المجلس كمستشارين متفرغين لمدة ثلاث سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة.

ثانياً: لوزير العدل وبموافقة مجلس القضاء انتداب حكام الصنف الاول وبموافقتهم التحريرية للعمل في المجلس كمستشارين متفرغين لمدة ثلاث سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دوای ڕاست کردنەوەی ڕەقمی ماددەکە، ئیعادەی صیاغەمان بەم شێوەیە کردۆتەوە:

أولاً: لوزير العدل وبموافقة وزير التعليم العالي والبحث العلمي انتداب اثنين من اعضاء الهيئة التدريسية في جامعات الإقليم ممن يحملون شهادة الدكتوراه في القانون ولاتقل مرتبتهم العلمية عن استاذ مساعد وبموافقتهم التحريرية للعمل في المجلس كمستشارين متفرغين لمدة ثلاث سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة.

ثانيا: لوزير العدل وبموافقة رئيس مجلس القضاء انتداب قضاة الصنف الاول وبموافقتهم التحريرية للعمل فى المجلس كمستشارين متفرغين لمدة ثلاث سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة مع الاحتفاظ لهم بصفتهم القضائية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موقتەرەحی لیژنەی یاسایی بۆ ئەو ماددەیە لە یەکەم لە جیاتی تەسمیە دەڵێت دەبێت موافەقەتی وەزیری تەعلیم عالی بێت، وەزیری عەدل بۆی هەیە لە جیاتی ئەنجومەنی قەزا ڕەئیسی ئەنجومەنی قەزا، دوایێ ئەخیری جوملەکە ئەوەی ئیزافە کردووە (مع الاحتفاظ لهم بصفتهم القضائية)، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر مەبەست لەوەیە بیانەوێت خوبەڕای ئەوانەی کە دکتۆرایان هەیە لە قانون بچنە ناو ئەو مەجلیسە، پێویست ناکات تۆ لە زانکۆ ڕایکێشیتەوە، تۆ بیخەرە کێبڕکێیەکی عادیلانەوە، چەند کەسێك هەیە لەوانەیە لەم جامیعەیە هەبێت، لەوانەیە لە چەند جامیعەیەکی تردا هەبێت، من مەبەستم لێرەدا ئەوەیە بۆ بەم شێوەیە نەبێت، بۆ نەکەوێتە کێبڕکێ و ئەو کەسانەی کە ئامادەن بچن ئەو کارە بکەن، تەقدیم بکەن و ئیمتیحان دەکرێت، موقابلە دەکرێت، هەرچی دەکرێت، یەعنی بۆ بەو شێوەیە؟ بۆ تەسمیەو موافەقەو هین بێت، شەرت نییە لەوانەیە لە وەزارەتی تەعلیم عالیشدا نەبێت و ئەو کەسە دکتۆراشی هەبێت لە قانوندا، بەلاّم کار ناکات لە تەعلیم عالیدا، ئەی ئەوە مافی نییە تەقدیم بکات وەکو موستەشارێك لەو لیژنەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێش هەموو شتێك ئەوە مافێکی تەبیعی خۆی هەیە، ئەو شروتەی لە ماددەی پێشوودا باسمان کرد بیست ساڵەکەو، پازدە ساڵەکەو، دکتۆرایەکە، هەموو کەسێك دەتوانێت بچێت تەقدیمی بکات و شروتی تێدا موتەوەفیر بوو، وەزارەتی تەعلیم عالی نایەوێت، ئەو حاڵەتە تایبەتیانە بۆ ئەو مامۆستایانە لە زانکۆ کە تابعی وەزیری تەعلیم عالین و موافەقەتی وەزیری دەوێت، بۆ ئەوەی بۆشایی لە وەزارەت دروست نەبێت لە زانکۆیەکە، بۆیە ئەوە کە موافەقەتی کرد، یەعنی حیسابی ئەوەی کردووە کە بۆشایی لە کولیەکە دروست

نابێت، واته تەفەروغ نەکات، رۆژانە دەبێت دەوام لەوێ بکات ناچێت لە هین بکات، ئەمەش پێویست دەکات کەوا وەزیری تەعلیم عالی موافیق بێتن ئەویش لەبەر رۆشنایی وەزعی مامۆستایەکەو کولیەکە قەراری لەسەر دەداتن، دەیخەمە دەنگدانەوە بەو موقتەرەحەی لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیریش دیار بوو موافیقە لەسەری، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی دواتر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی و سێیەم: نابێ سەرۆك و جێگری سەرۆك و راوێژکارو راوێژکاری ئینتیداب کراوو راوێژکاری یاریدەدەر دەسگیر بکرێت، یان رێکاری سزاییان دەرهەق بکرێ، تەنیا بە رەزامەندی وەزیری داد نەبێ بەدەر لەوانەی کە گەورە تاوانێکی بە ئەنقەست و بینراو ئەنجام دەدەن.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة والثلاثون: لا يجوز توقيف الرئيس او نائب الرئيس او المستشار او المستشار المنتدب او المستشار المساعد او اتخاذ الاجراءات الجزائية بحقهم الا باذن من وزير العدل باستثناء ارتكابهم جناية عمدية مشهودة.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین و پشتگیری لە ماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دیارە جەنابی وەزیریش موافیقە، کە کەس تێبینی نییە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەکەی تر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی و چوارەم: نابێ سەرۆك و جێگری سەرۆك و راوێژکار و راوێژکاری یاریدەدەر خانەنیشن بکرێن تاکو (65) ساڵ لە تەمەنیان تەواو نەکەن.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة والثلاثون: لايجوز احالة الرئيس او نائب الرئيس او المستشار او المستشار المساعد على التقاعد الا بعد اكمالهم الخامسة والستين من العمر.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین، بەلاّم ئیعادەی صیاغەمان کردۆتەوە بەم شێوەیەی کە بۆتان دەخوێنمەوە (لا یجوز احالة الرئیس او نائب الرئیس او المستشار او المستشار المساعد على التقاعد الا بعد اكمالهم الخامسة والستین من العمر ویطبق بحقهم قانون تقاعد اصحاب الوظائف العلیا).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەی ئەگەر لەسەر داوای خۆی بوو، یان پێی نەکرا ئیشەکە جێ بەجێ بکات، ئەوە چۆن دەبێتن؟ ئەگەر نەتوانێت بەردەوام بێت لە کارەکەی، ئەگەر خۆی وا داوای کرد، دەبێت ئیزافە بکرێت (او لاسباب الصحیة بناءا على طلبه او عدم تمكنه من اداء واجبه) ئەوانە هەمووی دەبێت، جەنابی وەزیر رەئیت.

بەڕێز فاروق جمیل صادق/ وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێموایە ئەو ماددەیە بەو نەوعە شتێکی زیادە، مانای وایە تۆ ئیجباری دەکەی، لە تەمەن (65) ساڵی ئەو کابرایە دەتوانێت دەوام بکات، لەوانەیە سەبەبێك، شتێك دێتن پێویستی نەبێتن، یان پێویستی بەوە دەبێت تەقاعودی بکەیت، یەعنی مەعقول نییە، فەرز بکە کەفائەتی تەواو نەبوو، من پێموایە ئەو ماددەیە شتێکی زیادە، ئیعتیادی خەڵك چۆن تەقاعود دەبێت، ئەوها بێتن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فیعلەن ئەگەر قانونی تەقاعودی گشتی لەسەر ئەوانیش تەتبیق دەبێتن، هەمووی زیادە، بەڵێ.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر قانونێکی تەقاعود، یان هەر بڕگەیەکی تەقاعودی ئەگەر هاتو لە قانونی ئەسڵی موعالەجە نەکرا بوو، ئیعتیادی دەگەڕێتەوە سەر قەوانینی قەواعیدی عامە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێرە ئەو جوملەیەی کە هاتووە (لایجوز)، یەعنی فەرزت کردووە قەت ناتوانێت ئیحالەی تەقاعودی بکات تا 65یش بێت، یەعنی مانای وایە داوای خۆشی بێت، پێشی نەکرێتن هەر ناتوانیت هینی بکەیت.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەتوانیت مەسەلەن سنی تەقاعود بەنیسبەت ئەوانە بڵێیت (65) ساڵە، ئیمکان هەیە (لا یجوز)ەکە لابرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە باشە بڵێی (یعتبر سن التقاعد خمسة والستین) شتێکی وا، فەرموو.

بەڕێز طلعت خضر سيف الدين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی لیژنەی یاسایی نووسیەتی وابزانم لە حالآتی تەبیعییە، ئەوەی کە جەنابت باست کرد، فیعلەن ئەگەر حاڵەتێکی تر رووبدات لەو حاڵەتە، لەبەر ئەوەی دەبێت بنووسرێت (في الحالات الطبيعية) نابێت ئیحالەی تەقاعودی و ئەوە بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارێکم هەیە، نابێتەکە لا بدرێت، تەمەکەنەشی ئەگەر تەمەنی گەیشتە (65) ساڵ، ئیتر خۆی تەعدیل دەبێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆرێك لە ئەندامانی ئەو دادگایە قازین، واتا ئینتیداب کراون بۆ ئەوەی بەپێی دەسەلآتی قەزائیش قازی سنی تەقاعودی (65) ساڵە، بۆیە ناکرێت تەعاروز بکرێت، دەبێت بە (65) ساڵەکە، بۆیە بە هەمان شێوە تەحدید بکرێت و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک کەریم تەعاروزمان نەگوت، ئێمە دەڵێین بەس کەلیمەکە (لا يجوز)ەکە، (65) ساڵەکە باشە، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی قازی مونتەدیبە، لێرە ئێمە ماددەکمان پەسند کرد ئیحتیفاز بە مەنصەبی وەزیفی قەزائی خۆی دەکات، واتا لەسەر ئەساسی قانونی سوڵتەی قەزائی تەقاعود دەبێت، ئەوانی تر کە تەعیناتی موباشیر دەبن بەو شروتە، ئەوانیش ئیمکان هەیە وەکو قازییەکان تەعامولیان لەگەڵدا بکرێت بڵێن سنی تەقاعود بەنیسبەت ئەوانە (65) ساڵە، ئەو شەرت و شروتانە لابدەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شەرت و شروتەکە لا بدەن و سنی تەقاعود بکاتە (65) ساڵ، کاک دکتۆر کەمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەمە باشە بەم شێوەیە تەحدید بکرێت (سەرۆك و جێگری سەرۆك و راوێژکار و راوێژکاری یاریدەدەر خانەنیشن دەکرێن لە (65) ساڵی)، یەعنی کە (65)ساڵیان لە تەمەنیان تەواو کرد، نابێت زیاتر لەو کارە ببن، پێویستە تەقاعود بکرێن، بەو شێوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە بەو شێوەیە صیاغەتی بکەن، کاك سالم فەرموو.

بەڕێز سالم محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

باشە، ئەوەی د.کمال گوتی من دەڵێم کۆتایی ئەم ماددەش ئیزافەی بۆ دروست دەبێت ، ان لم یستجد سبب اخر من یمنع قانونا من مزاولة قانوني

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر سیغەکەمان گۆڕی ئەمە وەردەگرێتەوە ،سنی قانون تەتبیق بکرێ، سنی قانونی تەقاعدی 65 ساڵە، ئەوی تر لەسەر داوای خۆی بێت ، پێی هەڵنەستێ نەخۆش بێت تەبیعیە، بەس بلێ سنی تەقاعدی سیغەکەی وابێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن .

یحال الرئیس او نائب الرئیس او المستشاراو المستشارالمساعد علی التقاعد عند إکمالهم الخامسة والستین من العمر ویطبق بحقهم قانون تقاعد اصحاب الوضائف العلیا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوماددەی کە خوێندرایەوە دەیخەمە دەنگەوە ،کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، بە کۆی دەنگ پەسەند کرا ، ماددەی دواتر.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی وپێنجەم: ئەگەر هەر دەقێك لەم یاسایەدا نەبوو، یاسای خزمەتکردنی شارستانی بەسەردا پیادە دەکرێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة والثلاثون: یطبق قانون الخدمة المدنیة فیما لم یرد بە في هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەکە داین ، پشتگیری لە مادەکە دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگەوە ئەم مادە، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە ؟ سوپاس ،بەکۆی دەنگ پەسەند کرا .

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سی و شەشەم: دەستەواژەی (ئەنجومەنی راوێژکاری هەرێمی کوردستان – عێراق) شوێنی دەستەواژەی (دیوانی نووسینەوەی یاسا) دەگرێتەوە لە هەر یاساو سیستەمەکانی دیکەدا هاتبێ.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة والثلاثون: تحل عبارة (مجلس شورى اقليم كوردستان- العراق) محل عبارة(ديوان التدوين القانوني) اينما وردت في القوانين و الانظمة الاخرى.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین، چونکە مەسەلەی (مجلس استشارى) ئەمرەکان هاتووە ئەمەش قانونی وەزارەتی عەدلە، بۆیە پێویست دەکات ئەو نەسە لێرە بێت، زۆر سوپاس .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جەنابی وەزیر، ئەو موفقتەرەحەی لیژنەی یاسایی ، ئەو ماددەیە پشتگیری لێکراوە لە لایەن جەنابی وەزیرەوە ،دەیخەمە دەنگەوە ، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە ، سوپاس ، کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە ، سوپاس ، بەکۆی دەنگ پەسەند کرا ، مادەی دواتر تکایە .

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن .

ماددەی سی وحەوتەم: کار بەهیچ دەقێك ناکرێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة والثلاثون: لايعمل باي نص يتعارض واحكام هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی مادەکەین تەنها صیاغەکەمان بەم شێوەیە گۆڕیوە (لايعمل باي نص قانونى او قرار يتعارض واحكام هذا القانون).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو ماددەیە بەو ئیزافەیەی لیژنەی یاسایی، دەیخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، بە کۆی دەنگ قبوڵ کرا، مادەی دواتر.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن .

ماددەی سی وهەشتەم: لەسەر وەزیرە تایبەتمەندەكان پێویستە حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الثامنة والثلاثون: على الوزراء المختصين تنفيذ احكام هذا القانون .

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە ئیعادەی صیاغەمان بەو شكلە كردۆتەوە ،(على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

موفتەرەحی لیژنەی یاسایی، ئەویش وەكو مادەكانی تر، ڕۆتینە لە قەوانینی تریشەوە هاتووە، دەیخەمە دەنگەوە، كێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بكاتەوە؟ سوپاس، كێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بكاتەوە؟ سوپاس .

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن .

ماددەی سی ونۆیەم: وەزیری داد بۆی هەیە ڕێنماییەكان دەربكات بۆ ئاسانكردنی جێبەجێكردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە.

بەڕێز عونی كمال سعيد بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة التاسعة والثلاثون: لوزير العدل اصدارالتعليمات لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

صیاغەكە بەم شێوەیە دەبێت،(لوزير العدل اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام القانون).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەم مادەیەش دەخەمە دەنگەوە، كێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بكاتەوە؟ سوپاس، كێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بكاتەوە؟ سوپاس، بەكۆی دەنگ قبوڵ كرا، ماددەی چل.

بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن .

ماددەی چلەم: ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوكردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقائیعی كوردستان) جێبەجێ دەكرێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاربعون: ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مادەی چل بە پشتگیری لیژنەی یاسایی و ڕەزامەندی جەنابی وەزیر ڕۆتینیشە ، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس ، کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە؟سوپاس، بە کۆی دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الاسباب الموجبة

بعد التحولات الكبيرة التى طرأت على الحياة السياسية والاقتصادية والاجتماعية في الاقليم ولعدم وضوح الاحكام الخاصة بالنظر فى المنازعات الادارية ولضمان وحدة التشريع ولغرض إقامة المحاكم الإدارية لأول مرة في الإقليم للنظر في مشروعية القرارات الإدارية المختلفة ولإقامة مجلس إنضباط موظفي الاقليم مما يتيح الفرصة لموظفي الاقليم في ان يطعنوا لديه في القرارت الصادرة بحقهم من رؤسائهم اضافة الى وجود جهة ذات إختصاص قادره على صياغة التشريعات التي تعدها الحكومة تمهيداً لتقديمها الى السلطة التشريعية وقادرة ايضاً على ابداء الرأي في المسائل القانونية الغامضة أو المتنازع عليها بين الجهات ذات العلاقة ورفع مستوى العاملين في مجلس شورى الاقليم واحاطتهم بضمانات كافية تتفق واهمية المهام الملقاة على عاتقهم لذا اقتضى تشريع قانون خاص بمجلس شورى الاقليم لكل ذلك فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر کەس لەسەر هۆکاری یاساکە قسەی نیە ، کاک کریم فەرمووو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم ،ئەو عباراتەش ئیزافە بکرێ، چونکە خۆی مەحاکمی ئیداری یەکێکە لە مەعالمەکانی دیموکراتیەت لە هەر مەجتەمەعێك و ولاَتێکدا ، بۆیە ئەوەی ئیزافە بکرێت لەگەڵ، (لغرض ترخيص الاسس الديموقراطية في المجتمع الكوردستانى) زۆر سوپاس .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەس دەمەوێ شەرح بکەی و ڕەبتی چیە؟

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ولاَتانی شمولی دیکتاتۆریەت مەحاکمی ئیداری نیە ، شەفافیەت نیە ، ئەو مەسائلانە خۆیان لە قەرە نادەن، لە ولاَتانی دیموکراتی، نیزامی قەزای ئیداری پەیرەو دەکرێت ، زیاتر لە ولاَتانی شمولی ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

له ئیتاليا عالقترین دەوڵەت دیموقراتیە، ئەمریکا پێشکەوتوو ترین دیموقراتیەتی هەیە بۆ خۆی ،لە هەردووکیان ئەو مەحکەمەیە نیە ، یاساکە بەهۆکارە کانیەوە دەیخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس کێ لەگەڵ دانیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ سوپاس، بەکۆی دەنگ پەسەند کرا ، زۆر سوپاستان دەکەم دەستان خۆش بێت، هەموو ئەوانەی کە کاریان کرد ،بۆ ڕۆژی دووشەممە ، ئەگەر جەنابی وەزیر قسەی هەیە، فەرموو.

بەڕێز فاروق جميل صادق/وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەناوی وەزارەتی دادەوە زۆر سوپاسی پەرلەمانی کوردستان دەکەم ،کە ئەو قانونەیان پەسەند کرد، بەلاَم ، ئەم قانونە فەراغێکی زۆر گەورە لە دام و دەزگاکانی حکومەتی کوردستان پڕدەکاتەوە، بۆ نموونە یەکێکیان ئەوەیە دامەزراندنی مەحاکمی ئیداری کە زۆر پێویستە، دووەمیش ئەو مەسەلەی مەجالسی ئینزیبات کە عیلاقەی بە مۆزەفی دەوڵەتەوە هەیە کە حەقیان هەیە ،مەغدوریەتی خۆیان یان زۆڵمێکیان لێبکرێت بۆخۆیان مراجعەتی ڕێگای قانونی بکەن ، زۆر سوپاستان دەکەین .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیرو ئامادە بوونی، هەروەها کاك سعد لەگەڵمان بەردەوامە کۆتایی بە دانیشتنەکەمان دێنین تا ڕۆژی دووشەممە لیژنەکان ئیش و کاری خۆیان تەواوبکەن، کاك شێروان ملاحەزەیەکی هەیە.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لە لیژنەی قانونی لێرە دانیشتوین، بڕیارماندا سبەی کۆبوونەوەیەکی هاوبەش بکەین، ئێمەو لیژنەی ئەوقاف تکا دەکەم لە لیژنەی قانونی، برادەرانی لیژنەی قانونی زائیدەن لیژنەی ئەوقاف، بەیانی سەعات 10 لە هۆلی لیژنەی یاسایی ئامادەبن، بۆئەوەی گفتوگۆ لەسەر یاسای باری کەسایەتی بکەین ، زۆر سوپاس.

فرست احمد عبدالله	**محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی)**	**عدنان رشاد مفتی**
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی	**جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**	**سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**